Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Oldfruer i fortid....

Oldfrueforeningen i Danmark 40 år

Oldfruer i fortid og nutid

Oldfrueforeningen i Danmark 40 år

JUBILÆUMSSKRIFT
MAJ 1983

Oldfruer i fortid og nutid
Udgivet af
Oldfrueforeningen i Danmark
1983
1. oplag: 1000 eksemplarer

Omslagsfotos viser fra venstre: underbestyrerinde Sigrid Blum og oldfrue Haltine Hansen, Bispebjerg Hospital samt tidligere redaktør oldfrue Jytte Rydtoft, Silkeborg Sygehus.

Teknik: NOTAT, Avistrykkeriet, 06-48 16 00

Forord

Oldfrueforeningen i Danmark fylder den 29. maj 40 år. Bestyrelsen har ønsket at markere jubilæet ved at udsende et historisk skrift, som kan have interesse for medlemmer med flere og være til nytte for kommende bestyrelser.
Til arbejdet med jubilæumsbogen blev nedsat et udvalg bestående af tre tidligere formænd samt to tidligere sekretærer. Det har været udvalgets fornemste opgave at beskrive/samle hele historien indenfor vort fag – såvel den teknologiske, som den samfundsmæssige – der jo i høj grad har været medvirkende til at bestemme Oldfrueforeningens udvikling og vækst, ikke mindst på det uddannelsesmæssige område. Bestyrelsen håber at jubilæumsbogen giver et indtryk af, hvor svært det var at *starte* en forening under en krig og hvor langt vi er nået indtil i dag.

Vi bli'r aldrig færdige – vi er altid på vej!

Oldfruer i fortid og nutid

Overalt florerer (måske undtaget personalet på hospitaler, institutioner etc.) de besynderligste forestillinger om, hvad en oldfrue er.
En hospitalsinspektør har gransket i dette emne.

Gennemgår man de stillingsbetegnelser, der benyttes ved vore offentlige institutioner, vil man for hovedpartens vedkommende som regel ikke være i tvivl om indehaverens arbejdsområde.

Dette gælder bl.a. betegnelser som over*læge, syge*plejerske, *maskin*mester, *vaskeri-, køkken-, kontor- og laboratorie*assistent o.s.v.

Der er dog enkelte, der adskiller sig væsentligt fra denne regel, og én af disse er betegnelsen »OLDFRUE«, der har sin særlige karakter og er særpræget derved, at den overhovedet intet fortæller om, at indehaveren af en sådan stilling er en overordnet funktionær, der har ansvaret for vaskeriets drift og linneddepoterne, og som nogle steder tillige er leder af rengøringspersonalet.

Man skal formentlig helt tilbage til middelalderen for at finde frem til betegnelsens oprindelse, idet den synes udsprunget af det gamle mellemtyske ord »*Oltvrouwe*«. I beretninger om tidligere tiders dagliv på slotte, godser og i herskabshuse finder man af og til beskrivelser af kvinder, der myndigt og ofte med hård hånd på husfruens vegne regerede over tjenestepigerne, fadebursternerne o.s.v., og som havde ansvaret for linnedskabene, sølvtøjet, fadeburene og tillige forestod vasken. Som værdighedstegn bar hun nøglerne til de faciliteter, der var hende betroet, enten i en kurv eller også i et knippe, der var fastgjort til et bælte om livet.

Det var som regel en af de ældste inden for det kvindelige tyendes kreds, der blev udtaget til at varetage denne betroede post, og herved opstår betegnelsen »*Oltvrouwe*«, der senere i fordansket form bliver til »*Oldfrue*«.

Om tidspunktet for betegnelsens optagelse i det danske sprog kan kun gisnes. Når man imidlertid tænker på, at hoffet og adelen under enevældskongerne var under meget stærk tysk påvirkning, og at det tyske sprog på den tid – både i skrift og tale – var almindeligt i de højere kredse, må det være nærliggende at antage, at de fra Tyskland indvandrede adelsslægter ikke alene har medbragt, men også anvendt betegnelsen »Oltvrouwe«, der så – efterhånden som det danske sprog fortrænger det tyske – bliver til »Oldfrue«.

Men også uden for hoffets og adelens inderkreds opstod efterhånden et behov for personale til at holde til-

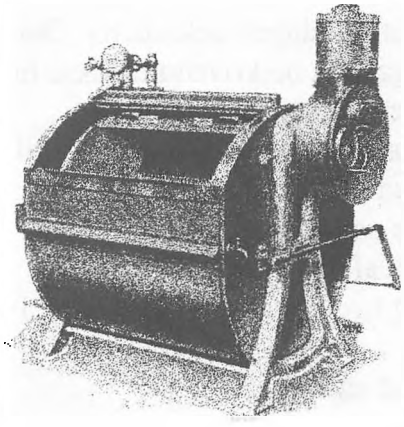

syn med det kvindelige tyende, f.eks. i de stiftelser og klostre der tid efter anden blev oprettet med humanitært sigte. Da et sådant tilsyns opgaver stort set var de samme som ved hoffet og ved slottene, er det helt naturligt, at man overførte betegnelsen »oldfrue« til disse institutionsprægede klostre og stiftelser, og man har kendskab til, at den omkring 1800-tallet benyttes ved stiftelsen »Vartov«.

Fra tiden omkring systemskiftet i midten af forrige århundrede, da der kom fart i bygning af store enheder inden for sindssygevæsenet (Oringe hospital ved Vordingborg og Jydske Asyl ved Århus), åndssvageanstalterne og sygehusene i det hele taget, vil der være at finde en oldfrue ved alle de offentlige institutioner, hvortil er knyttet vaskeri.

Sporadiske forsøg på at få en nærmere definering af oldfruernes arbejdsområde ved at ændre stillingsbetegnelsen til vaskerileder eller vaskeribestyrerinde er kun lykkedes i ganske få tilfælde.

Ved mange institutioner har oldfruerne foruden ledelsen af vaskeriet tillige ført tilsyn med rengøring af faciliteter uden for sengeafdelingerne. De senere års rationaliseringsforanstaltninger har imidlertid medført, at ledelse af og tilsyn med rengøringsarbejdet i alle dele af institutionerne nu overlades til specialuddannede rengøringsledere, og den dag er sikkert ikke fjern, hvor stillingsbetegnelsen oldfrue alene er kendetegnet på den funktionær, der er leder af og har ansvaret for vaskeriets drift og linnedmagasin.

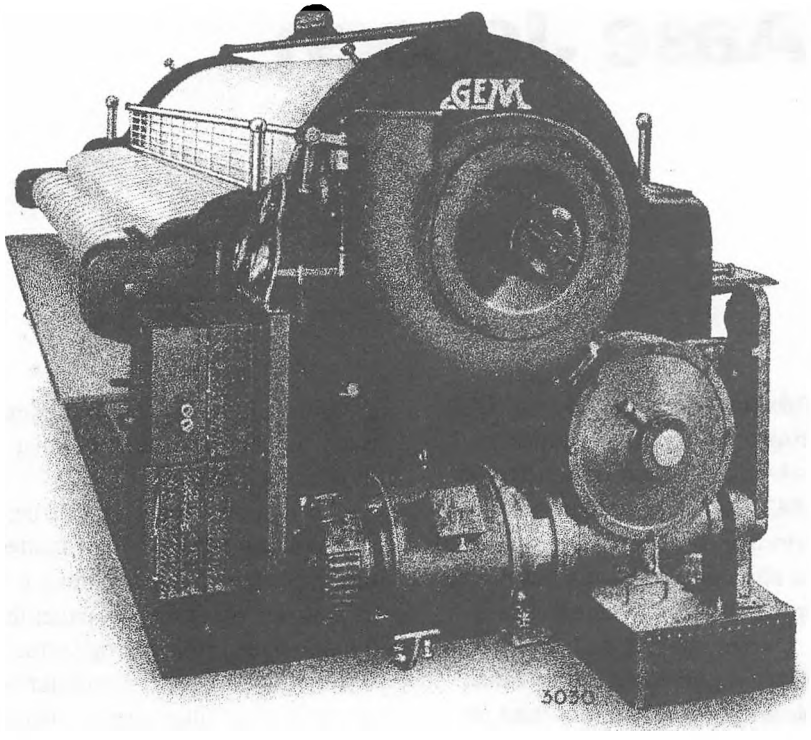

Men selv om betegnelsen »oldfrue« intet fortæller om indehaverens funktioner, og selv om der muligvis vil være en og anden, der forsøger at finde en mere dækkende betegnelse, så har man en følelse af, at stillingsbetegnelsen »Oldfrue« er så fast forankret i de danske institutioner, at den ikke nogensinde vil forsvinde fra personalefortegnelserne.

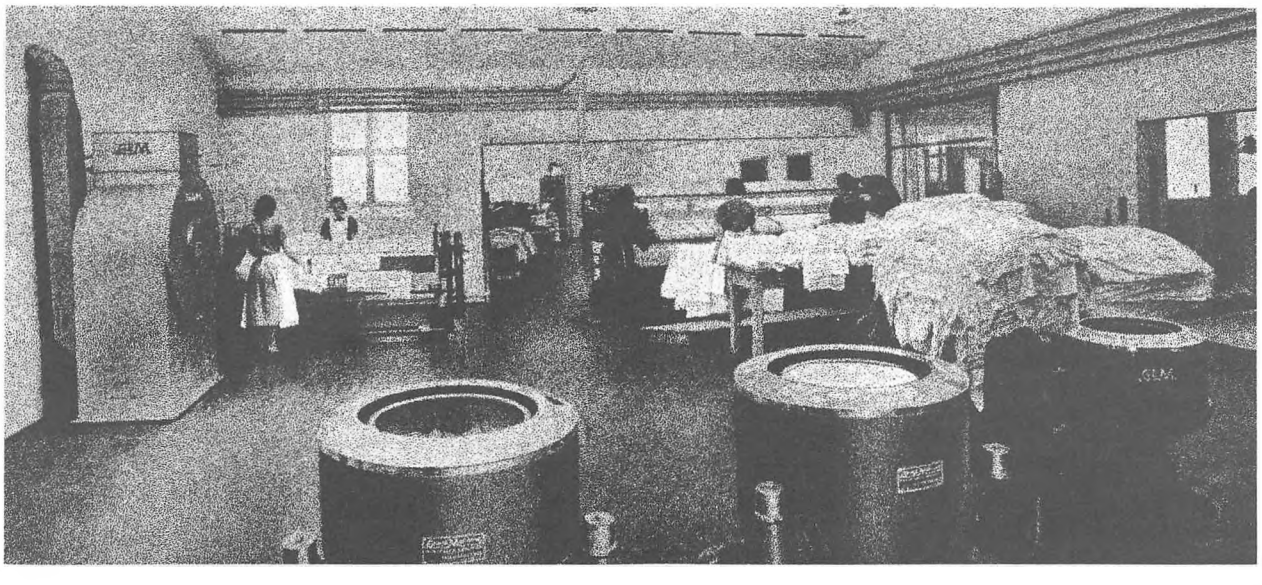

Aase Jepsen

Tidspunktet for starten af Oldfrueforeningen var særdeles velvalgt. Det var under krigen. 1943. Os der dengang var børn erindrer den samhørighedsfølelse alle danske havde (på nutidssprog: vi kom hinanden ved).

Derfor var det en hel naturlig handling, at faggrupper fandt hinanden – dels for at løse de fælles problemer, som krigen fremkaldte – men også, og ikke mindst, for at stå sammen, i de enorme vanskelige situationer, som opstod.

For oldfruernes vedkommende – at skaffe linned m.m. En af pionererne, Aase Jepsen, fortæller her på en levende måde hvordan det var. pjaltet

Den 1. juni 1929 begyndte jeg som elev på Statshospitalet i Nykøbing Sjælland.

Af personale var der en oldfrue, en assistent og en elev, hvor mange unge piger der var ansat, aner jeg ikke, men der var en hel del patienter til hjælp både i rullestue og systue. I vaskeriet var der en vaskemester og en medhjælper tillige med to mandlige patienter. Vaskemesteren kogte selv sæbelud af nogle store stykker stangsæbe, der blev også brugt soda og blånelse. Det snavsede tøj kom med hestevogn, ligesom det rene tøj pakket i kurve blev bragt afdelinger på samme måde.

Der var 2 ret store maskiner og så vidt jeg husker en mindre. Tøjet kunne ikke skylles eller centrifugeres i maskinerne, når tøjet var vasket kunne maskinen vippes, således at tøjet, når lågen blev åbnet faldt ned på en dertil indrettet flad vogn, som

derefter blev kørt hen til et stort skyllekar, hvor vandet hele tiden blev fornyet og endelig til centrifugerne. Tumbler havde vi ikke, men derimod en slags varmeskab, hvori tæpper, maccotøj m.m. blev hængt på stænger.

Der var en rulle med en stor valse, desuden var der en gammeldags kold rulle, sådan en som rullekoner brugte i byerne. Om sommeren i godt vejr, gik de unge piger ude på en stor

tørreplads, der blev skjorter og særke o.a. hængt op.

På systuen blev funktionærtøjet repareret og patienter stoppede strømper og syede knapper i. Det store tøj (lagner, stiklagner, håndklæder og patienttøjet) blev repareret på en afdeling på en såkaldt vævestue, hvor der var en vævelærerinde som havde patienter til det arbejde. Der var ikke licitation, som vi kender det, der blev selvfølgelig bestil et vist antal beklædnings- og uniformstøj samt metervarer til f.eks. lagner og håndklæder, disse varer skulle aftages fra Statsfængslerne i Horsens, Nyborg og Vridsløse.

Da jeg havde været elev ½ år blev der ansat en elev mere. Det var Ingrid Krarup, som langt senere blev redaktør af vort Tidsskrift. Arbejdstiden var fra kl. 6-18 med ½ time til morgenmad, 1½ times middagspause og et kvarter til eftermiddagskaffe. Weekend-ordning var der ikke, men det kunne ske, at vi fik fri kl. 16 lørdag.

Efter endt uddannelse blev jeg assistent på Statshospitalet i Middelfart, der var jeg nu kun i 9 måneder, så kom jeg tilbage til Nykøbing Sjælland p.g.a. oldfruens langvarige sygdom og assistentens giftermål blev jeg konstitueret som oldfrue. Der var ingen assistenter og 3 nye elever. Det gik trods alt; personalet var til at arbejde med. 1933 blev jeg assistent på Frederiksberg Hospital.
1938 oldfrue i Hjørring til 1970.

* * * *

De fem besættelsesår var vanskelige for hele Danmark, men jeg vil kun skrive om vaskeriets arbejdsvilkår.

Allerede 9. april 1940 blev det påbudt, at der skulle mørklægges overalt. Jeg tror, at Hjørring Sygehus var et af de få i landet, der om aftenen samme dag kunne mørklægge fra kælder til kvist, det skal jeg bestemt ikke have æren for, men vi havde en overlæge der åbenbart var så forud-

– den bedste kontakt...

når det gælder

- **vaskemaskiner**
- **portionsvaskeanlæg**
- **afvandingsanlæg**
- **tumblere**
- **mulderuller**
- **ilæggemaskiner**
- **foldemaskiner**
- **finishanlæg**
- **transportanlæg**

er stadigvæk

02-94 22 22

Vi ønsker Oldfrueforeningen til lykke med jubilæet og takker for mange års dejligt samarbejde.

A.P. BOTVED A/S
Herlev Hovedgade 205
2730 Herlev Danmark
Telefon 02 - 942222
Telex 35221

OLDFRUEFORENINGEN
I DANMARK
En hjertelig lykønskning
til jubilaren med
tak for tillid og
godt samarbejde.
Leverindus A/S
2600 Glostrup

seende, så han havde krævet at vi forberedte os.

Gardinerne blev syet af sort lasting og de lå pakket til hver afdeling. Den første tid kunne man endnu få de gode gamle varer, senere fik vi bl.a. celluld, (dækker alle rayonvarer) der var eksempler på, at en ble 70x70 efter længere tids vask målte 32x28. Og undertøjet havde den evne, at det krøb på længden, men ikke på bredden.

Stiklagenerne som altid blev lagt dobbelt på sengene måtte vi dele, så der kun var et lag, ligesom vi i de sidste år opkøbte melsække og lignende til håndklæder og viskestykker. Sygeplejepersonalet havde 4 kjoler og 12 forklæder, der blev kun sendt uniformer til vask én gang om ugen, så de havde altså et forklæde til hver dag.

For at have erstatning for de kasserede forklæder, trak vi først to fra hver og senere to igen. Det vil sige, at de nu kun havde otte, så de ofte vendte vrangen ud, for at se nogenlunde rene ud og så blev tøjet forøvrigt lappet i det uendelige.

Hygiejnen var det så som så med og alligevel var der ikke de hospitalsinfektioner, som vi senere har hørt så meget om.

Man kunne heller ikke købe ind som tidligere, der skulle søges i et varedirektorat, hvor man ofte fik afslag. Jeg mindes at vi søgte om 300 kravledragter og fik tilladelse til at købe 35 – femogtredive!

Dengang var der ikke indvævet

monogram på tøjet, så det skulle stemples. Vi havde for eksempel stempel i hver ende af lagnerne. Desværre skete der det, at folk *stjal* lagner og fik syet cottoncoat af dem, så vi blev nødt til at overstemple tøjet.

Der var også lyspunkter i de år. I 1943 stiftedes Oldfrueforeningen og hvad den har betydet for os alle, er i hvert fald vi ældre ganske klar over. Vi har lært hinanden at kende og har kunnet udveksle erfaringer med andre i samme situation.

Aase Jepsen fortæller videre:

Det første bestyrelsesmøde i Oldfrueforeningen var indkaldt til d. 6. november 1943 i København. Jeg var lidt spændt på om jeg kunne rejse, da Storebæltsfærgen »Sjælland«, var sat ud af drift den 4. november p.g.a. en eksplosion på færgen. Nå, der var forbindelse, så jeg begav mig på vej.

I Nyborg måtte vi vente i flere timer, fordi der »skulle stryges« miner som det hed.

I Korsør skulle alt bagage undersøges. Det resulterede i så stor forsinkelse så toget ikke nåede København før udgangsforbudet kl. 20. Omkring Slagelse blev der spurgt om, hvilken sporvogn vi skulle med. Jeg skulle med linie 6.

Da jeg kom til København og havde fået en passértilladelse så jeg var berettiget til at færdes fra hovedbanen til mit bestemmelsessted i tiden fra kl. 20.00 til 21.30 viste det sig, at der *ikke* var nogen linie 6.

Jeg kunne komme med en sporvogn til Trianglen og måtte så gå langt i buldermørke.

Jeg turde simpelthen *ikke* gå! Desuden var jeg dødtræt af den lange rejse. Men så var jeg så heldig at få en taxa.

Hvad der skete på mødet husker jeg intet om – kun at den øvrige bestyrelse havde opgivet at se mig p.g.a. de vanskelige rejseforhold. Dagen efter begyndte tilbagerejsen. Det blev en anstrengende tur! Denne gang måtte jeg vente i Korsør igen – igen minestrygning! Jeg var rejst fra København kl. 7 om morgenen og nåede først Hjørring kl. 4 næste morgen.

Om jeg var træt? Ja – ubeskriveligt!

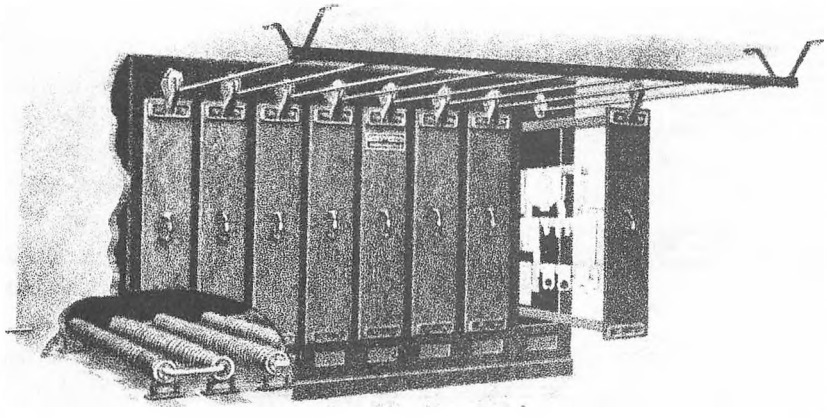

Sådan begyndte det...

Maj 1943.

Undertegnede Oldfruer har i den senere Tid drøftet Mulighederne for Oprettelse af en Forening af Vaskeribestyrerinder og Oldfruer paa Sygehuse, Sanatorier o. lign. og er blevet enige om, at en saadan Forening snarest bør startes. Der er overordentlig meget, der har fælles Interesse saavel med Hensyn til Arbejdet som med Antagelsen og Uddannelsen af Elever og Assistenter m.m., hvorfor man alvorligst henstiller til Dem at støtte Sagen. Saafremt den finder Tilslutning, havde vi tænkt os at indbyde til en stiftende Generalforsamling i Odense Lørdag, den 29. ds..

Hvis Spørgsmaalet har Deres Interesse, vil det glæde os at høre, om De tilslutter Dem Tanken samt, om De kunde komme til Mødet i Odense.

De af vore Inspektører, der hidtil har hørt om Sagen, har udtalt sig med stor Interesse om den og opfordret stærkt til at danne Foreningen, da der netop i disse vanskelige Tider kan være saa meget at tale om, ligesom det er gavnligt at høre, hvilke Erfaringer andre har gjort.

Svarene bedes venligst omgaaende sendt til Oldfruen i Slagelse, og er Tilslutningen tilstrækkelig stor, vil der snarest blive sendt Meddelelse ud om Stedet, hvor Mødet vil blive holdt.

Karen Skow Hansen, Oldfrue, Sindssygehosp. Middelfart.

Jenny Andersen, Oldfrue, Amtssygehuset, Aalborg.

Aase Jepsen, Oldfrue, Centralsygehuset, Hjørring.

E. Krebs, Oldfrue, Frederiksberg Hospital.

G. Weber, Oldfrue, "Andersvænge", Slagelse.

Erna Olesen, Oldfrue, Centralsygehuset, Slagelse.

E. Schrøder, Oldfrue, Rigshospitalet, København.

OLDFRUEFORENINGEN

JUNI 1943.

Maj 1943 blev der udsendt en Opfordring til de respektive Oldfruer i Danmark om at deltage i en stiftende Generalforsamling i Nyborg den 29. Maj. Ca. 60 Svar viste, hvor stor Tilslutning Tanken havde, og mange skrev, at de selv længe havde tænkt paa, at en saadan Forening vilde være gavnlig for Standen. 22 Oldfruer og Vaskeribestyrerinder var til Stede ved den stiftende Generalforsamling i Nyborg, hvor det blev bestemt at danne Foreningen med følgende Navn: Oldfrueforeningen, med Undertitlen: Foreningen af Oldfruer, Vaskeribestyrerinder og Assistenter paa Hospitaler, Sygehuse, Sanatorier o. lign. Institutioner.

Følgende Bestyrelse blev valgt:

Formand: Oldfrue Fru *E. Schrøder,* Rigshospitalet.
Næstformand: Oldfrue Frk. *K. Clausen,* Sct. Hans Hospital.
Kasserer: Oldfrue Frk. *E. Krebs,* Frederiksberg Hospital.
Sekretær: Oldfrue Frk. *E. Olesen,* Centralsygehuset, Slagelse.
Vaskeribestyrerinde Frk. *I. Petersen,* Julemærkesanatoriet, Kolding.
Oldfrue Frk. *K. Skow Hansen,* Sindssygehospitalet, Middelfart.
Oldfrue Frk. *Aase Jepsen,* Centralsygehuset, Hjørring.
Suppleanter: 1) Oldfrue Frk. *K. Mikkelsen,* Sygehuset, Kolding.
2) Oldfrue Frk. *A. Jørmer,* Centralsygehuset, Svendborg.

Revisor blev Oldfrue Frk. *K. Blom,* Sygehuset, Faaborg, og Suppleant for denne Oldfrue Frk. *J. Andersen,* Amtssygehuset, Aalborg.

Der blev vedtaget at udgive et Medlemsblad med følgende Navn: „Tidsskrift for Hospitalsvaskerier".

Det henstilles venligst til alle vore Kolleger at tilslutte sig Foreningen og opfordre Assistenterne til ogsaa at indmelde sig, da vi mener, at baade Standen og Hospitalerne vil have Gavn af denne. Kontingentet vil blive 12,00 Kr. aarlig, der opkræves med Halvdelen hhv. 1. April og 1. Oktober. Formanden modtager Indmeldelser.

Bestyrelsen.

Og pressen skrev!

Forener Eder —

Danmarks Oldfruer har besluttet at slutte sig sammen.

Oldsager

Under Overskriften »4000 Aar gammelt Skelet« fortalte Dagbladet Børsen forleden, at der i Hove Mose er funden et Skelet fra Bronzealderen. Bladet skriver, at Oldtidsfundet er fra samme Tid som Egtved- og Skrydstruppigerne og tilføjer saa, at der i Nyborg har været holdt et Møde af Oldfruer fra hele Landet.

Det vil sikkert smigre Oldfruerne, at de er kommet i saa fint Selskab.

Og hvad der siden er hændt!

1944:
Medlemsbladet: Tidsskrift for Hospitalsvaskerier, så dagens lys den 1. januar.

1945:
Formanden, oldfrue *E. Schrøder,* fyldte 60 år. Det var året, hvor der ikke afholdtes generalforsamling eller årsmøde.
Krigen sluttede den 5. maj.
Næstformanden, oldfrue *K. Clausen,* fungerede som formand fra juni.

1946:
Ved årsmødet blev oldfrue *Ingrid Petersen,* valgt til formand.
Kredsbestyrelserne blev oprettet.

1947:
Vort emblem – Bomuldsblomsten – som oldfrue *G. Weber* i sin tid havde foreslået, blev vedtaget – og præget.

1948:
Det allerførste kursus blev afholdt dette år (se andet sted).

1949:
Formanden, oldfrue *Ingrid Petersen,* afgik ved døden i oktober.

1950:
I december udkom bogen: Textil, vand og vask, hvori kursusforedragene fra 1948 var optrykt.

1951:
Det var det år, hvor den tredelte centrifuge kom på markedet.

1952:
Årsmødet blev afholdt i Vejle.

1953:
På 10-års jubilæumsdagen afholdtes årsmøde i København. *Aase Jepsen* fortæller, at først herefter fik Oldfrueforeningen sin første overenskomst.

1954:
Oldfrue, *fr. Velling,* udsendes til Grønland for at starte vaskeriet på det nyindviede, *Dronning Ingrids Sanatorium* i Godthåb.
I medlemsbladet omtales nyhederne: *Vaco Pilot* samt sanforisering. Det var første gang, der benyttedes farvetryk.

1955:
Redaktør, oldfrue *I. Krarup,* aflagde besøg på Bürgerhospitalet i Basel og gav det en fyldig omtale.
Fra Godthåb sender oldfrue, *fr. Velling,* en artikel til medlemsbladet.

1956:
Oldfrueforeningens sekretær, vanskerileder *Emil Petersen,* afgik ved døden den 6. april.
Oldfrue *Esther Øther,* blev indvalgt i bestyrelsen.

1957:
Oldfruen i Nakskov, *fr. Rasmussen,* redegør i medlemsbladet for oliering af sengetøj.
Textilprøvenævnet gennemfører mærkning med de fire F'er.

1958:
I medlemsbladet omtales det nye stof *Terylene.*

1959:
I marts indtrådte Oldfrueforeningen i »Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer« (der forkortet hedder FTF).
I november udsendes lærebogen: Textil, vand og vask, i ny udgave.

1960:
I juni afholdes stiftende generalforsamling i pensionskassen for oldfruer. (Se under *Erna Petersen).*
I medlemsbladet omtales det nye stof – *Crimplene* – der netop da kom på markedet.

1961:
Combifolderen kom frem på markedet.

1962:
FTF opfordrer til støtte af U-landshjælpen (april).

1963:
Forstanderinde *Ingrid Wyller,* Oslo, skriver i medlemsbladet om: Etikk, administrasjon og samarbeid innen helseanstaltene.
Hospitalsudstilling afholdes i Fyens Forum, Odense.
Scotchgard-behandling bliver aktuel – ligeledes *polyester.*
I Hillerød indvies et nyt sygehusvaskeri.

1964:
Den store vaskeriudstilling i Frankfurt anmeldes i medlemsbladet.

1965:
Redaktøren, oldfrue *I. Krarup,* besøger igen vaskeriet i Basel. 10 år efter det første be-

KAY BORCH

KAY BORCH'S EFTF. I/S

STRUDSBERGSVEJ 4
4200 SLAGELSE

Telefon (03) 52 45 50
Specialfabrik for fremstilling af beklædning til hospitaler og institutioner

TIL LYKKE MED JUBILÆET

Bjarne Tønnesen
Udlejervej 31 - 8 - postbox 56
DK-3650 Ølstykke -
Tlf. 02-17 90 81

Bændler
Elastik
Gardinbånd
Knapper
Lynlåse
Nylonsnor
Sytråd
Tøjnummer
Velcrobånd

danvæv
CONTRACT GARDINER

Ønsker hjertelig til lykke med 40 års jubilæet

SR
STEEN RASMUSSEN ÅRHUS A/S
Sindalvej 41 . 8240 Risskov . Danmark . Tlf. 06-21 00 00

søg. I. K. bringer en god artikel i medlemsbladet.
Grønlandsministeriet henvender sig til foreningen angående uddannelse af grønlandske oldfrueelever.

1966:
Oldfrue *Erna Arnø* slår til lyd for papirbleer!
Den 1. april nedsættes tjenestemændenes arbejdstid fra 45 til 44 timer ugentlig.
I medlemsbladet omtales nyhederne: *Fiksationslagener* og *Hot-box* anlæg.
Kort før jul flyver redaktøren, oldfrue *I. Krarup* til Grønland, hvor *Dronning Ingrids Hospital* i Godthåb stod uden leder. (Vi ved, at hun havde et lille juletræ med i bagagen).

Oldfrueforeningen var repræsenteret ved: Norske sykehusoldfruers årsmøde i Bodø, Norge.

1967:
»Nyt fra Grønland« er titlen på 4 artikler, hvori *I. Krarup* fortæller om opholdet i Grønland.
Jeg havde fået tilbudt stillingen, men på grund af formandsjobbet, måtte det blive et nej. Ærligt, jeg var ked af det. *tg.*
Sygehusforeningen foreviser ny svensk sygehusbeklædning.

1968:
Oldfrueforeningens folder: »Sygehusoldfrue – en fremtidsstilling«, – er af sekretæren i maj (ved 25-års jubilæet) udsendt til højskoler, efterskoler, spl.-skoler, husholdningsskoler, biblioteker m.fl. – Folderen genoptrykkes i februar 1969, og igen i juni 1971.
Tjenestemandsreformen udskydes.

1969:
Efteruddannelseskursus på Rømø i dagene 5.-10. maj. Generalforsamling den 11. maj, hvor bl.a. den nye redaktør stud. polyt. *Palle Olsen* blev præsenteret.
1. juli ændrer *Tidsskrift for Hospitalsvaskerier* karakter med hjælp fra prokurist *Gunnar Olsen,* Frederiksberg Bogtrykkeri, hvor bladet fremtidig skal trykkes. Format A5.
Ved sygehusinspektørernes generalforsamling i Viby J. afgår sygehusdirektør *P. Borgholm* efter 6 år på formandsposten. Han har altid støttet Oldfrueforeningen og sammen med fru *Ingrid* flittigt besøgt vore årsmøder. Ny formand bliver hospitalsdirektør, civiløkonom *Hans Christensen,* Vejle.
Dansk Sygeplejeråd fylder 70 år den 27. oktober.
FTF er værter ved nordisk studiekursus på det nye kursuscenter A/S Kobæk Strand i dagene 20.-25. oktober. Fra Oldfrueforeningen deltager redaktør *Palle Olsen.*
Oldfrue *Jenny Andersen,* Aalborg, afgår som revisor efter 26 år.
Oldfrueforeningen vælger dette år to revisorer og to suppleanter.
Oldfrue *Alice Jarmer,* Svendborg, vælges som 1. revisor. Oldfrue *Ulla Nielsen,* Frederikshavn, vælges som 2. revisor.
Suppleanter bliver oldfrue *Erna Petersen,* Holbæk, og oldfrue *Helga Ringgård,* Thisted.
En kortfattet gennemgang af begreber og teknik angående kildeskatten, omtales i tidsskriftet.
Offentlig vask er titlen på en leder. Oldfrueforeningen siger sin mening for at imødegå den diskussion, der er omkring hospitalsvaskeriernes økonomi.
FTF afholder weekend-kursus på *Skarrildhus.* Emne: *Organisationsforhold!* Bemærkelsesværdigt, at der fra Oldfrueforeningen deltog hele fem, nemlig: oldfrueassistent *Minna Tarp,* Middelfart, oldfrue *Minna Jørgensen,* Sønderborg, oldfrueassistent *Grethe Larsen,* Vodskov, oldfrue *Esther Øther,* Køge samt redaktør *Palle Olsen.* Kun Minna Tarp havde meldt sig udover bestyrelsesmedlemmer.
Kemithor-Olimol afholder eftermiddags- og aftenkurser for Oldfrueforeningens medlemmer, forskellige steder i landet. Ialt tre kurser med samme emne: »Findes der en optimal vaskeristørrelse?« Foredragsholder: Civilingeniør *E. Andreassen.* Dengang T.I.

1970:
På efteruddannelseskurset, afholdt i Skåde ved Århus, i dagene 19.-23. januar holdt oldfrue *Erna Petersen,* Holbæk, foredrag om linnedregnskaber. Et andet interessant foredrag blev holdt af fuldmægtig, civiløkonom *Erik Knudsen,* Århus Amtssygehus over emnet: Engangsartikler. De blev indført på mange sygehuse i slutningen af »de glade 60'ere«.
Den Norske Sygehusoldfrueforening fejrede 20 års jubilæum den 3.-6. maj i Lillehammer. Formanden igennem 18 år, oldfrue

Sidste skoledag: De vordende studenter i Tønder benyttede den sidste skoledag i går til at demonstrere mod autoriteter og borgerskabet. »Demonstrationen« fik dog et så fredeligt forløb, at kun skolens lærere og elever — plus enkelte morgenduelige tøndringer — bemærkede den traditionelle tur gennem byens gader. Ud styret med skilte som »Vi vil ha' eksamen afskaffet«, »Øl i frokostpausen«, billeder af Mao og Lenin m. m. samt med orkester i spidsen startede de 48 vordende studenter tidligt i går morges deres optog fra »Liebe stempel« til Statsskolen, hvor de indfandt sig til morgensangen. En del af studenterne var klædt ud som »autoriteter«, en del som »borgere«, mens en tredje farverig gruppe agerede som »provoer«. Mellem de tre grupper udspandt der sig efter morgensangen en dialog, hvor det naturligvis gik hårdest ud over »autoriteterne« og »borgerskabet«. Svælget mellem de tre grupper var dog ikke større, end man resten af dagen kunne feste sammen i fordragelighed på den anden side grænsen. Efter denne »afreaktion« må man håbe, at de 48 unge mennesker føler sig inspirerede til at gå i gang med eksamen, der starter på mandag.

Oldfruer på kursusbænk: 45 oldfruer og oldfrueassistenter fra hele landet samt med repræsentation fra Grønland, Norge og Island er i disse dage sammet til efteruddannelseskursus på Hotel Lakolk på Rømø. Der er lagt et hårdt kursusprogram for deltagerne, der i løbet af de seks dage, kurset varer, bl. a. skal høre om tekstilnyt, vaskerinyt, rationalisering, arbejdsteknik, maskin- og proceskontrol, standardisering af sygehustøj, éngangsartikler, rigtige arbejdsstillinger samt klimaet på arbejdspladsen, ligesom der skal drøftes lønproblemer og overenskomstforhandlinger. Alligevel blev der i går tid til en studietur til Varde, hvor oldfruerne besøgte det derværende centralvaskeri — et af landets mest moderne. Kurset, der foregår i samarbejde med Teknologisk Institut i København, slutter på søndag med generalforsamling i Dansk Oldfrueforening.

VASKERI-ARTIKLER ✱ TEKNISK FILT ✱ LÆRRED ✱ TRANSPORT-MATERIEL

Hjertelig
til
Lykke

BEKKA ApS
v. GUNNAR HANSEN
TAGENSVEJ 177 ✱ 2400 KØBENHAVN NV ✱ TELEFON 03 - 14 45 13

VASKERI-ARTIKLER ✱ TEKNISK FILT ✱ LÆRRED ✱ TRANSPORT-MATERIEL

Maren Bråten afgik. Ny formand, oldfrue *Olga Solvang.*

En omtale af det i daglig tale kaldet »Lammeskind« omtales for første gang i tidsskriftet.

Arbejdsdirektoratet har i løbet af sommeren udsendt en ny folder til erhvervskartotekerne med titlen: »Sygehusoldfrue«.

Redaktør *Palle Olsen* gifter sig den 1. august med sygeplejerske Lena Kampmann (en følge af kurset på Skarrildhus).

Resultaterne af den første urafstemning i Oldfrueforeningens 27-årige historie omtales i en leder. Det er vedtaget, at oldfrueeleverne optages som medlemmer i foreningen med nedsat kontingent. Dog uden stemmeret – udover i kontingentspørgsmål. 122 stemte for dette forslag, stillet af bestyrelsen.

Vibra Steamer: En helt ny engelsk maskine til behandling af P/B med strålende fremtidsudsigter – afløser for *Connie&Hotbox,* omtales i tidsskriftet. *A/S A. P. Botved* er forhandler til det danske marked.

Den første maskine herhjemme blev opstillet på Bispebjerg Hospitals Centralvaskeri, der netop skulle påbegynde indførelse af blandingstekstiler.

Efter generalforsamlingen bringes en leder om det tavse flertal.

Den 30. maj udnævnes de to første æresmedlemmer i Oldfrueforeningen, nemlig oldfrue *Jenny Andersen,* Aalborg og oldfrue *Aase Jepsen,* Hjørring. Begge nye pensionister.

Sangbogen blev taget i brug på efteruddannelseskurset i Holbæk. Et ønske der fremkom på Rømø.

Amtsrådsforeningen udgiver et nyt tidsskrift, »Danmarks Amtsråd«. De første num-

re fremtræder som indholdsrige med et meget »lækkert« udstyr.
I en leder om lederstillinger stilles spørgsmålet: »Hvornår kommer der en mandlig oldfrueelev?«
Indenfor Åndssvageforsorgen vedtages det at indføre ny personalebeklædning.
Tidsskriftet udgiver i december et særnummer på 60 sider omhandlende den nye aftale for oldfruer og 1. assistenter. Et digert værk!

1971:

Forbrugsforeningen for Embeds- og Bestillingsmænd samt Læger, omtales i Tidsskriftet i februar.
I/S Korova i Roskilde holder rejsegilde den 9. januar. Såfremt alt går planmæssigt, vil vaskeriet være klar til brug den 1. september, og det vil være det mest moderne, samt et af de største vaskerier i landet. Korova vil kunne vaske 12 tons tøj pr. normal arbejdsdag. (Først indviet den 20. januar 1972).
Den 1. januar trådte den nye ferielov i kraft. Det betyder, at også lærlinge kommer under ferieloven.
For første gang deltog vaskeriledere og driftledere i Oldfrueforeningens efteruddannelseskursus på Hotel Munkebjerg i Vejle. Det var også første gang, at ægtefæller/forlovede kunne deltage i festmiddagen. Der var således arrangeret en tur imedens generalforsamlingen fandt sted.
Læs andet sted: »Et fiskeeventyr«.
Der bringes i december-nr. en artikel om Nordjyllands amtskommunes største vaskeri. *Regionsvaskeriet,* der blev taget i brug den 1. oktober, ledes af *Anders Christensen.*
Oldfrueforeningen deltog i møde om evt. personaleproblemer ved overførsel af Landshospitalet til Sønderjyllands amtskommune. Mødet fandt sted den 4. november. Formand og sekretær deltog.

1972:

Bestyrelsen indkalder til ekstraordinær generalforsamling i Middelfart den 8. januar. Den første i Oldfrueforeningens historie. Årsagen er, at overenskomstforhandlingerne er gået i hårdknude. Generalforsamlingen vedtog et ekstra kontingent, og gav bestyrelsen bemyndigelse til at iværksætte blokade overfor arbejdsgiver. Det største deltagerantal nogensinde nemlig 128.
Det andet elevmøde fandt sted i Middelfart samme dag. 66% af oldflueeleverne deltog.
Den 15. december trådte Statens nye regler om samarbejde og samarbejdsudvalg i kraft. D.v.s. at inden for virksomheder og institutioner oprettes samarbejdsudvalg, når der er beskæftiget mindst 50 fuldtidsmedarbejdere. I den anledning udsender FTF en ny grundbog – SU-1972 Staten – i maj.
Oldfrueforeningens næstformand, oldfrueassistent *Grethe Larsen,* Vodskov, meddeler bestyrelsen, at hun trækker sig tilbage fra arbejdet den 22. januar (p.g.a. moderens sygdom), af helt personlige grunde. 1. suppleanten, oldfrue *Ulla Nielsen,* Frederikshavn, indtrådte derfor i bestyrelsen den 25. januar.
FTFs direktør, *Marvin Madsen,* fylder 50 år den 22. februar.
Dansk Textil Institut flytter den 19. januar til Tåstrup. DTI har af Teknologisk Institut lejet en ny bygning.
FTF udsender en ny grundbog om tjenesteforhold og tjenestemandslovgivning.
For første gang repræsenterer to oldfrueelever Oldfrueforeningen ved FTFs weekendkursus på Kobæk Strand. *Jette Petersen,* Haderslev, medlem af bestyrelsen, og suppleanten *Bente Jeppesen,* Holbæk. Emnerne var: »Fællesmarkedet – Lønpolitik – Tjenestemænd og Funktionærer«.
Nye regler om sikkerhedsrepræsentanter og sikkerhedstjeneste trådte i kraft den 1. april. Formålet med arbejderbeskyttelseslovgivningen er at nedsætte antallet af ulykkes- og sundhedsskader mest muligt.
Ved årsmødet i Aalborg den 6. maj fratræder oldfrue *Tove Nielsen,* Diakonissestiftelsen som sekretær, efter otte års arbejde. Der ansættes en halvtids kontordame, fr. *A. M. Olsen* (Søster), og sekretariatet flyttes til Hornstrupvej 10 i Rødovre. (Oldfrueforeningens første egentlige kontor).
Redaktionen og kasserer, oldfrue *Esther Øther,* Køge, besøger den Internationale Vaskeri- og Renseriudstilling i Frankfurt am Main i begyndelsen af juni.
»De seks« afholder det første fælles tillidsmandskursus på Hotel du Nord i Grenå, en weekend i oktober. Redaktør *Palle Olsen* er med i kursusledelsen.
Bestyrelsen vedtager 1. juli at oldflueelever først skal indmeldes i foreningen og betale kontingent efter endt prøvetid.
Teknologisk Institut afholder konference om polyester/bomuldsvarer den 6. oktober.
Forhandlinger om udgiftsfri efteruddannelse strækker sig fra efteråret 1971 og frem til 19. oktober 1972, hvor der stadig ikke er nogen afklaring. »De seks« forhandler sammen.

Redaktør *Palle Olsen* ansættes den 16. september som deltidsansat forretningsfører p.g.a. det eksplosive voksende foreningsarbejde, samt som følge af ønsket om et tætte-

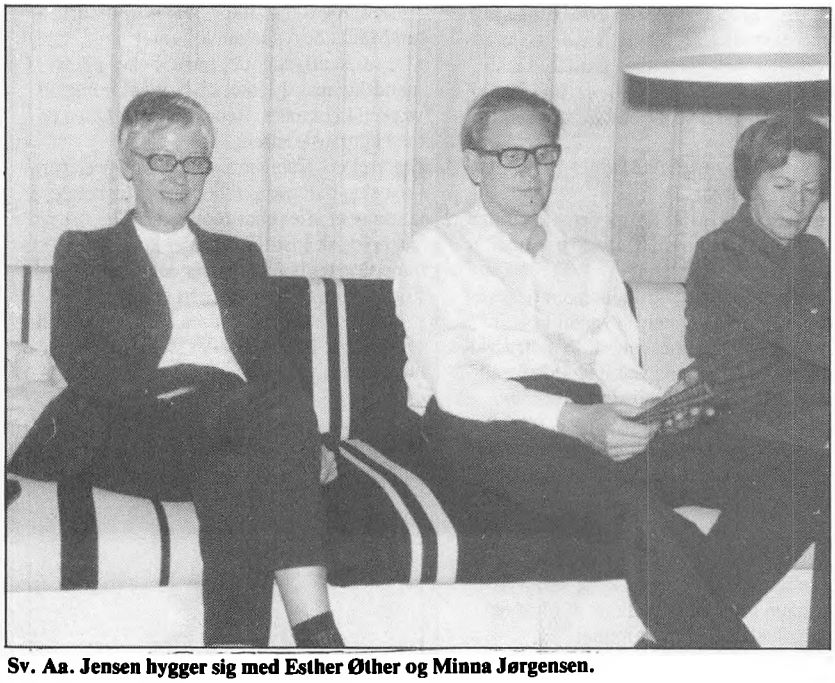

Sv. Aa. Jensen hygger sig med Esther Øther og Minna Jørgensen.

re samarbejde med de fem andre hospitalsorganisationer.
Foranlediget af stigende stofmisbrug udsender Sundhedsstyrelsen retningslinier for beskyttelse mod hepatitissmitte.

1973:

Tidsskriftet bringer i februar et interview med afdelingsingeniør, cand. polyt. *Sv. Aa. Jensen,* Teknologisk Institut, omhandlende besøg i Rusland, Japan og Hong Kong. I efterfølgende nr. bringes et uddrag fra en samling af hans dagbogsblade.
PKA meddeler, at gruppelivsforsikringen pr. 1. januar er forhøjet fra 60.000 til 90.000 kr.
Demokrati i pengeverdenen – er en artikels ordlyd – omhandlende ledelsen i Laane- og Sparekassen for offentlige ansatte.
Den 1. april trådte den nye dagpengeordning i kraft. Den sikrer dagpenge allerede fra den 1. sygedag, mens der hidtil har været 6 ventedage (karensdage).
Sygesikringsordningen trådte også i kraft 1. april. Det betød, at sygekassernes virksomhed ophørte fra samme dato, og blev overtaget af kommunernes social- og sundhedsforvaltninger. Alle over 16 år blev nu samlet i nyt sygesikringsregister og fik tilsendt et sygesikringsbevis. Herefter bortfaldt kontingent til sygekasserne – fremtidige udgifter dækkes gennem skatterne.
Økonomaforeningen fejrer den 27. april sit 50 års jubilæum. Den store dag blev markeret med udsendelse af et fint jubilæumsskrift, en flot reception og en dejlig middag. For første gang er den skriftlige beretning offentliggjort en måned forud for generalforsamlingen (april).
På generalforsamlingen vedtages det at give eleverne fuld stemmeret – men stadig til nedsat kontingent.
PKAs direktør *Knud Kousgård* orienterer på generalforsamlingen om enkemandspension.
Efter at Amtsrådsforeningen havde nedsat et kommunernes kursusvurderingsråd, med en repræsentant fra »De seks«, fik Oldfrueforeningen godkendt sit efteruddannelseskursus i maj.
Nye regler for anmeldelse af sygdom samt forsøgsvis frihed (1. dag) ved børns sygdom. Reglerne omtales i august nr. af Tidsskriftet.
Den 28. august blev oldfrue *Kirsten Jensen,* Randers, konstitueret som næstformand, da oldfrue *Ulla Nielsen,* Frederikshavn, som sad på denne post, havde ønsket at trække sig tilbage af personlige grunde.
Oliekrisen er over os, og Teknologisk Institut udsender i et særnummer af »Vaskeri Information« en række ideer til en hurtig indsats. Tidsskriftet bragte dem på lederpladsen.
Forhandlinger indledes med Åndssvageforbundets personaleforbund under CO II om et formaliseret samarbejde, da Oldfrueforeningen ikke har forhandlingsret, men kun tager sig af det faglige.
Tværfagligt kursusudvalg beslutter at afholde et »prøvekursus«.
Statshospitalernes Tjenestemandsforening under CO II og Oldfrueforeningen indleder samarbejde.
Oldfrueforeningen refunderer kr. 90,00 årligt for de af medlemmerne, der er ansat under Staten, så alle betaler ens kontingent til foreningen. Aftalen blev underskrevet i slutningen af april.
Oliekrisen kom ikke alene – også manglen på textiler, d.v.s. 100% bomuld, er svær at fremskaffe. Prisen er steget, bl.a. på grund af de store oversvømmelser i Pakistan, hvor bomuldshøsten er totalt ødelagt.
Århus Kommunehospital lukker vaskeriet hver anden dag, som følge af oliekrisen. Det medfører, at der arbejdes 12½ time pr. arbejdsdag. 25% olie skal der spares med tilbagevirkende kraft.
En ny maskine: *Auto Valet* til udlevering af uniformer omtales i Tidsskriftet. *A/S A. P. Botved* er forhandler.

1974:

Oldfrueforeningen flytter den 20. januar sekretariatet til Fensmarksgade nr. 3 i Den alm. Danske Jordemoderforenings gamle lokaler.
Det gamle oldfrueelevbevis ændres til grønt A5.
Hvidovre Hospital tages i brug den 4. marts.
I en leder beskæftiger Tidsskriftet sig med sikkerheden i vaskeriet.
Regnskabsåret flyttes til kalenderåret.
Ved årsmødet i Kobæk den 25. maj afgår formanden, oldfrue *Tove Gabrielsen,* Århus efter 11 års arbejde. Formand igennem 10 år og ansvarshavende redaktør i 5 år.
Ny formand, oldfrue *Katri Hassing,* København.
I foråret blev *Palle Olsen* cand. polit. og fratrådte sin stilling som forretningsfører i Oldfrueforeningen. Den 1. juni blev *Palle Olsen* ansat som fuldmægtig i Pensionskassens Administrationskontor (PKA).
1. maj blev Palle forfremmet til kontorchef, og blev hermed den daglige leder af medlemssekretariat 2. Det stoppede dog ikke her. Den 1. oktober 1977, blev Palle udnævnt til underdirektør, d.v.s. at han fra denne dato blev daglig leder af hele PKAs sekretariat.
Så Oldfrueforeningen har stadig forbindelse med *Palle Olsen.*
Katri Hassing, København, underskriver samarbejdsaftalen med Københavns Kommunalforening. Aftalen var gældende fra 1. oktober.
Oldfrue *Tove Gabrielsen,* Århus udtræder den 2. september af Oldfrueskolens bestyrelse (næstformand). Oldfrue *Kirsten Speedtsberg,* Randers, indtræder.
Teknologisk Institut afholder én-dags konference om kontinuerlige vaskesystemer og selvcentrifugerende vaskemaskiner i København den 2. oktober.
Vandmadrassen begynder så småt at blive indført i sygeplejen.
Det første møde afholdes i november med kontaktmændene, hos formanden, oldfrue *Katri Hassing.* Undervisning ved *Palle Olsen.*

1975:

På forslag stillet af Århus Amt, får Oldfrueforeningen nu en elevnål. Prisen på nålen er kr. 19,50 – og udover oldfrueelever kan den købes af øvrige medlemmer.
Ingeniør *O. Klaschka,* Teknologisk Institut, skriver i Tidsskriftet om de første 10 år med

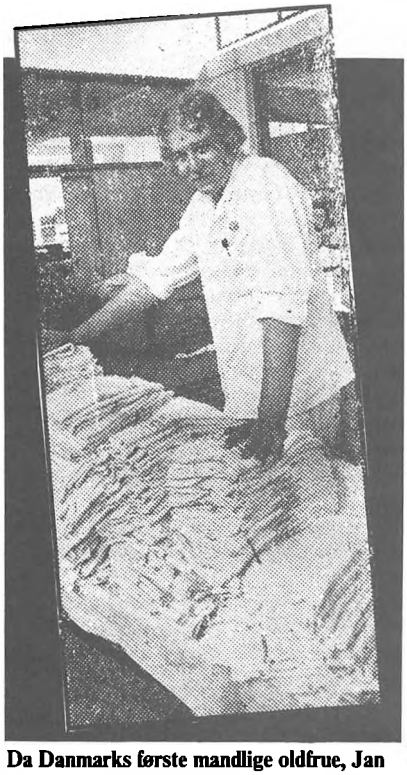

Da Danmarks første mandlige oldfrue, Jan Helbæk Nielsen, blev udlært i 1975 gav det anledning til megen presseomtale.

polyester/bomuld som arbejdsbeklædning i Danmark.
Samtidig kan læses en artikel om, at sengelinned i P/B er ved at holde sit indtog i erhvervsvaskerier og institutionssektoren.
Pensionskassernes Administrationskontor (PKA) afholder et møde om pensionskasseforhold, for redaktioner af faglige tidsskrifter.
Sygehusoldfruernes Forening i Norge fejrer 25 års jubilæum i dagene 7.-10. september, i forbindelse med landsmødet.
Den første artikel angående »glemte« kanyler bringes i Tidsskriftet i september. Problemet er stort på Regionsvaskeriet i Aalborg.
1. oktober blev den første mandlige oldfrue uddannet på Århus Amtssygehus. Avisomtalen gav anledning til megen debat.
Efteruddannelseskursus i driftteknik og driftsøkonomisk styring blev afholdt i Femmøller i dagene 22.-27. september.FTF opretter arbejdsløshedskasse for medlemmer i organisationer, der er tilsluttet FTF. Kassen hedder FTF-A.
Formand, oldfrue *Katri Hassing,* København sætter et historisk skel i Oldfrueforeningen ved at fratræde fra posten som formand den 1. november – kun et halvt år før valgperioden udløber.
Oldfrueassistent *Inge Christensen,* Århus, der er næstformand, bliver konstitueret formand til generalforsamlingen i maj 1976.
Oldfrue *Jytte Rydtoft* meddeler bestyrelsen, at hun fratræder pr. 1. januar 1976. *Rolf Fournais* bliver ny redaktør.
Sekretariatet flyttes den 1. januar til Nannasgade 28, sammen med de samarbejdende organisationer.

1976:

Landssammenslutningen af Hospitalslaboranters formand, *Eva Munch,* bliver udpeget til ligestillingsrådet, som er nedsat af Statsministeren. *Eva Munch* repræsenterer FTFs medlemmer.
Statshospitalerne overføres den 1. april, sammen med de dertil knyttede plejehjem m.v. til de amtskommuner, hvori de er beliggende.
På generalforsamlingen vedtoges der en kontingentforhøjelse, og for at imødegå fremtidige, snarlige forhøjelser vedtog generalforsamlingen at dyrtidsregulere kontingentet.

Vaskerileder *Anton Langer,* Viborg, indkaldte den 2. juli bestyrelsen og en del andre aktive medlemmer. Mødet omhandlede en evt. omstrukturering af Oldfrueforeningen. Forslaget fremsat på generalforsamlingen.
Der blev ikke fundet nogen ny formand på generalforsamlingen. Bestyrelsen »kører« som et kollektiv. Heller ikke en elevrepræsentant blev fundet.
De første telefonbestyrelsesmøder bliver indført fra oktober. Årsagen er manglende tid hos bestyrelsesmedlemmerne.
Medlemsregistrering og bogføring overføres til EDB.
FTF afholder sin 25 års jubilæumskongres.
»De seks« samarbejdende organisationer får fælles telefonomstilling.
I/S Institutionsvask fejrer sin 10 års fødselsdag den 1. oktober.
10 fagorganisationer, der iblandt Oldfrueforeningen, går i demonstration den 10. november, under parolen: »Bekæmp provokationer over for offentligt ansatte«.

1977:

For første gang i 20 år er overenskomsterne færdigforhandlet inden den 1. april, for så vidt angår de generelle krav.
De tidligere elevmøder, som blev afholdt i Middelfart i marts hvert år, bliver afskaffet. Møderne henlægges til umiddelbart før den ordinære generalforsamling.
Vaskerileder *Hardy Villadsen,* Varde, er initiativtager til etablering af et medlemsmøde i Vejle i april måned for oldfruer og vaskerileder, med henblik på at finde frem til et formandsemne.

Bestyrelsen blev ikke orienteret om mødet, og assitenterne var ikke indbudt, da de i forvejen havde den overvejende del af bestyrelsesposterne.
Der nedsættes på generalforsamlingen et nyt udvalg, som nærmere skal begrunde de mål, man vil sætte sig for elevuddannelsen.

For første gang i Oldfrueforeningens historie kan revisorerne ikke godkende regnskabet – hvilket har til følge, at generalforsamlingen heller ikke kan. Det vedtages, at sende et nyt revideret regnskab til urafstemning blandt medlemmerne.

Oldfrueassistent *Inge Christensen,* Hillerød, udgår af bestyrelsen, efter at have fungeret i et halvt år som næstformand og som delvis formand i 1½ år.

Driftsleder *Johs. Bjørnson,* Hillerød, vælges til formand. En følge af Vejle-mødet.
FTFs nyvalgte formand fratræder pr. 1. juni. *Jens Christensen* har fra denne dato fået stilling som direktør for postgirokontoret i København. Næstformanden, *fr. Kirsten Stallknecht,* formand også for Dansk

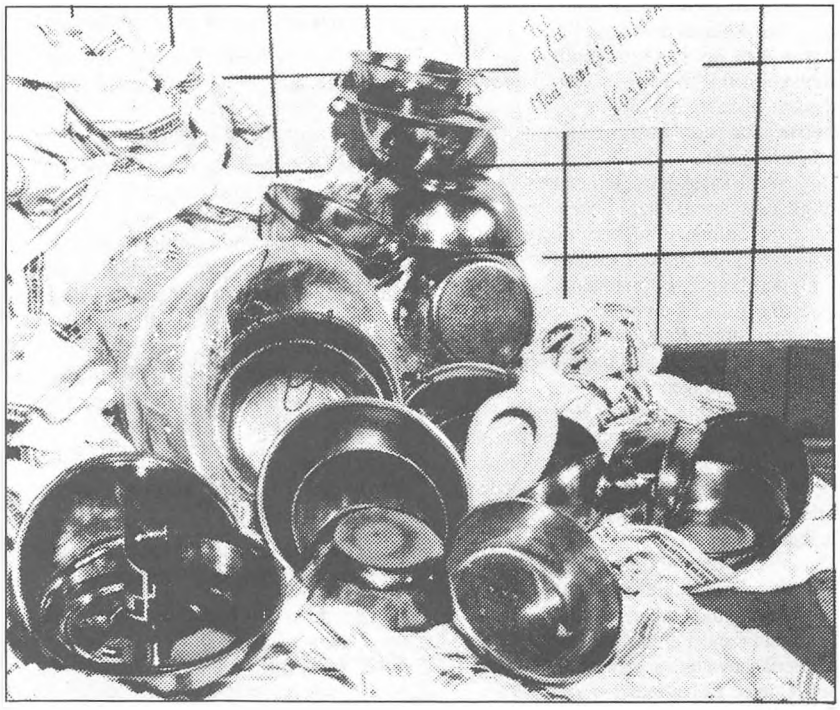

En del af de ting, man finder på vaskerierne i dag. Dette er fundet gennem en periode af 2 måneder.

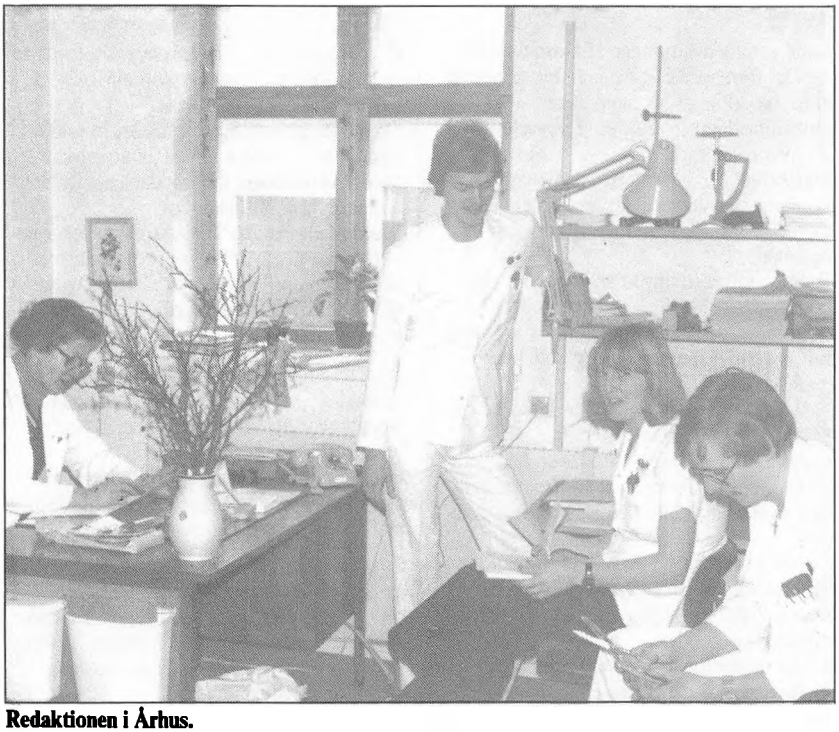

Redaktionen i Århus.

Sygeplejeråd, bliver fra samme dato FTFs nye formand.
1. juli træder lov om arbejdsmiljø i kraft.
Oldfrueforeningen indleder den 1. august et sekretariatsfællesskab med Dansk Tandplejeforening. Derfor nu: »De syv«.
»De syv« ansætter en fælles kontorbetjent pr. 1. september.
FTFs formand, *Kirsten Stallknecht,* bliver medlem af ATPs bestyrelse.
Tidsskriftets regnskab køres nu selvstændigt. Redaktionen overtages 1. september af Århus Amt, d.v.s. Amtssygehuset.
Redaktionen i Århus »opfandt« en dialog mellem vaskebrættet og *Tove Gabrielsen.* Første gang i december nr., omhandlende arbejdsløsheden.
Interessentskabskontrakten mellem de syv hospitalsorganisationer i Nannasgade 28, benævnt: Sundhedsorganisationernes Administrationsfællesskab, trådte formelt i kraft den 1. april. Formanden, driftleder *Johs. Bjørnson* fik en bestyrelsesplads, og forretningsfører *Rolf Fournais* valgtes til forretningsudvalget som følge af sin stilling i Oldfrueforeningen.
På Odder Sygehus afholder Region 2 møde – hvor afdelingsleder, civilingeniør *Sv. Aa. Jensen,* T.I. holder foredrag om miljøloven. Formanden, *Johs. Bjørnson* var til stede og orienterede om foreningen. (J.B. besøgte alle regioner det år).
Det er, efter at en ny kontaktmandsordning er vedtaget af bestyrelsen, at landet opdeles i 6 regioner, mod tidligere 13 amter. Forslaget er udarbejdet af oldfrue *Ulla Nielsen,* Frederikshavn og vaskerileder *Hans Jensen,* Odense på baggrund af vaskerileder *Anton Langers* forslag om strukturændring.

1978:

Kun to dyrtidsportioner må udbetales, resten kr. 1248,00 pr. gang skal indgå i et fond, som styres af ATP. Dette er vedtaget ved lov.

Vaskeriet ved Centralsygehuset i Nykøbing F. nedbrændte den 11. august 1976. Vaskeriet var moderniseret og taget i brug den 1. november 1973. Vaskeriets genopførelse påbegyndtes i december 1977. Det forventedes produktionsklart senest 1. januar 1979.

Formanden, driftleder *Joh. Bjørnson,* vælges den 13. august til næstformand i PKA, hvor han afløste oldfrue *Erna Petersen,* Holbæk, der har trukket sig tilbage.

Gruppelivsforsikringen er nu forhøjet fra 150.000 til 165.000 kr. som følge af dyrtidsreguleringen.
Der blev afholdt efteruddannelseskursus i personaleledelse og administration. Kurset blev en stor succes, og betegnes af deltagerne som det bedste hidtil i Oldfrueforeningens historie.

Som noget helt nyt fik bestyrelsen på generalforsamlingen vedtaget et forslag om kollegiale vedtægter.

I juni bringes en artikel af civilingeniør *Sv. Aa. Jensen,* T.I. Emne: »Danske vaskerier har et højt stade«.

FTFs direktør, cand.jur. *Marvin Madsen,* fratrådte sin stilling den 1. september.

Den 27. november holdes der indvielse på det såkaldte »Jernhus« i Tåstrup. D.v.s. at Teknologisk Institut dermed markerer, at hele Instituttets aktiviteter i Københavns området nu er samlet, og byggeriet som startede i 1970, er tilendebragt.

1979:

Oldfrueforeningen afholder sin anden ekstraordinære generalforsamling den 24. februar. Også denne gang var det på grund af overenskomstforhandlingerne. Generalforsamlingen vedtog et ekstra kvartalskontingent. For fuldtidsansatte kr. 220,00. For 20/21 timer pr. uge kr. 110,00 og for eleverne kr. 70,00. 93 medlemmer deltog i den ordinære generalforsamling i Vejlby Risskov hallen lørdag den 19. maj.
Oldfrue *Erna Petersen,* Holbæk fratræder som revisor. Oldfrueassistent *Conny Knudsen* blev valgt til ny revisor.
Bestyrelsen vedtog på mødet den 27. september, at forretningsfører *Rolf Fournais* indtræder i PKAs bestyrelse, da oldfrueassistent *Inge Christensen* fratræder. Samme dag drøftede bestyrelsen, at indlede et sekretariatssamarbejde med Foreningen af Rengøringsledere.
Den 28. november vedtager bestyrelsen at købe to aktier i FTFs kursusejendom i Kobæk. Således at den samlede aktiebesiddelse bliver på kr. 6.400,00

1980:

Åndsvageforsorgen og den øvrige særforsorg overgår til amterne den 1. januar 1980.
Formanden *Johs. Bjørnson* fylder 50 år den 19. januar og hyldes af mange. *Johs. Bjørnson* var for et par år siden konsulent ved etableringen af et vaskeri ved et privat hospital i Saudi Arabien. J.B. skal fortsat virke som konsulent på vaskeriområdet ved opførelse af nye hospitaler.
Forretningsfører *Rolf Fournais* indgår ægteskab den 1. maj med en pige ved navn Eva (hvor tør han?).
Diskussions-bølge angående genindførelse af bomuld kontra P/B går højt i dette år.
Dansk Sygehus Institut kontaktes, angående den undersøgelsesrapport, Instituttet er i gang med.
A/S Blumøller i Odense tildeler Oldfrueforeningen et studielegat på kr. 7.500,-.
Der bringes en artikel af PKAs direktør *Knud Kousgård* om nødvendigheden af at finde nye investeringsområder for medlemmernes penge.
23. september fejrer Laane- og Sparekassen for offentligt ansatte 100 års jubilæum. I den anledning er der oprettet et jubilæumsfond af 1980. Fondens formål er bl.a. een gang årligt at uddele en hæderspris på mindst kr. 25.000,- til en offentlig ansat, der har ydet en særlig indsats inden for f.eks. det kulturelle, humanitære eller forskningsmæssige område, eller inden for børne- og ungdomsarbejde, idrætsarbejde eller andet almennyttigt arbejde.
En delvis dækning af de offentlig ansattes lønefterslæb sker ved hjælp af taktregulering. D.v.s. at dyrtidsportionerne, som er en væsentlig lønpost, *ikke* taktreguleres.
Arbejdsløshedsloven ændres, og i juli bringes en artikel om ændringerne. *Rolf Fournais* deltager i en konference på Kobæk

Strand om A-kassespørgsmål m.v. arrangeret af FTF-A.
Formanden *Ulla Nielsen* deltager som delegeret i FTFs kongres. Der var bred enighed i kongressen om FTFs handlingsprogram. Det vedtages, organisationernes garantiforpligtelse overfor FTF forhøjes fra 50,- til 75,- kr. pr. medlem.

1981:

Gruppelivsforsikringssummen for medlemmer af pensionskassen er med virkning fra 1. januar forhøjet fra 190.000 til 205.000 kr.
Erna Arnø udtrykker skriftligt sin glæde over, at institutionen i Vodskov igen har fået eget vaskeri.
To nye love bliver vedtaget, om ret til fravær og dagpenge ved sygdom og fødsel. Barselsorloven er forlænget til 4 uger før fødslen og 14 uger efter. I februar nr. bringes en artikel om emnet.
Tidsskriftet skifter »farve« – ak, rød – hvilke bemærkninger mange af os måtte høre i den anledning. Så håbet er ikke længere grønt, når vi taler tidsskrift.
I marts bringes en artikel om kunststof eller bomuld i hospitalssektoren. Bl.a. har Dansk Textil Institut konkluderet, at elektrostatisk opladning ikke alene kommer fra P/B-kitlen.

På grund af typografkonflikten, sommerferie m.m. udkom Tidsskriftet ikke i månederne: april, maj, juni, juli og august. Der blev dog i august udsendt et særnummer på 32 sider.
»Energi-bibel« for industrielle vaskerier er udsendt af Teknologisk Institut. De 400 sider rummer en detaljeret indføring i opstilling af energiregnskaber.
På generalforsamlingen vedtages at henlægge halvdelen af Oldfrueforeningens overskud for 1980, ca. 20.000 kr. til uddannelses- og efteruddannelsesformål.
Der bliver udsendt ny praktikvejledning for oldfrueeleverne. Reglerne er vedtaget af Oldfrueskolens bestyrelse.
Oldfrueforeningen skifter trykkeri efter godt 12 år på Frederiksberg Bogtrykkeri.

Amtsrådsforeningen har godkendt regler for forlænget elevtid: Til og med 59 dages fravær ingen forlængelse. For hver påbegyndt periode af 30 dage og herudover, forlænges uddannelsestiden med 1. måned.
FTF-A orienterer om muligheder (regler) for optagelse i kassen, med hensyn til demittender (elever der har afsluttet deres uddannelse). Der skal omgående og senest 2 uger efter uddannelsen, indsendes en optagelsesbegæring i FTF-A.
Bestyrelsen diskuterer igen, om Oldfrueforeningens folder: Oldfrue – en fremtidsstilling, skal redigeres og genoptrykkes p.g.a. den store efterspørgsel.
Jyden Konfektion i Aalborg præsenterer et nyudviklet stofkvalitet – Supersoft – der udmærker sig med gode beklædningsfysiologiske egenskaber. Supersoft er et blandingsstof i 50% polyester, 50% bomuld, og er vævet således, at 75% af bomulden ligger på skudsiden. D.v.s. ind mod kroppen.
A/S Kobæk Strand fejrede den 28. august at kursuscentret var blevet voksen. Der var blevet foretaget gennemgribende ombygninger og udvidelser, så der nu er mulighed for afholdelse af mere end et kursus på samme tid.
Det vedtages i Oldfrueskolens bestyrelse, at den teoretiske elevuddannelse 1982 afholdes af Københavns uddannelsesafdeling.
For første gang i Oldfrueforeningens historie, kan to bestyrelsesmedlemmer ikke få frihed med løn – foreningen må derfor betale for tabt arbejdsfortjeneste.

1982:
Igen ændres fereieloven pr. 1. januar 1982, med hensyn til ferieårets placering og ferieperioden.
Der var udsendt et forslag fra bestyrelsen om kontingentforhøjelse (urafstemning) i november og december 1981. 153 havde svaret på de udsendte stemmesedler. Forslaget blev forkastet med 11 stemmer imod. Skal årsagen findes i manglende underskrift af: P.f.v. formanden?
I meddelelse fra ATP kan læses om: Større pension – ny bonusordning og nye bidragsatser. Febr.nr.
Det er interessant at læse om et fælles bestyrelsesmøde mellem Oldfrueforeningen og Foreningen af Rengøringsledere på Sygehuse i Danmark (FRSD). Hvis du har glemt dette referat, kan du læse det i marts-nr.
Der er tale om at *dele* forretningsfører *Rolf Fournais.*
I årsberetningen oplyses Oldfrueforeningens medlemstal. Ved udgangen af februar så det sådan ud: 227 aktive, 35 passive, 30 elever, 32 ekstraordinære samt 4 æresmedlemmer. Ialt 328 medlemmer.
Dansk Sygehus Institut har afsluttet sin undersøgelse af personalebeklædning på sygehuse. DSI-projektrapport 81-03 »Personalebeklædning på sygehuse« *troner* nu på vaskeriernes reoler – men har naturligvis også været genstand for diskussion på Oldfrueforeningens temadage i Odense i april måned.
Den 20. februar blev der afholdt Landsregionmøde i Fredericia. 4 kontaktpersoner gav møde. Fra bestyrelsen deltog 5, deriblandt formanden *Ulla Nielsen,* som var den bærende kraft i arrangementet. Desuden deltog også *Rolf Fournais.*
Oldfrueforeningen holder igen flyttedag. Den 11. juni er sekretariatets adresse: Nørre Voldgade 90.
Bestyrelsen fik på generalforsamlingen sit forslag om kontingentforhøjelse vedtaget samt et ekstrakontingent på 100,- kr. for aktive ½-½ tidsbeskæftigede. For elever 50,- kr.
I juni bringes på lederpladsen en meddelelse om at formanden, oldfrue *Ulla Nielsen* har nedlagt sit mandat – kun en måned efter nyvalg – for en to-årig periode. Bestyrelsen omkonstituerer sig og sekretær, vaskerileder *Poul Pedersen,* bliver næstformand. Dermed fungerende formand.
Sundhedsorganisationernes Hus var rammen om en officiel reception den 20. august. Ca. 300 fælles- og særligt indbudte havde fundet vej til Nørre Voldgade 90, hvor de nye lokaler blev præsenteret.
Den 23. september var der reception for medlemmer. Mange af vore medlemmer var mødt op, deriblandt to æresmedlemmer.
Korte udpluk slut!

Hospitalsdyner • hovedpuder • termo-tæpper

Til lykke med de 40 år

ønsker:

H. H. textiler
v. Henning Hansen
GRØNSKIFTET 35 . 3400 HILLERØD
Telefon 02-26 25 16

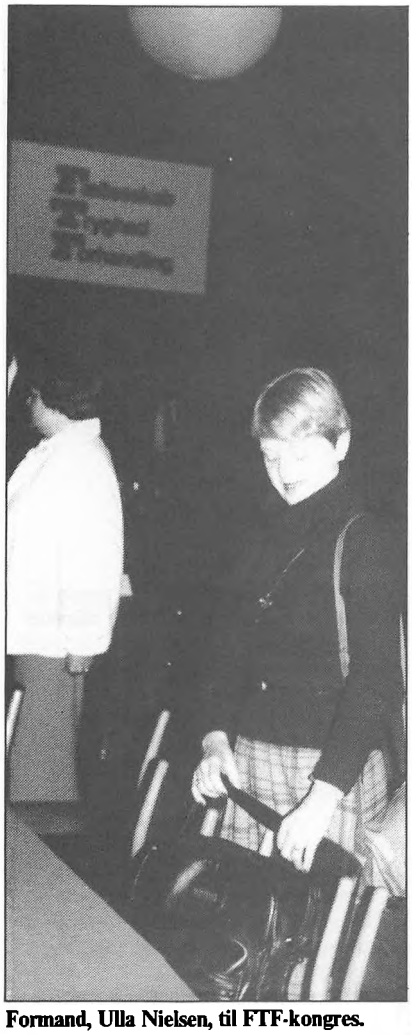

Formand, Ulla Nielsen, til FTF-kongres.

Historiske billeder

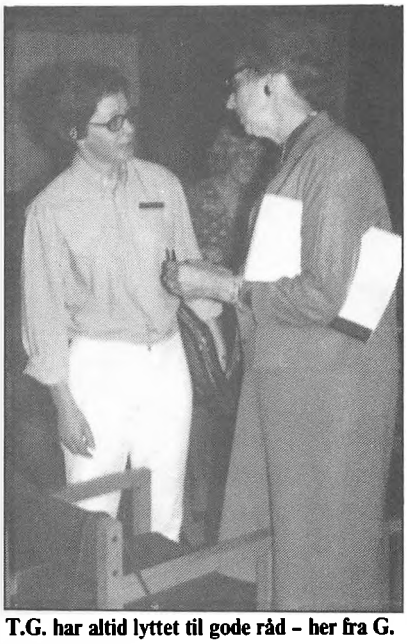

T.G. har altid lyttet til gode råd – her fra G. Weber.

De to første æresmedlemmer f.v. revisor i over 25 år Jenny Andersen og Aase Jepsen.

Scanbed ønsker Oldfrueforeningen til lykke med 40 års jubilæet

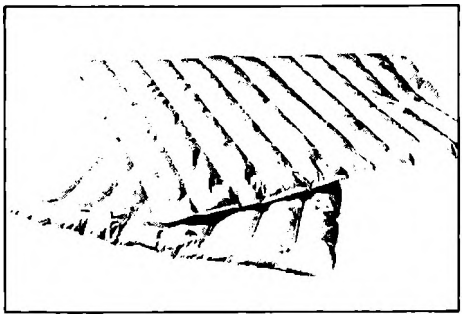

-alt i Scanbed sengeudstyr

Dyner og puder (vaskbare)
– sengelinned – skånemadrasser
HELSE hospitalsmadrasser:
HELSE-MULTIELEVATION
(med indbygget multi-knæk)
Polyethermadrasser og hynder
BRANDHÆMMEDE dyner, puder,
sengelinned, madrasser.

SCANBED – sengeudstyr et kvalitetsprogram for institutioner og hospitaler

Scanbed International A/S
Gittervej 4 · 2100 København Ø · Tlf. (01) 26 18 88

Sygehusoldfrue en fremtidsstilling

Det første elevmøde i Middelfart.

Katri Hassin blev valgt til formand i 1974.

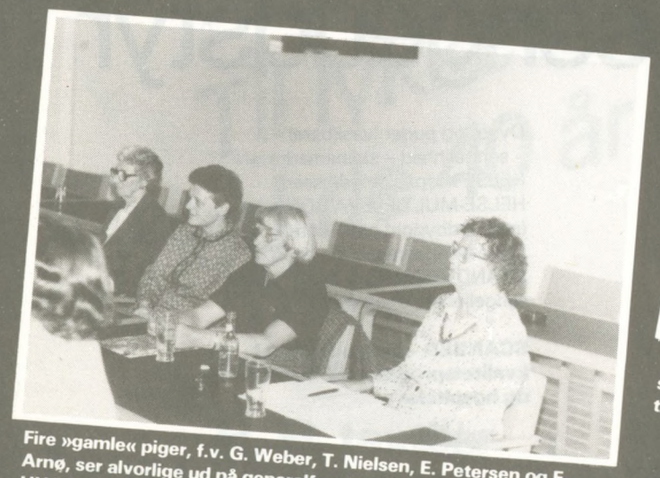

Fire »gamle« piger, f.v. G. Weber, T. Nielsen, E. Petersen og E. Arnø, ser alvorlige ud på generalforsamlingen i 1981. UHA – UHA!!!

Trods alt smil på læben ved generalforsamlingen. F.v. Hansen, Ulla Nielsen, Jette Sefeldt og er det Lis Hansen med ryg til?

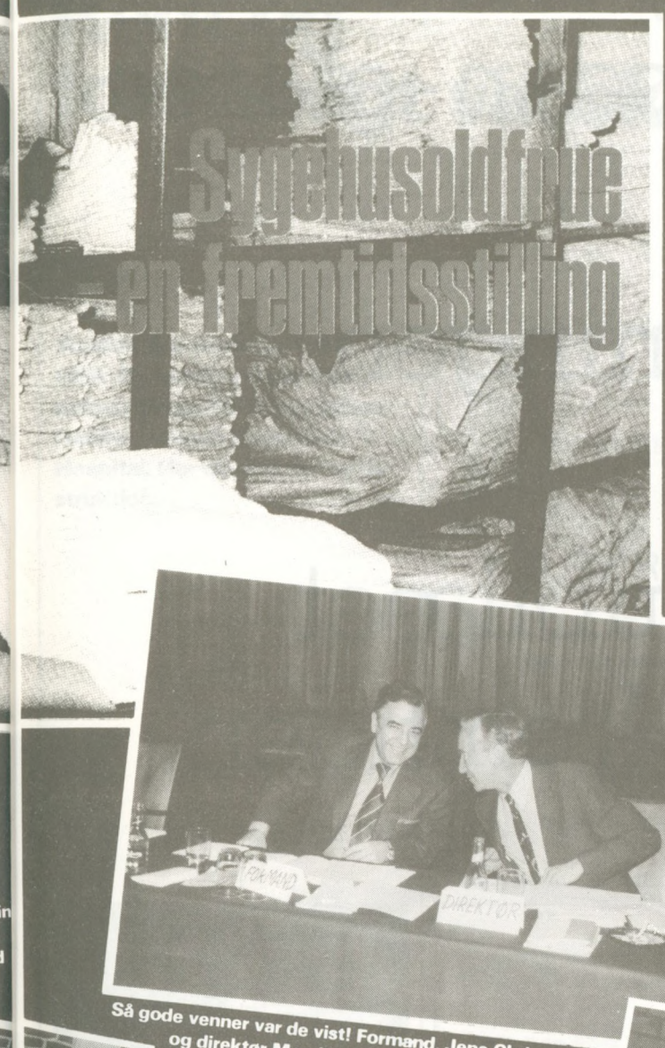

Så gode venner var de vist! Formand, Jens Christensen og direktør Marvin Madsen, FTF.

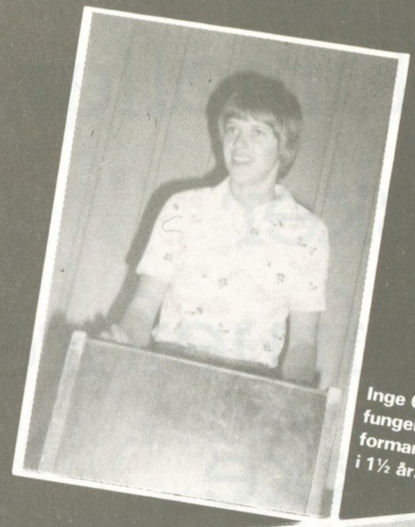

Inge Christensen, fungerende formand i 1½ år.

I 1973 blev Kirsten Speedtsberg konstitueret som næstformand.

FTF's formand, Kirsten Stallknecht, også kaldet det kolde lyn!

Tror I ikke jeg får fortjenstmedaljen i sølv? Er det spørgsmålet til I. Sørensen (t.v.) og revisor, H. Ringgaard (t.h.). – Ja, det er rigtigt, i 1978.

a/s blumøller/scan-otares ønsker Oldfrueforeningen tillykke med 40 års jubilæet og alt godt i fremtiden.

a/s blumøller / scan-otares

Petersmindevej 30 - Postbox 346
5100 Odense C - Tlf. (09) 11 90 60

Totalleverandør i maskiner, rekvisitter, papir, produkter.

Rent og forsvarligt vadsket!

To statelige damer år 1937-1938. Fra venstre underbestyrerinde Sigrid Blum og oldfrue Haltine Hansen Bispebjerg Hospital. Har de fået denne instruktion.

Instruktion

for

OLDFRUEN

ved

Randers Købstads Sygehus

§ 1.

Oldfruen forestaar Sygehusets Beholdning af Linned og Beklædningsgenstande og passer, at alt dertil hørende er til Stede og i en forsvarlig Orden.

§ 2

Hun forestaar den Del af Vadsken, der udføres paa Sygehusets Vaskeri, og besørger Optællingen og Sorteringen af Linned m. v. fra og til de forskellige Afdelinger, saaledes at det smudsige kan afleveres til det kommunale Vaskeri til de nærmere fastsatte Tider.

§ 3.

Ved Modtagelsen af Tøjet fra Vaskeriet passer hun, at Antallet er til Stede, og at det er rent og forsvarligt vasket; at det rettidig bliver afleveret til Sygeplejerskerne paa de forskellige Afdelinger.

Mangler ved Vadsken maa hun straks paatale.

§ 4.

Oldfruen forestaar al Syning og Reparation af Sygehusets Linned og Beklædningsgenstande, ligeledes foretager hun Kassation af opslidte og Udleveringen af nye Ting fra Depotet.

§ 5.

Ved Anskaffelse af nye Varer skal Oldfruen passe, at alle Varer ere konditionsmæssige og forsvarlige i enhver Henseende.

Mangler ved Varerne maa hun straks selv eller gennem Inspektøren paatale.

Anskaffelse af nye Varer skal tilladles af Inspektøren.

§ 6.

Ved hvert Aars Slutning foretager hun en Optælling af hele Sygehusets Linnedbeholdning og afleverer Opgørelsen til Kontoret.

§ 7.

Hun passer, at det under hende staaende Personale iagttager god Orden og størst mulig Økonomi ved Tøjets Behandling og med de til dem udleverede Vadskemidler m. m. Hun passer, at Vadskehus, Tørreloft, Rulle- og Strygestue ere rengjorte efter Afbenyttelsen.

§ 8.

Alle de under hende hørende Inventariesager skal Oldfruen være ansvarlig for. De ved Brug opslidte og uden Skyld ituslaaede Sager erstattes, naar hun derom henvender sig til Inspektøren paa den ugentlige Byttedag.

§ 9.

I den hende indrømmede Bolig maa hun iagttage god Orden og Renlighed samt Forsigtighed med Ild og Lys.

§ 10.

Naar undtages mindre Spadseture skal Inspektørens Tilladelse indhentes, naar Oldfruen ønsker Fribed; forinden hun forlader Sygehuset, underrettes Inspektøren om, hvor hun muligt kan træffes.

§ 11.

Iøvrigt maa hun efterkomme, hvad der udenfor det foran anførte paalægges hende med Hensyn til de hende overdragne Forretninger.

§ 12.

Funktionærer, der har Kost og Bolig paa Sygehuset, maa ikke uden Inspektørens Samtykke tilstede andre Natteophold i deres Værelser. Saafremt Opholdet udstrækker sig ud over 3 Dage, kan Tilladelsen hertil kun gives af Udvalgets Formand.

For Kosten for Fremmede erlægges 1 Kr. pr. Dag. Anmeldelse herom sker til Kontoret.

§ 13.

Fratrædelse af Pladsen som Oldfrue sker med 3 Maaneders Opsigelse fra hver af Siderne.

Den sidste pioner fratrådt

Oldfrue, Erna Arnø, Rigshospitalet, fratrådte sin stilling 31. januar 1978 efter mange års aktiv tjeneste som det fremgår af følgende:

Redaktionen synes *ikke,* at det skal gå upåagtet hen, netop fordi det er helt ufatteligt, at *Erna Arnø,* som altid har været en af de *bærende* hjørnestene i Oldfrueforeningen, er fratrådt.

Erna Arnø er et menneske, som mange af os holder af og respekterer på grund af faglige dygtighed, men ikke mindst sin solidaritet over for kolleger.

Erna Arnø, du har været med til at etablere Oldfrueforeningen, som det hedder i dag. I 1943 hed det, at starte. Sproget har jo også ændret sig igennem alle disse år. Vil du fortælle os lidt om det, der skete i 1943, der er jo mange nye medlemmer, som ikke ved noget om fortiden?

Da jeg var i Hjørring, talte oldfrue *Aase Jepsen* og jeg om, at vi *burde* have en forening. Vi ville gerne være medlemmer, men *absolut* ikke andet.

Det skulle dog gå anderledes.

Inspektør *Knud Andersen*, Slagelse, opfordrede mig *kraftigt* til at starte en forening, han skulle nok være behjælpelig med råd og anvisninger.

I dag lyder det mærkeligt; men det

Oldfrueelev på Centralvaskeriet, Bispebjerg Hospital, i tiden 1/4 1936-31/3 1939.
Derefter oldfrueassistent ved Centralsygehuset i Hjørring.
Fra 1/9 1940-31/10 1943 oldfrue ved Centralsygehuset i Slagelse.
Den 1/11 1943 undervaskeribestyrerinde ved Rigshospitalet og efter at have fungeret som oldfrue fra maj 1945 udnævnt pr. 1. maj 1946.

første problem var, *hvor* der fandtes oldfruer. Ved en henvendelse til laboratorieforstander, civilingeniør *E. Anker Bjørn,* »Thor«, fik vi adresser på 84 oldfruer og vaskeribestyrerinder der fik en indbydelse, underskrevet af *Aase Jepsen* og *mig,* til et møde den *29. maj 1943* på »Hotel Nyborg« i Nyborg.

Referat af mødet kan læses i det *første* nr. af »Tidsskrift for Hospitalsvaskerier«, der udkom den 1. januar 1944 med oldfrue *Ingrid Krarup*, Ebberødgård som *redaktør.*

Der var 22 deltagere til mødet. 60 havde svaret, det havde deres fulde interesse, men kunne ikke deltage.

Undgik du så at komme i bestyrelsen?

Nej, som *formand* blev valgt oldfrue *Emilie Schrøder,* Rigshospitalet, og trods tidligere udtalelser kom såvel Aase Jepsen, der senere blev formand, og jeg i bestyrelsen.

Jeg blev *sekretær*, og en overgang tillige kasserer, indtil jeg blev gift i 1948, da mente jeg *ikke* mere at kunne få tid til foreningsarbejde. Derfor meldte jeg fra i maj 1948.

Hvordan synes du, at Oldfrueforeningen har udviklet sig i de 35 år den har eksisteret?

Det glæder mig, at Oldfrueforeningen har udviklet sig til en forening, der regnes med. Ingen af os havde kendskab til fagforeningsarbejde; men det havde daværende vaskeribestyrer, senere driftsleder *Emil Petersen,* Bispebjerg Hospital, der inden for det første år blev medlem af foreningen, senere bestyrelsesmedlem og sekretær.

Han udførte det første store arbejde, der lagde grunden til den fagforening, den er i dag, og som andre dygtige formænd og bestyrelsesmedlemmer har arbejdet videre med.

Desværre døde Emil Petersen alt for tidligt.

Erna Arnø, det er bemærkelsesværdigt, at du har været med i samtlige udvalg, der har haft med

uddannelsen at gøre. har du interesseret dig meget for dette spørgsmål, eller hvad er årsagen?

Ja, elevuddannelsen havde min store interesse, og sammen med oldfrue *Kirstine Clausen,* Sct. Hans Hospital og Emil Petersen dannede vi et udvalg med henblik på bl.a. kurser.

Men foreningen havde *ingen* penge, og fra institutionernes side blev der svaret, at foreningen først måtte *bevise*, hvad den formåede at byde på ved at afholde et kursus, før det *eventuelt* kunne blive tale om økonomisk hjælp til deltagerne.

Vi arbejdede meget med det i 1946-1948. I 1947 var der udarbejdet et *forslag* til elevuddannelsen, såvel den praktiske som den teoretiske.

Tankerne gik allerede dengang i samme baner som i dag.

Der blev også arbejdet med vide-

Celairic

Netvævede hospitals-tæpper 100% bomuld

Brandhæmmende syntetiske lammeskind

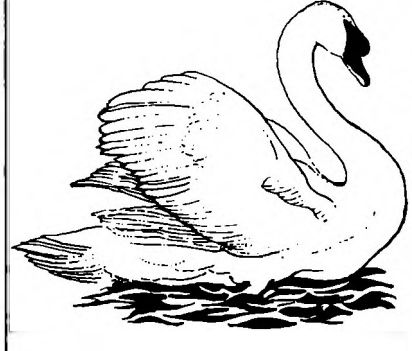

P. Kolvig-Raun's Eftf. Aps
v/Knud Raun
Godsparken 74, 2670 Greve Strand
Telefon (02) 90 29 72

reuddannelseskurser, og det første blev afholdt på »Den Danske Væveskole«, der havde lokaler på »Danmarks Tekniske Højskole«, fra 6/9-11/9 1948 med deltagelse af 28 oldfruer og vaskemestre.

Forelæsningerne ved dette kursus blev til vor første »lærebog« v/redaktion: inspektør *H. Chr. Ridter,* Sygehusforeningen og *udgivet* af Oldfrueforeningen.

Et nærgående spørgsmål: Var det en skuffelse for dig, at du ikke kom til at sidde i Oldfrueskolens bestyrelse under Amtsrådsforeningen?

Ja, det var det vel.

Hvordan føler du det i dag – hvor du lige akkurat nåede at gøre din indflydelse gældende her, ved en evt. ændring af den bestående uddannelse? Vi mener, hvordan det er at være med i uddannelsesspørgsmål i over 30 år, og så en måned før du holdt som aktiv, også at være med?

Hvordan det er at være med i udvalget på nuværende tidspunkt? Ja, jeg siger til mig selv, at ganske vist har jeg mange års erfaring, men er jeg ikke for gammel? Men det glæder mig da, at andre har ment, at erfaringerne kunne være et plus for udvalget.

Mener du dermed, at der stadig vil være brug for uddannede sygehusoldfruer?

Ja, absolut, blot uddannelsen følger med udviklingen, ikke mindst med henblik på stillinger på de større og større institutionsvaskerier.

Det vil sige, at vi kan glæde os til, at du fortsat (som altid) vil give dine meninger til kende på generalforsamlingerne, selv om du ingen stemmeret har?

Jeg vil forsøge kun at være tilhører.

Redaktionen har med dette interview konstateret, at *Erna Arnø* (trods alle gode forsætter) nok ikke vil blive nogen *almindelig* pensionist.

Hvis vi kender hende ret, stadig en *god* aktivist.

Knald-perler

Det er helt klart, at første kildeskatteår nu snart er gået,
og enkelte nye overenskomster har vi fået.
Selv revision af tjenestemandslov blev nået,
og 15 punkters-plan om funktionærlov, klart har stået
i vor bevidsthed som en god forbedring.
Mens spørgsmål stilles til det »høje ting«,
blev Danmark delt i 13 amter – eller der omkring;
med momsforhøjelse det blev til fjorten,
så mange måtte spare vask af skjorten.
Selv overgang fra mini og til midi – maxi
ku' ikke overdøve emnet, der var »go« i,
om forurening – Gudenå med døde fisk og flasker
og spildevand fra dem, der meget vasker.
Primærkommuner – støj og plage –
kreditten stram og renten høj i alle årets dage.
En bro blev til med store dimensioner,
mens bølgerne gik højt i alle organisationer,
for der blev pillet ved de gode *dyrtidsportioner*
og nedlagt mange af de små institutioner.
Vel fik så mange mennesker et kursus i lederinstruktion,
men hjalp det mon på det, der hedder kommunikation?
En sundhedslov, et fredningsnævn og »råd« ad flere gange.
Om narkomani, pillespiseri, tobak og øl på dåse –
ved fritidsloven forsøgte man at sætte hængelåse.
For menighed og samfundsfag blev der en ny struktur,
og kvinderne med »storkeben« de vågned' op af deres »lur«.
De ville have ligeløn og laved' stor kommers.
Se, det var dette *mærkelige år* halvfjerds.
Tilbage er så kun at håbe,
at næste år ej gi'r den dråbe,
der får os til at eksplodere
på grund af folketælling, statistik med mere.
Der bli'r i hvert fald brug for hver en hjerne;
derfor de bedste ønsker for det nye år her bringes gerne.

T.G.

Erna Petersen

Erna Petersen afsluttede sin uddannelse på Sct. Hans Hospital, Roskilde i 1951, og har derefter været ansat som assistent på Centralsygehuset i Hjørring og Amtssygehuset i Århus. Derefter som oldfrue ved Dr. Ingrids Hospital i Godthåb.

I 1956 blev Erna Pontoppidan, som er ungpigenavnet, ansat som oldfrue ved Centralvaskeriet, Sygehjemmet Holbæk, og i denne by blev Erna Pontoppidan gift Petersen.

Erna Petersen har i Oldfrueforeningen skabt sig et navn, som aldrig glemmes. Ikke mindst på grund af sin faglige dygtighed. Der står stadig respekt om hende. Som det fremgår nedenfor, har Erna Petersen også været en dygtig og årvågen formand (der trods nygift) har sat nogle milepæle i Oldfrueforeningens historie til gavn for det enkelte medlem.

I 1958 ved årsmøde og generalforsamling i Århus, blev Erna Petersen valgt til formand, og vi har spurgt hende, hvad hun følte, da hun pludselig blev valgt til formand efter Aase Jepsen, som havde været formand i 8 år. pjaltet

Jo, jeg glædede mig som sædvanlig til et par hyggelige og festlige dage sammen med kolleger. På det tidspunkt vidste jeg ikke, hvilken *skæbne,* der ventede mig! En kollega havde telefonisk, for længe siden, ventileret spørgsmålet: Ny formand.

Jeg tænkte ikke et øjeblik på, at det allerede kunne være min tur til at være ydende medlem af Oldfrueforeningen. Især følte jeg, at jeg slet ikke var talende nok til at være formand. Desuden var jeg slet ikke medlem af bestyrelsen – men ak – hvor anderledes end tænkt.

Den frygtelige sandhed gik efterhånden op for mig – ikke den dag jeg blev valgt til formand, slet ikke, først langt senere, da foreningssagerne begyndte at rulle.

Erna Petersen, vi kan se i Oldfrueforeningens protokol, at allerede i efteråret 1958 satte du din første milepæl, nemlig ved at ansøge om Oldfrueforeningens optagelse i FTF.

Sekretær, oldfrue *I. Fregerslev* refererer i 1959 årsmøde og generalforsamling. Jeg kan ikke udtrykke det bedre.

Citat: »For første gang skulle medlemmerne mødes med de nye bestyrelsesmedlemmer, oldfrue fru *Erna Petersen,* Holbæk, som formand, oldfrue *Esther Øther,* Køge, som bestyrelsesmedlem, og undertegnede som sekretær. Da vi i 1958 modtog valget til bestyrelsen, tror jeg roligt man kan sige, at vi mindedes ordene ved den årlige TB-undersøgelse:

»Træk vejret dybt ind og hold det«, for ingen af os havde prøvet foreningsarbejde før, og vi vidste, at noget så afgørende som lønoverenskomst med Sygehusforeningen forestod, og ca. halvdelen af foreningens medlemmer er ansat under Sygehusforeningen. Lykkeligvis var bestyrelsen i stand til at tilmelde Oldfrueforeningen FTF, der har ydet os overordentlig støtte ved lønforhandlingerne.

Inden generalforsamlingen blev der holdt et bestyrelsesmøde. Kl. 10 blev mødet åbnet. Der var mødt 52 medlemmer og FTF var repræsenteret ved cand. jur. *Marvin-Madsen.*

Formanden fik ordet for aflæggelse af årsberetning:

Uddrag: Mit første hverv som formand bestod i at repræsentere Oldfrueforeningen ved Sygehusinspektørforeningens årsmøde på Nyborg Strand den 22. september 1958. Ved et orienterende foredrag, som hr. overtrafikkontrollør *Lyngesen* holdt

ved denne lejlighed, blev jeg på Oldfrueforeningens vegne interesseret i FTF.

Den 24. oktober 1958 afholdt vi bestyrelsesmøde i Holbæk. På mødet vedtoges, at søge foreningen tilsluttet FTF, og med henblik på de forestående lønforhandlinger, så hurtigt som muligt. Det blev samtidig vedtaget, at rette henvendelse til Sygehusforeningen om, at Oldfrueforeningen måtte blive repræsenteret ved de dengang forestående lønforhandlinger«. Citat slut.

I 1959 slog du igen en »pæl« i jorden – nemlig ved at få den teoretiske del af oldfrueuddannelsen udvidet fra 8 til 14 dage – for endelig i efteråret 1960 at få den yderligere forlænget til fire uger.

Uddannelsen har også for mig været en hjertesag, og det var helt naturligt at søge den teoretiske del forøget, fordi der blev krævet mere og mere af os oldfruer og den teknologiske udvikling løb hurtigt, dvs. at rationalisering begyndte at komme »på mode«. Naturligvis fordi maskinerne begyndte at overtage de manuelle funktioner, eksempelvis håndsammenlægningen.

Det var således vigtigt, at udvide den teoretiske del af uddannelsen med andre/flere fag.

En anden bemærkelsesværdig ting var, da du tog initiativet til at Oldfrueforeningen blev medlem af en pensionskasse.

Der er jo ingen grund til at sige det anderledes end i årsberetningen i 1963.

Citat: »Med overenskomsten af 1958 blev oprettet en fælles pensionskasse for Dansk Sygeplejeråd, Økonomaforeningen og Oldfrueforeningen, således at ikke-tjenestemandsansat personale indenfor de 3 grupper fik mulighed for pension. Det har været umuligt at få kassen godkendt af forsikringsrådet som fælleskasse for de 3 grupper, og på generalforsamlingen, der blev afholdt den 30. januar 1963 blev fællesskabet ophævet, og en selvstændig pensionskasse blev oprettet for hver af de 3 grupper. Det vil altså sige, at Oldfrueforeningen har sin egen pensionskasse, dog således, at den har fælles administration med Dansk Sygeplejeråds og Økonomaforeningens pensionskasser. Til at repræsentere Oldfrueforeningens pensionskasse-medlemmer blev valgt oldfrueassistenterne *Gudrun Jensen,* Diakonissestiftelsen og *Signe Agnethe Hansen,* Amtssygehuset i Glostrup«. Citat slut.

Erna Petersen, du trådte tilbage fra formandsposten i 1964 efter seks år, men forblev som ekstraordinært medlem af bestyrelsen, frem til 1967. Inden vi kommer med dine slutbemærkninger, skal det nævnes, at du har deltaget i langt mere af Oldfrueforeningens arbejde, som f.eks. medlem af Oldfrueskolens bestyrelse, næstformand i Pensionskassen for oldfruer, fra oprettelsen frem til 1978, medlem af elevudvalget, som blev nedsat i 1977 og gennem ni år, fra 1970-1979, første revisor i Oldfrueforeningen.

I de år, jeg var formand, var der ingen forretningsfører at pålægge byrderne. Med de kontingentmidler der dengang tilflød Oldfrueforeningens kasse, var der ikke råd til slige ekstravagancer. Jeg kan nævne, at i 1960 blev der med stor tilslutning fra medlemmerne besluttet at forhøje kontingentet fra 20 kr. til 30 kr. årligt.

Nej sekretær og formand måtte klare alt skriftligt arbejde og kassereren sørge for regnskabet. Selvom det kostede arbejde og fritid, havde vi også mange glæder ved problemernes løsning. Alle de uløste problemer (som der jo altid er) overlod vi med glæde til en ny dynamisk bestyrelse i 1964.

Den 1. oktober 1979 fratrådte Erna Petersen sin stilling, for at nyde et velfortjent otium.

Staluldsbelægning t/ruller
Rulle- & Pressebeklædninger
Smørevoks & Bændler t/ruller
Mærkemateriel
Vaskenet o. a. vaskeriartikler
Pletfjerningsmidler
Vaskesække, hvide og kulørte
Transportmateriel
Udlejningsartikler

Gormsø & Karlsen I/S
HØRKÆR 7-9
2730 HERLEV
TLF. 02-92 15 22

Da hr. oldfrue Osvald bød på linned-bajere

Kilde: Vestkysten

En mand, der er født i 1924, er en oldsag. Det har jeg fået at vide allerede siden midt i halvtredserne. Det er nok derfor jeg forleden pøny fik skældud, da jeg omtalte fru *Petersen* der i sin tid forsøgte at lære mig at læse, som min lærerinde.

– Det hedder lærer, sagde en moden ung dame på 16 i selskabet.

– Der stod lærerinde i telefonbogen, sagde jeg. Det var nemlig hendes telefon, ikke mandens.

– Det hedder lærer, gentog den 16-årige.

– Vi fik ikke nærmere fikseret, fra hvilket år, det hedder lærere om piger og hvilket år forud de hed lærerinder. Det er også revnende ligegyldigt, for mig er og bliver de lærerinder, uanset om de tog afgangseksamen fra seminariet i går.

Forleden opdagede jeg rent tilfældigt, at oldfruerne har en for*mand.* Det har lærerinderne også og de kvindelige og mandlige sygeplejersker. Tjenestemændenes kolde lyn, *Kirsten Stallknecht,* et herligt navn til en pige, er også formand.

Oldfruernes formand er faktisk en mand, for der er en masse mandlige oldfruer, forstår jeg. Det næste bliver vel, at man skal til at sige hr. til sin kone.

Nå, men det var det med oldfruerne. I det stykke, hvor jeg læste om den mandlige oldfrueformand, så jeg at nordmændene (der i dette tilfælde overvejende består af nordkvinder) har løst problemet i deres oldfrueforening. De har navngivet deres medlemmer husøkonomer, så oldfrueforeningen er blevet til husøkonomiforeningen. Det vil man dog ikke kopiere herhjemme, flertallet af piger har (formentlig fnisende) vedtaget, at de irriterende mænd, der har trængt sig ind i foreningen, hvor de nu tager alle de lederstillinger, de kan overkomme, skal hedde oldfruer.

Jeg traf forleden en sådan oldfrue med et stort mørkt skæg. Han havde lindet lidt på kitlen, så man kunne se hans smukt behårede bryst. Da jeg uvilkårligt tiltalte ham hr. oldfrue, måtte jeg opgive videre konversation; jeg flækkede af grin! Det gjorde hr. oldfrue Osvald også – men han hittede et par bajere i linnedskabet og vi udbragte en skål for ligeberettigelsen!

gibli

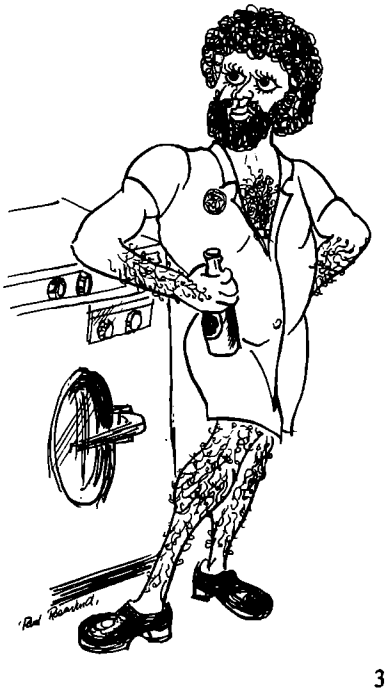

Hej Danmark!

Fra vore norske kolleger, har vi hentet lidt historie - fortalt af to tidligere formænd - nemlig: Maren Bråten og Elsa-May Eriksen.

Herdis Westersjø, oldfrue ved Lier sygehus, var i sommeren 1948 på rundrejse i Danmark, hvor hun besøgte flere sygehusvaskerier. Herdis Westersjø kom begejstret tilbage og havde lovene (vedtægterne) fra Oldfrueforeningen i Danmark med sig hjem. På grundlag af disse love, blev lovene for Sygehusoldfruernes forening, her i Norge udarbejdet og foreningen stiftet. Det første ordinære landsmøde blev afholdt i 1950 ved Reumatismesygehuset i Oslo.

Hovedtaleren på landsmødet var *Aase Jepsen,* som holdt en opmuntrende og inspirerende tale om, hvad de danske oldfruer havde opnået. Som altid kom den danske gæstfrihed til syne.

Aase Jepsen inviterede to fra Norge til at deltage et par måneder senere i årsmøde og generalforsamling i Randers. Fra Norge deltog *Ester Wagle,* ansat ved Grefsen sanatorium og *Maren Bråten* fra Det Norske Radiumhospital. Dette var optakten, som er blevet en tradition, at invitere hinanden til landsmøderne, og et godt venskab blev skabt imellem de to foreninger, til gensidig glæde og hygge.

Maren Bråten, formand igennem 18 år, nu pensionist.

Maren Bråten blev således bedt om at holde et foredrag om Norsk Standard, ved Oldfrueforeningens 20 års jubilæum i København. *Erna Arnø* holdt foredrag om P/B ved Sygehusoldfruernes forenings 20 års jubilæum i Lillehammer. Dette var optakten til den store diskussion om P/B i norske sygehuse. Inspirationen kom også fra Danmark til at tage fat på både undervisning og lønforhold.

I 1952 blev et 3-måneders kursus sat i gang på Statens Kvindelige Industriskole. Planerne blev udarbejdet af *Maren Bråten, Ester Wagle, Signe Bredsdorf* og *Herdis Westersjø,* sammen med rektor og læreren ved S.K.I.

I 1958 blev kurset udvidet til et ½ år og omfattede også hotel og anstalthusholdning.

I 1973 fik skolen lokaler på Linderud og kunne tage 30 studenter årligt. Navnet blev ændret til Statens Oldfrueskole og der blev ansat rektor og en fast faglærer.

Så kom også her i Norge, hele debatten om ligestilling og historisk set fik den også følger.

Vi havde to foreninger: Norsk Oldfrueforening (hoteloldfruer) og Sygehusoldfruernes forening. Medlemmer af dem begge var *udsprunget* fra ovennævnte skole.

Den 28. maj 1978 blev skelsættende for begge foreninger, idet der opnåedes enighed om at opløse dem begge og danne *én* forening, som fik navnet: Norske Husøkonomers For-

Elsa-May Eriksen, oldfrue nu husøkonoma har som det ses været formand i fem år. Fire år for Sygehusoldfruernes forening og 1 år for Norske Husøkonomaers forbund.

bund. Dermed var man ude over oldfruetitlen, som på mændene kunne virke diskriminerende – ak, ja! Derfor skiftede Statens Oldfrueskole navn i 1979 til: Statens Skole For Husøkonomer.

Bemærkelsesværdigt er det, at fra skoleåret 1979/80 har skolen *hvert* år haft en mandlig student. Det nyeste er, at fra efteråret 1983 starter et forsøg med en to-årig skole.

Formænd igennem årene har været:

1950-1952 Herdis Westersjø
1952-1970 Maren Bråten
1970-1974 Olga Solvang
1974-1978 Elsa-May Eriksen

Norske Husøkonomers forbund:

1978-1979 Elsa-May Eriksen
1979-1981 Ellen Skorpen
1981- Inger Berit Bakke.

Gamle kolleger i Norge hilser Oldfrueforeningen i Danmark og takker for støtte, venskab og ikke at forglemme: den store gæstfrihed igennem alle disse år.

Til lykke med jubilæet!

MILNOR

Selvcentrifugerende 1-, 2- og 3-rums vaskemaskiner, 15-270 kg.
Kipbare vaskemaskiner.
Kontinuerlige portionsvaskeanlæg, kapacitet 500-1400 kg.

3 nye maskiner = 8 nye modeller

Model	Tromle volum. liter	G faktor	Kipbar frem v. tømning	Kipbar tilbage v. fyldning
4226 QHE	589	335		
4226 QTG	589	335	ja	
4832 BHE	949	383		
4832 BTG	949	383	ja	
4832 BTH	949	383	ja	ja
4836 QHE	1068	245		
4836 QTG	1068	245	ja	
4836 QTH	1068	245	ja	ja

kleindienst

Kittel-pressesæt. Ilæggere.
Foldeborde. Stakkere.
Småtøjsruller. Sektionsmulderuller
Transport- og lageranlæg.

Billedet viser Kleindienst Air-O-Matic småtøjsrullegade, 1-banet.
Air-O-Matic leveres desuden i bredder på 2,1 og 3 meter. Med en samlet rullegadelængde på 6-7 meter finder Air-O-Matic plads overalt.

dvt
Vaskeriteknik aps
Marielundsvej 34, 2730 Herlev. Telefon 02 - 84 50 66

Tre gamle interviews

Samtale med Oldfrueforeningens formand, kasserer og sekretær

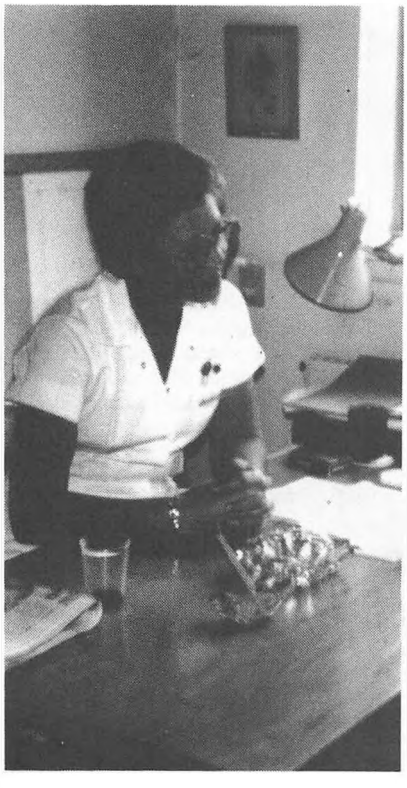

Oldfrueforeningens overtagelse af Tidsskrift for Hospitalsvaskerier juli 1969 har medført en betydelig ekstra arbejdsbyrde for formanden, kassereren og sekretæren. Redaktionen har derfor fundet, at det kunne være interessant her op til årsmødet at høre om de tre bestyrelsesmedlemmers syn på og arbejde for Oldfrueforeningen.

Tove Gabrielsen.

– *Tove Gabrielsen, hvad var årsagen til valget til bestyrelsen?*

– Jeg blev ikke indvalgt i bestyrelsen med det samme, men valgt som suppleant. Det var jeg i to år. Årsagen var den enkle, at jeg blev møgirriteret over, at man på en generalforsamling tærskede langhalm på en kontingentforhøjelse. Jeg tillod mig at sige, at det var helt i orden med denne kontingentforhøjelse – så blev jeg valgt som suppleant.

– *Hvad er det der gør, at man påtager sig et så krævende job som formand for Oldfrueforeningen, når man desuden har sit daglige arbejde i vaskeriet?*

– Som yngre har jeg ledet en søndagsskole og været med i et sangkor – jeg har været opdraget til at man skulle tage stilling til en sag. Denne stillingtagen forpligtede – var der et arbejde at udføre, skulle det udføres, og ville ingen andre, måtte man selv.

– *Hvor meget tid kræver det at være formand?*

– Al ens fritid. Beskæftiger man sig ikke manuelt med foreningsarbejdet, så er ens tanker altid fyldt hermed.

– *Hvor får man kræfter fra?*

– For ikke at køre træt må der ske en stadig opladning gennem inspiration og saglig kritik fra medlemmer og bestyrelse. Dertil kommer selvfølgelig interessen for foreningens trivsel og medlemmernes placering lønmæssigt som på den sociale trappestige. Desuden er omlægningen af hele vor uddannelse et kardinalpunkt, jeg meget gerne vil se løst på en tilfredsstillende måde.

– *Betød Oldfrueforeningens overtagelse af Tidsskriftet sidste år ekstra arbejde?*

– Ja selvfølgelig, men det har kun været mig en glæde. Jeg synes bladarbejde er spændende, og jeg ved, hvad bladet indeholder når det kommer ud til medlemmerne. Iøvrigt synes jeg, vi har fået et pænt og indholdsrigt blad, som man også uden for foreningen har lagt mærke til.

– *Har man aldrig skuffelser som formand?*

– Masser, men i det store og hele kun små. Men det har gjort mig ondt på Oldfrueforeningens vegne, at nogle medlemmer har meldt sig ud på grund af den kontingentforhøjelse, som enstemmigt blev vedtaget på Rømø. Det føler jeg som en desavouering af Oldfrueforeningens politik, og det gør ondt.

Jeg forstår måske ikke helt grunden til disse fhv. medlemmers udmeldelse. Oldfrueforeningen er den eneste forening, som kun har til formål at varetage oldfruer og oldfrueassi-

stenters interesser og den eneste, der driver uddannelsesvirksomhed for disse. Er nogen utilfreds med foreningens politik – det er altid frugtbart med saglig kritik – så bør det komme frem på generalforsamlingen eller ved indlæg i Tidsskriftet.

– *Kan det tænkes, at Oldfrueforeningen på et tidspunkt vil optage mandlige medlemmer?*

– For min skyld måtte det gerne ske den dag i morgen. Jeg tror, det ville styrke foreningen. Det afgørende for mig er, om deres uddannelse er i orden. Har de en uddannelse på højde med Oldfrueforeningens medlemmer eller måske endnu bedre, ser jeg ingen grund til, at de ikke skulle optages i Oldfrueforeningen. Målet må efter min mening være, at alle, der leder et hospitals- eller institutionsvaskeri, bør være medlem af Oldfrueforeningen, hvis uddannelsen er i orden.

– *Fremtiden – foreningsmæssigt eller personligt?*

– Lad os tage det sidste spørgsmål først. Hvis foreningens medlemmer vil, er det mit håb at få lov til at køre den nye uddannelse ind i et fast leje. Når dette er sket, må der sikkert nye kræfter til.

For Oldfrueforeningens medlemmer håber jeg på en placering økonomisk og socialt, som vor stilling berettiger os til. Men vi må stadig dygtiggøre os og ikke sky nogen midler fra foreningens side, for at dette kan ske fyldest.

Rent organisationsmæssigt kunne jeg ønske, når man foreslår nogen til en stilling i foreningens ledelse, at man så overvejer, om vedkommende kan leve op til stillingen, og om den der bliver valgt, vil og kan bruge tid og kræfter til at dygtiggøre sig ved at søge alle de kurser, der tilbydes.

Tove Nielsen.

– *Hvad foretager en sekretær sig?*

– En sekretær i en forening, også i

Oldfrueforeningen, er den, der må føre de beslutninger, der tages på bestyrelsesmøder og generalforsamlinger ud i praksis. Det vil sige, at skrivemaskinen er mit vigtigste redskab, og selv om Oldfrueforeningens skrivemaskine efterhånden er af en sådan alder, at den trænger til at udskiftes, så har jeg skrevet et anseligt antal skrivelser på den fra sidste årsmøde til her i april.

I alt har jeg i denne periode afsendt cirka 1200 breve.

– *Det er altså korrespondencen, der tager den meste tid?*

– Ja, så afgjort. Foruden breve til medlemmer og andre, udsender foreningen også folder til alle skoler, hvor man har interesse for denne. Og de skal helst være der på det rette tidspunkt, således at propagandaen ikke bliver et slag i luften.

– *Er arbejdet fordelt jævnt over hele året?*

– Op til årsmødet og op til kurser er arbejdet både intenst og tidskrævende. Her skal udsendes bekræftelse på tilmelding. Der kan være skrivelser til institutionernes ledelse for at få anerkendt kursusdeltagernes ret til at få betalt kursusafgifter osv. Også korrespondance med de steder, hvor vi skal være, kan godt nogle gange blive ret omfattende.

– *Bladet har vel også her givet ekstra arbejde?*

– Ja, det måtte det jo. Hver måned må jeg føre mine lister over medlemmer og abonnenter á jour og sende dem til avispostkontoret, så Tidsskriftets læsere hele tiden får det, hvor de nu er. Hver gang der sker en adresseændring skal dette påføres 6 skrivelser.

Et nyt medlem kræver 8 skrivelser, foruden tilsendelse af vedtægter m.v.

– *Har sekretæren andre opgaver?*

– Da jeg bor i København er det i nogle tilfælde praktisk, at jeg tager visse møder her. Foruden er der andre møder, hvor det er nødvendigt, jeg deltager, dels med formanden, dels med kassereren og i enkelte tilfælde med redaktøren.

Esther Øther.

Det er helt rigtigt, hvad Tove Gabrielsen siger om valg i Oldfrueforeningen. Da jeg på en generalforsamling blev foreslået til bestyrelsen, reagerede jeg øjeblikkelig med at foreslå min sidemand uden at have tænkt nærmere over det, blot for selv at undgå valg. Vedkommende blev valgt. To år efter blev jeg selv valgt.

– *Blev det som kasserer med det samme?*

– Ja, og da jeg ikke havde nogle særlige forudsætninger herfor var det hårdt i begyndelsen, men selvfølgelig lærer man det efterhånden, hvis man sætter noget ind herpå.

– *Er det regnskabsmæssige arbejde vokset i løbet af årene?*

– Med foreningens overtagelse af bladet juli sidste år er der fulgt en hel del arbejde, idet vi jo selv tegner annoncerne i bladet, og derfor også selv indkræver betalingerne herfor. Samtidigt måtte vi indregistrere os i Momsregistret, fordi vi modtager be-

taling for annoncerne og også selv må betale moms for tryksager o.lign. Det vil føre for vidt her at give en redegørelse for teknikken ved momsregnskab, men jeg må føre en momsbog overfor toldvæsenet.

Så den 1. januar 1970 trådte kildeskatten i kraft, også her måtte foreningen registreres som arbejdsgiver, for at Kildeskattedirektoratet kan føre kontrol med de honorarer, vi udbetaler. Alt i alt må jeg sige, at det sidste år ikke har været nogen tornerosesøvn for mig, for derudover kommer alt det øvrige foreningsregnskab.

– Formanden, sekretæren og kassereren bor tre forskellige steder i landet. Besværliggør det arbejdet?

– Der er næsten ikke en dag, hvor vi ikke er i kontakt med hinanden, så jeg synes ikke det gør arbejdet sværere.

Rent organisationsmæssigt er det vel også en fordel for foreningen, der har sine medlemmer spredt ud over landet, at bestyrelsen er spredt. Rent praktisk kan det godt være lidt irriterende. Tove Gabrielsen, som arbejder i Århus, må mange gange rejse 10 timer for at være med til et møde af en times varighed. Og de fleste møder af den karakter, som kræver formandens tilstedeværelse, foregår i København.

Nu prøver Tove Gabrielsen at få så mange møder i København lagt sammen som muligt, men det er ikke altid det lykkes.

– Det teamwork, som formand, kasserer og sekretær er, skyldes det ikke en vis erfaring?

– Jo, det er klart. Jeg håber den dag, vi går af, at dette ikke sker samtidigt. Ikke for vor egen skyld, men for foreningens fortsatte trivsel. Kommer der på en gang nye folk på disse tre poster, er jeg bange for, at der kan opstå en del praktiske vanskeligheder for foreningen, som den ikke kan være tjent med.

Dette må ikke tages som en udtømmende undersøgelse af de tre bestyrelsesmedlemmers arbejde og synspunkter, men som resultatet af et par timers samtale om de omhandlede emner. Forhåbentlig er det hermed lykkedes at trække facetter af bestyrelsesarbejdet frem.

Når jeg nu sidder og læser ovenstående »gamle«interviews fra 1970, er det som om, det var i går – men alligevel føler jeg her ved 40-års jubilæet, at der mangler en fortsættelse/slutning, indtil vi fratrådte i henholdsvis 1972, 1974 og 1976. Altså ikke samtidig. *tg.*

Efter at have været sekretær i otte år, ønskede *Tove Nielsen* ikke genvalg i 1972. Tove Nielsen har i disse år udført et kæmpearbejde for Oldfrueforeningen. Lige fra Tove Nielsen blev valgt i 1964 har hun altid været den perfekte sekretær. Intet blev overladt til tilfældighederne. Antallet af skrivelser m.m. som Tove Nielsen har udsendt, er ukendt, men mangfoldige. Beskedenhed er Tove Nielsens kendetegn, men igennem årene har jeg lagt mærke til, at hun også har evner som skribent, i form af referater og en enkelt leder. Taktik er nødvendig, også det forstår Tove Nielsen. Hun har altid støbt »kuglerne«, men ladet andre skyde dem af! Først da Tove Nielsen fratrådte som sekretær, gik det for alvor op for bestyrelsen, hvor meget arbejde hun havde udført. Det var utænkeligt, at en ny sekretær kunne pålægges den samme arbejdsbyrde – dertil var udviklingen i Oldfrueforeningen alt for eksplosiv. Tankerne om eget kontor, med en ½ tids kontordame, blev gennemført, og som det sidste, var Tove Nielsen behjælpelig med at flytte og instruere, den nyansatte *fr. S. Olsen* (Søster). Tove Nielsen kunne trække sig tilbage som sekretær, efter *mere* end veludført arbejde.

Esther Øther er det bestyrelsesmedlem, der har siddet længst i Oldfrueforeningens historie. Først som bestyrelsesmedlem fra 1955-1961, hvorefter Esther Øther blev kasserer frem til årsmødet i 1976.

Der hersker ikke tvivl om. at de mange år har taget tid og kræfter – men aldrig var der »sure« miner. Det har givet ikke været let at være kasserer under skiftende formænd. Prøv engang at se på listen over bestyrelser i Esther Øthers tid. Hele udviklingen i samfundet, og dermed også i Oldfrueforeningen, skulle jo naturligt give en større økonomisk omsætning. Oldfrueforeningens kursusaktivitet, oldfrueelevernes optagelse i foreningen, på det tidspunkt ca. 50 elever, leje af kontor og ansættelse af kontordame, bare for at nævne noget konkret, gav meget regnskab. Alligevel havde Esther Øther kræfter til at deltage i kurser, bl.a. FTFs hvor hun blev godt kendt, samt i møder angående økonomi.

Samtidig var jeg altid sikker på et logi, som sparede Oldfrueforeningen for mange udgifter. Den indsats Esther Øther igennem de mange år har ydet Oldfrueforeningen, må betegnes som en af de helt store.

25 års jubilæet

Af redaktør Sigrid Krarup

Det allerførste jeg blev budt var at arrangere lederkursus i Ebeltoft. Heldigvis sad den tidligere formand, Erna Petersen, som ekstraordinært bestyrelsesmedlem. Så kom 25 års jubilæet, og her beviste den samlede bestyrelse, hvad den formåede – men der var bestemt nerver på!

tg.

Det var en munter forsamling af årsmødedeltagere, der allerede tirsdag den 28. maj satte humør på hotellet i Stavrby Skov.

Man var alle indstillet på, at nu skulle der festes. 25-året skulle markeres med manér, og det blev det.

Og i løbet af aftenen kom også gæsterne: direktør *P. Andersen-Rosendal,* Sygehusforeningen, dir. *P. Borgholm,* Århus Amtssygehus, der er formand for Sygehusinspektørforeningen og som var ledsaget af sine frue, sekretær *Egon Rasmussen*, der kom alene fra FTF, idet dir. *Marvin Madsen* var optaget af arbejde – strejkerne! Det var en streg i regningen for vor bestyrelse, der havde direktøren som taler på jubilæumsdagens program.

Jubilæumsdagen, ja vi må jo, traditionen tro, nævne, at dagen blev fyldt med solskin, munterhed og glæde.

Da formanden bød velkommen til årsmødedeltagerne og gæster, var det naturligt, at hun først mindede om »pionererne«s arbejde, disse 22 damer, der i 2. verdenskrigs vanskelige dage fandt sammen og stiftede Oldfrueforeningen. De, der var tilstede nu, fik blomster, og de døde blev mindet på en smuk måde, der var blevet lagt blomster på mange grave og sendt blomsterhilsner til de damer, der ikke havde haft kræfter til at komme til stede.

Efter at tidsskriftets jubilæumsnummer var omdelt, begyndte foredragene. Der var på grund af dir. *Marvin Madsens* udeblivelse lagt ekstra byrde på sekretær *Egon Rasmussens* skuldre, men både dir. *Andersen-Rosendal* og dir. *Borgholm* holdt hver for sig interessante foredrag, som vi håber at kunne bringe et uddrag af senere, også til glæde for de medlemmer, der ikke deltog, og til genopfriskning for os andre.

til lykke
med jubilæet
ønsker
Deres leverandør
af vaskemidler
REN
DANSK
SERVICE
NOVADAN KEMI AS
ÅDALSVEJ 5, GRAVENS, DK-6040 EGTVED. TLF. 05-553577

Til frokosten kom så endvidere d'herrer, der sammen med oldfrue, fru *E. Arnø* dannede »panelet« til eftermiddagens diskussion.

I formiddagens løb var der kommet mange skønne blomster, dels buketter og dels sammenplantninger, og de smykkede på festlig måde de lokaler, hvor receptionen fandt sted fra kl. 13.

En masse smukke gaver hobede sig også op, jo der var stemning, og formanden indkasserede glad alle de rosende ord, der naturligt falder ved en sådan lejlighed. Hotellets terrasse var et solfyldt sted, men der blev ikke lang tid til opholdet dér – den mere alvorlige del af programmet skulle afvikles.

Paneldiskussionen

Det blev en lang eftermiddag; de meget interessante indlæg belyste på en god måde de problemer, der rejser sig omkring spørgsmålet »Hvem skal vaske institutionernes tøj?«

Vi fik vel ikke nogen patentløsning, men viljen til, at det bliver *os*, der gør arbejdet, var man ikke i tvivl om. Men vi skal høre mere herom, når det bånd, der optog diskussionen, bliver renskrevet i forkortet udgave.

Festmiddagen fik et smukt forløb; de mange gæster og de festklædte deltagere fra foreningen, vil, når de tænker tilbage, erindre sig et smukt pyntet bord, en perfekt menu med diverse vine, en underholdning af koncertsanger *Mogens Berg* (akkompagneret af hr. *P. Schønnemann)*, der foredrog både klassiske og moderne sange, og så talerne.

Det var virkelig pudsigt, for de foregik for de fleste damers vedkommende på vers. Formanden, der havde budt velkommen, overlod hvervet som toastmaster til sekretær *Egon Rasmussen*, FTF.

Formandens »tale« var en sang, der var ophængt på en tørresnor med klemmer og som gik på melodien »tørresnoren« – den sidste linie

»Alle vil jeg gerne sige
Tak, fordi vi kom så vidt«,

havde adresse til de medlemmer, der desværre ikke var med.

Men videre med poesien.

Fru Arnø's og frk. Jepsen's taler fik meget bifald – alle vidste, at det var *dem*, der i sin tid havde taget initiativet til foreningen. Der var ihvertfald ros til bestyrelsen, og den kunne alle være med til.

Direktør P. Borgholm, direktør P. Andersen-Rosendal, frk. M. Braaten, ingeniør E. Andreassen og oldfrue, frk. Weber sluttede op i talernes række, hvorefter chefkonsulent Worsøe, Horsens, tog sig af telegramoplæsningen.

Efter middagen drak man kaffe og fik rigtig snakket »med hinanden«.

Torsdag formiddag afholdtes ge-

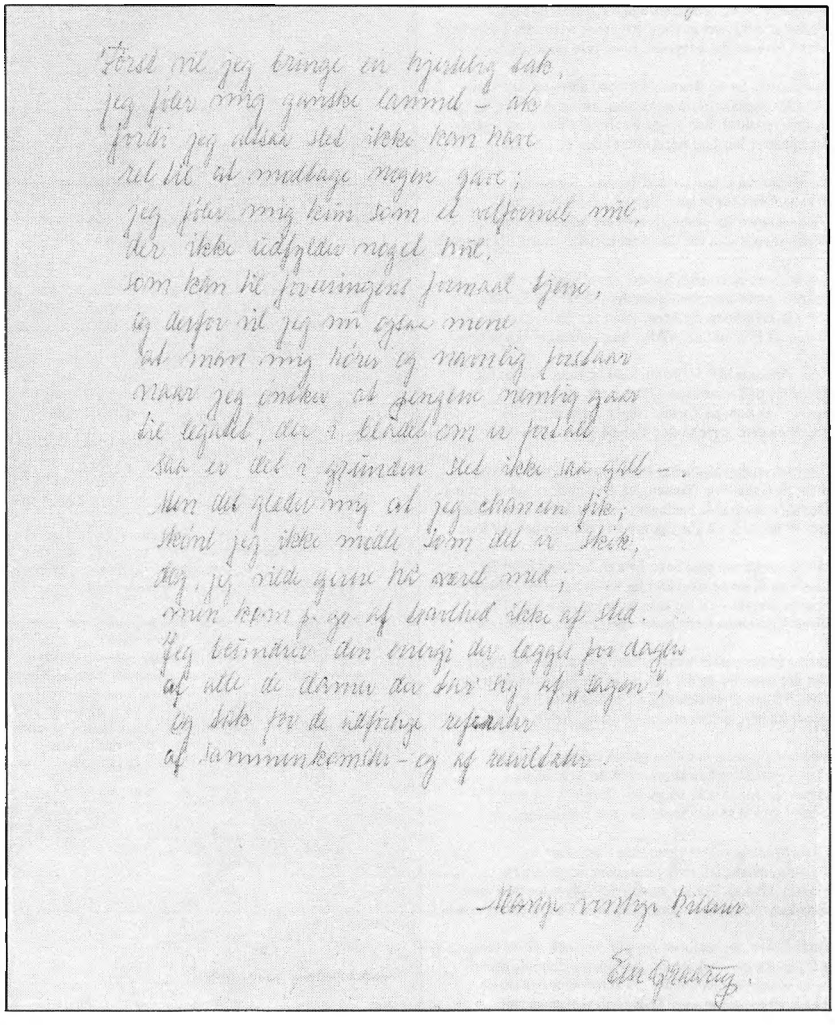

Først vil jeg bringe en hjertelig tak,
jeg føler mig ganske lammet – ak,
fordi jeg altså slet ikke kan have
ret til at modtage nogen gave;
jeg føler mig kun som et velformet nul,
der ikke udfylder noget hul,
som kan til foreningens formål tjene,
og derfor vil jeg nu også mene,
at man mig hører og navnlig forstår
når jeg ønsker at pengene nemlig går
til legatet, der i bladet om er fortalt,
så er det i grunden slet ikke så galt.
Men det glæder mig at jeg chancen fik,
skønt jeg ikke mødte som det er skik,
dog, jeg vilde gerne ha' været med;
men kom p.gr.af travlhed ikke af sted.
Jeg beundrer den energi, der lægges for dagen
af alle de damer der ta'r sig af »sagen«,
og tak for de udførlige referater
af sammenkomster – og af resultater.

Mange venlige hilsener
Else Graarup

Oldfrueforeningens 25 års jubilæum

Mel.: Tørresnoren

Vi i dag til fest er samlet, holder fri fra vaskedag.
Må jeg spørge: hvis er skylden? Mon det er fru Arne's sag?
Nogen siger, at hun started en forening ikke stor
men ad' åre er der blevet udnævnt mangen »oldemor«.

Krigen kom, man må vel sige, at det ej var nogen »spøg«
bomber faldt, og protokollen den gik også op i røg.
Derfor er det svært at følge, hvem der »sad« fra første færd.
Men i Nyborg det begyndte, to og tyve samled's der.

Åse Jepsen, fyr og flamme, formand blev – er sole klart.
Der blev »snakket« og forhandlet, alting skete i en fart,
og som redaktør man valgte Krarup fra den store »gård«.
Sprøjtefører har hun været snart i fem og tyve år.

En revisor må vi have, valget faldt på Jenny A,
der var ikke spor at gøre, Jenny Andersen sagde B.
Men uha hvor tal'ne stiger, mon det hele løber rundt,
tænkte Krebs som var kasserer, hun blev aldrig det misundt.

I de år, som nu er gået, har der været mange skift.
Sekretær med kartoteket, om det job var vældig rift.
Der var Henriksen og Arne, siden var der Fregerslev,
klared alt til punkt og prikke, sendte mangen een et brev.

Erna Petersen blev formand, kold og rolig med taktik,
åbned vej til Trommesalen, F.T.F. fik stor trafik.
Små elever kom på kursus, megen viden der de fik.
Jacobsen dem lærte skelne bomuld fra en silke strik.

Petersen en dag meddelte: nu jeg passe vil min mand.
Stem på Gabriel og Nielsen, jeg dem hjælper med forstand.
Hougård skælvende beklaget, tænk at jeg er næstformand,
men til næste år så går jeg, tag kun pladsen den der kan.

Hårde nerver må man have, hvis en formand feber får.
Else Fog vil gerne vide: kan jeg nå en kaffetår? (Thisted)
Har du skrevet – vil jeg læse, men jeg bliver kun i år.
Birgit Kristensen forfremmes spørger: tror I dette går?

Esther Øther passer kassen, føler ansvar, men ej frygt –
blot det stemmer og der spares, er det hele godt og trygt.
Tove Nielsen er en slider, fører protokollen flot,
støber kugler, lægger planer og »spør' Århus« er det godt?

Minna Jørgensen har vilje, går på kursus meget tit
alt om mødeform kan læres, også det at tale frit.
Inspektørerne forstår os, giver frihed fra vort job,
mener, at vi skal ha' chance for med tiden følge trop.

Til forhandling tar' vi gerne inde i den store by.
En cigar, måske lidt kaffe, Rosendal får vældig ry.
Marvin Madsen hjælper også »vaskepigerne« med mod:
skriv kun under på det forslag og hold kursen »den er god«.

Tørresnoren, tørresnoren den blir' vist nok alt for lang,
hvis jeg alle her skal nævne, selv om jeg kan føle trang,
for så mange har os hjulpet, fra vi tog de første skridt.
ALLE vil jeg gerne sige: TAK fordi vi kom så vidt.

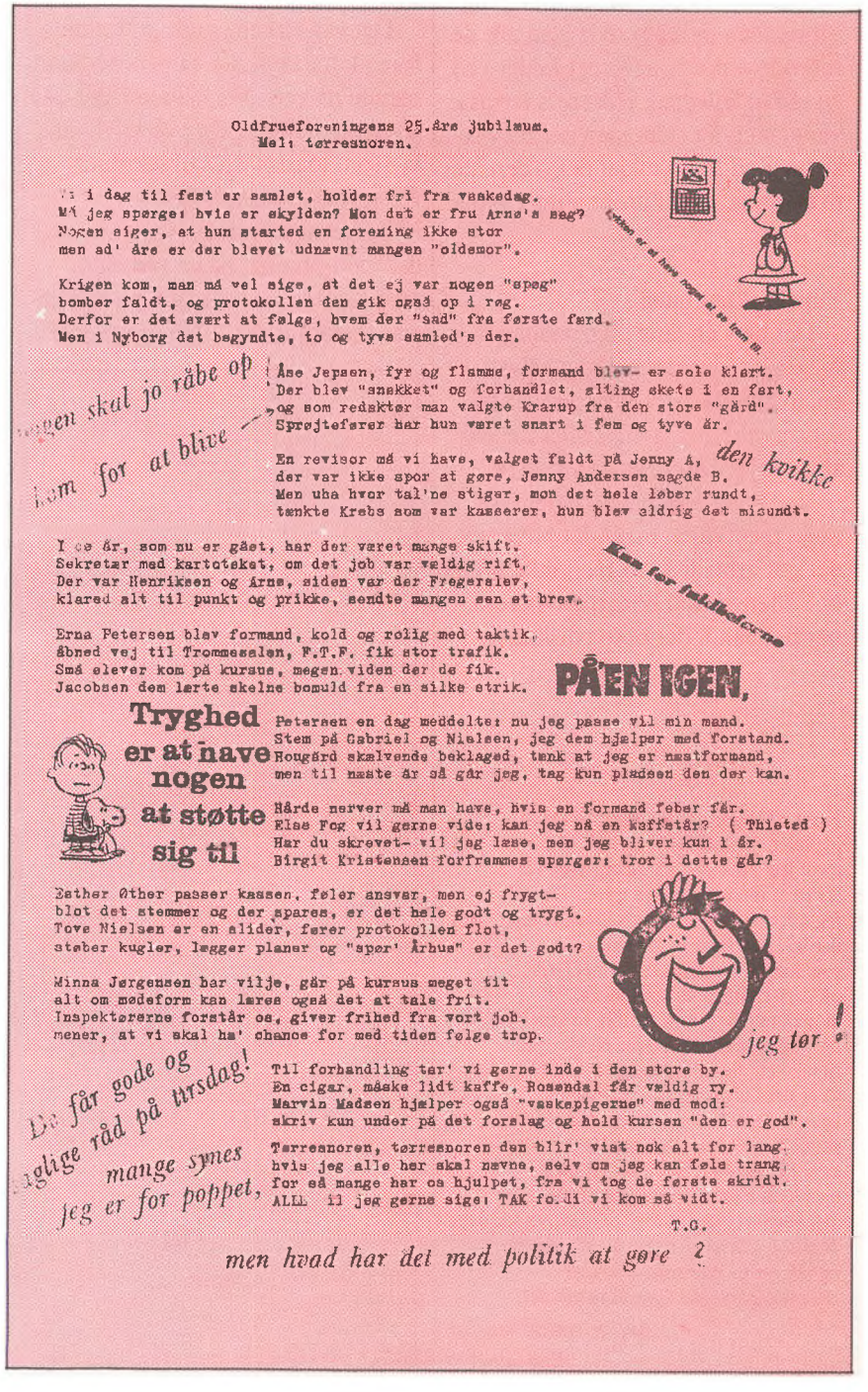

Oldfrueforeningens 25.års jubilæum.
Mel: tørresnoren.

Vi i dag til fest er samlet, holder fri fra vaskedag.
Må jeg spørge: hvis er skylden? Mon det er fru Arne's sag?
Nogen siger, at hun started en forening ikke stor
men ad' åre er der blevet udnævnt mangen "oldemor".

Krigen kom, man må vel sige, at det ej var nogen "spøg"
bomber faldt, og protokollen den gik også op i røg.
Derfor er det svært at følge, hvem der "sad" fra første færd.
Men i Nyborg det begyndte, to og tyve samled's der.

Åse Jepsen, fyr og flamme, formand blev- er sole klart.
Der blev "snakket" og forhandlet, alting skete i en fart,
og som redaktør man valgte Krarup fra den store "gård".
Sprøjtefører har hun været snart i fem og tyve år.

En revisor må vi have, valget faldt på Jenny A,
der var ikke spor at gøre, Jenny Andersen sagde B.
Men uha hvor tal'ne stiger, mon det hele løber rundt,
tænkte Krebs som var kasserer, hun blev aldrig det misundt.

I de år, som nu er gået, har der været mange skift.
Sekretær med kartoteket, om det job var vældig rift,
Der var Henriksen og Arne, siden var der Fregerslev,
klared alt til punkt og prikke, sendte mangen een et brev.

Erna Petersen blev formand, kold og rolig med taktik,
åbned vej til Trommesalen, F.T.F. fik stor trafik.
Små elever kom på kursus, megen viden der de fik.
Jacobsen dem lærte skelne bomuld fra en silke strik.

Petersen en dag meddelte: nu jeg passe vil min mand.
Stem på Gabriel og Nielsen, jeg dem hjælper med forstand.
Hougård skælvende beklaget, tænk at jeg er næstformand,
men til næste år så går jeg, tag kun pladsen den der kan.

Hårde nerver må man have, hvis en formand feber får.
Else Fog vil gerne vide: kan jeg nå en kaffetår? (Thisted)
Har du skrevet- vil jeg læse, men jeg bliver kun i år.
Birgit Kristensen forfremmes spørger: tror i dette går?

Esther Øther passer kassen, føler ansvar, men ej frygt-
blot det stemmer og der spares, er det hele godt og trygt.
Tove Nielsen er en slider, fører protokollen flot,
støber kugler, lægger planer og "spør' Århus" er det godt?

Minna Jørgensen har vilje, går på kursus meget tit
alt om mødeform kan læres også det at tale frit.
Inspektørerne forstår os, giver frihed fra vort job,
mener, at vi skal ha' chance for med tiden følge trop.

Til forhandling tar' vi gerne inde i den store by.
En cigar, måske lidt kaffe, Rosendal får vældig ry.
Marvin Madsen hjælper også "vaskepigerne" med mod:
skriv kun under på det forslag og hold kursen "den er god".

Tørresnoren, tørresnoren den blir' vist nok alt for lang.
hvis jeg alle her skal nævne, selv om jeg kan føle trang,
for så mange har os hjulpet, fra vi tog de første skridt.
ALLE vil jeg gerne sige: TAK fordi vi kom så vidt.

T.G.

men hvad har det med politik at gøre ?

Tænken er at have nogen at se ham til

Nogen skal jo ræbe op

Kom for at blive

den kvikke

Kan for fuldkommen

PÆEN IGEN,

Tryghed er at have nogen at støtte sig til

De får gode og
uglige råd på tirsdag!

mange synes
jeg er for poppet,

jeg tør !

neralforsamling, som sekretæren refererer nedenfor.

Efter den var der lodtrækning blandt de tilstedeværende om en del af gaverne og blomsterne: bestyrelsen havde fået den gode idé, så mange fik glæde af de smukke ting. Andre gaver opbevares.

Senere er der blandt *alle* medlemmer trukket lod om ferierejserne, og de heldige er:

Vaskeriforstanderinde *Bergitta Eliasen,* Sygehuset, 3870 Klaksvik, Færøerne. (kr. 500,00 til ferierejse).

Oldfrue *Betty Sørensen,* Dronning Ingrids Hospital, Godthåb, Grønland. (kr. 250,00).

Oldfrue *Else Graarup*, Amtssygehuset, 9330 Dronninglund. (kr. 250,00).

I den efterfølgende frokost deltog tillige ingeniør *E. Andreassen* og salgschef *P. Jørgensen,* Oliemøllen.

Efter frokosten aflagde deltagerne besøg på Olimols fabrik i Erritsø ved Fredericia, hvor vi fik forevist et moderne anlæg til fremstilling af sæbe. Firmaet fremstiller også engangsbleer (Mamibleen), hvilket vi også fik set.

Efter rundgangen på fabrikken var Olimol vært ved en reception, hvor salgschef *Poul Jørgensen* redegjorde for firmaets historie gennem 215 år. Ganske vist er Olimol kun 6 år gammel, men moderfirmaet Oliemøllen er 215 år. Poul Jørgensen redegjorde tillige for det kommende samarbejde mellem Kemithor og Olimol.

Så skiltes man hurtigt; man skulle hjem til hverdagen og pinsetravlheden. Alle takker vi bestyrelsen for det perfekte arrangement, der har været et kæmpearbejde at tilrettelægge.

Dagen efter var der generalforsamling. Bl.a. blev kontingentet foreslået forhøjet fra 2 × 35 kr. til 2 × 50 kr. årligt. Selvfølgelig blev dette vedtaget.

FORENEDE TEXTIL FABRIKKER A/S AALBORG

– et godt dansk navn i textiler!

FORENEDE TEXTILFABRIKKER har specialiseret sig i textiler til erhvervs- og institutionsvaskerier. Vi laver de danske standardvarer, og alle vore produkter leveres med indvævede navne. Vort produktområde er skræddersyet til denne kundekreds og omfatter blandt andet: Dynebetræk, pudebetræk, lagner, stiklagner, spisestykker, håndklæder, viskestykker, sække, bleer og lommetørklæder samt rengøringstextiler som gulvklude, karklude m.m.

FORENEDE TEXTILFABRIKKER's produkter er alle af høj kvalitet, ensartethed og har en lang levetid. Vi besidder desuden – på grund af mange års erfaring – en know-how, som gennem et tæt og udviklende samarbejde med vore kunder muliggør en optimal udnyttelse af vore kunders maskinpark.

Skandinavisk salgskontor for Klopman International, Burlington Sportswear og Menswear, divisioner af Burlington Industries

Nyt blad

I 1969 begyndte det at gå rigtig stærkt – vel også på grund af udviklingen i samfundet – men også fordi redaktøren igennem 26 år fratrådte.

Bestyrelsen ansatte en dynamisk redaktør, som ændrede tidsskriftet, til stor glæde for alle

Meningerne om, hvordan et fagblad skal se ud skifter efter tidens smag, som alt andet undergivet forandringens lov. Derfor fremtræder dette nummer af »Tidsskrift for Hospitalsvaskerier« helt anderledes end læserne gennem mange år har været vant til i et forsøg på at skabe et blad mere i pagt med tiden.

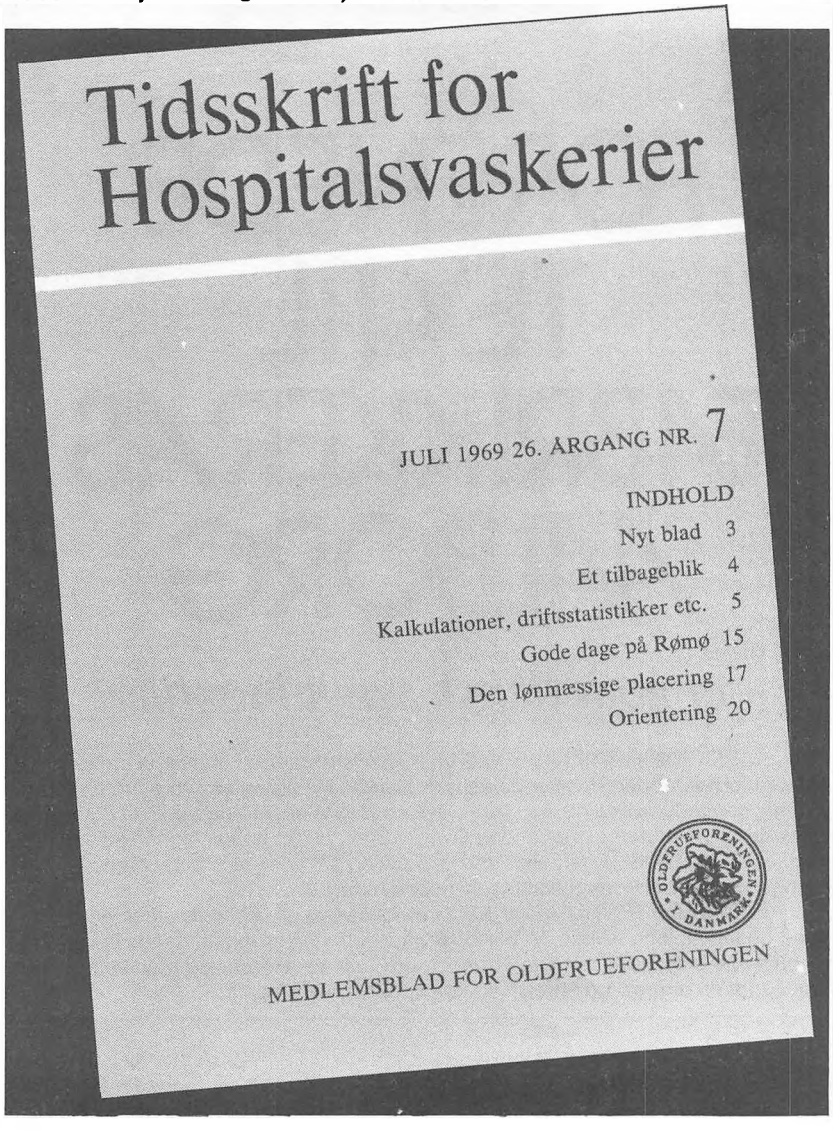
Tidsskrift for Hospitalsvaskerier

JULI 1969 26. ÅRGANG NR. 7

INDHOLD

Nyt blad 3
Et tilbageblik 4
Kalkulationer, driftsstatistikker etc. 5
Gode dage på Rømø 15
Den lønmæssige placering 17
Orientering 20

OLDFRUEFORENINGEN I DANMARK

MEDLEMSBLAD FOR OLDFRUEFORENINGEN

Imidlertid er det jo ikke nok at iklæde bladet et nyt klædebon, som vi håber læserne efterhånden vil synes om – det har ganske vist også sin betydning – men indholdet må være på et sådant niveau, at bladet netop bliver den informationskilde for medlemmerne, som de har krav på. Derfor vil vi bestræbe os på i så høj grad, som det er muligt at bringe meddelelser ud til medlemmerne fra bestyrelsen, fra administrationerne, fra de samarbejdende organisationer etc. så hurtigt som muligt. Ligeledes er det vort håb at kunne belyse de nye ting, tekniske som økonomiske, der sker indenfor vort arbejdsområde.

Bestyrelsen har derfor ment, at jobbet som redaktør måtte bringes ud af situationen fritidsjob, nu da vor mangeårige redaktør *fr. I. Krarup* efter en fortjenstfuld indsats har trukket sig tilbage, og bringe det ind i en anden bane ved at ansætte en redaktør, som i samarbejde med bestyrelsen helt vil kunne anvende den tid på jobbet, som er nødvendigt. Til dette har bestyrelsen ansat stud. polit. *Palle Gunner Olsen*. Det er bestyrelsens håb, at bladets nye udseende og en redaktør på anden basis må være til gavn for vor forening i tiden fremover.

Af Tove Gabrielsen

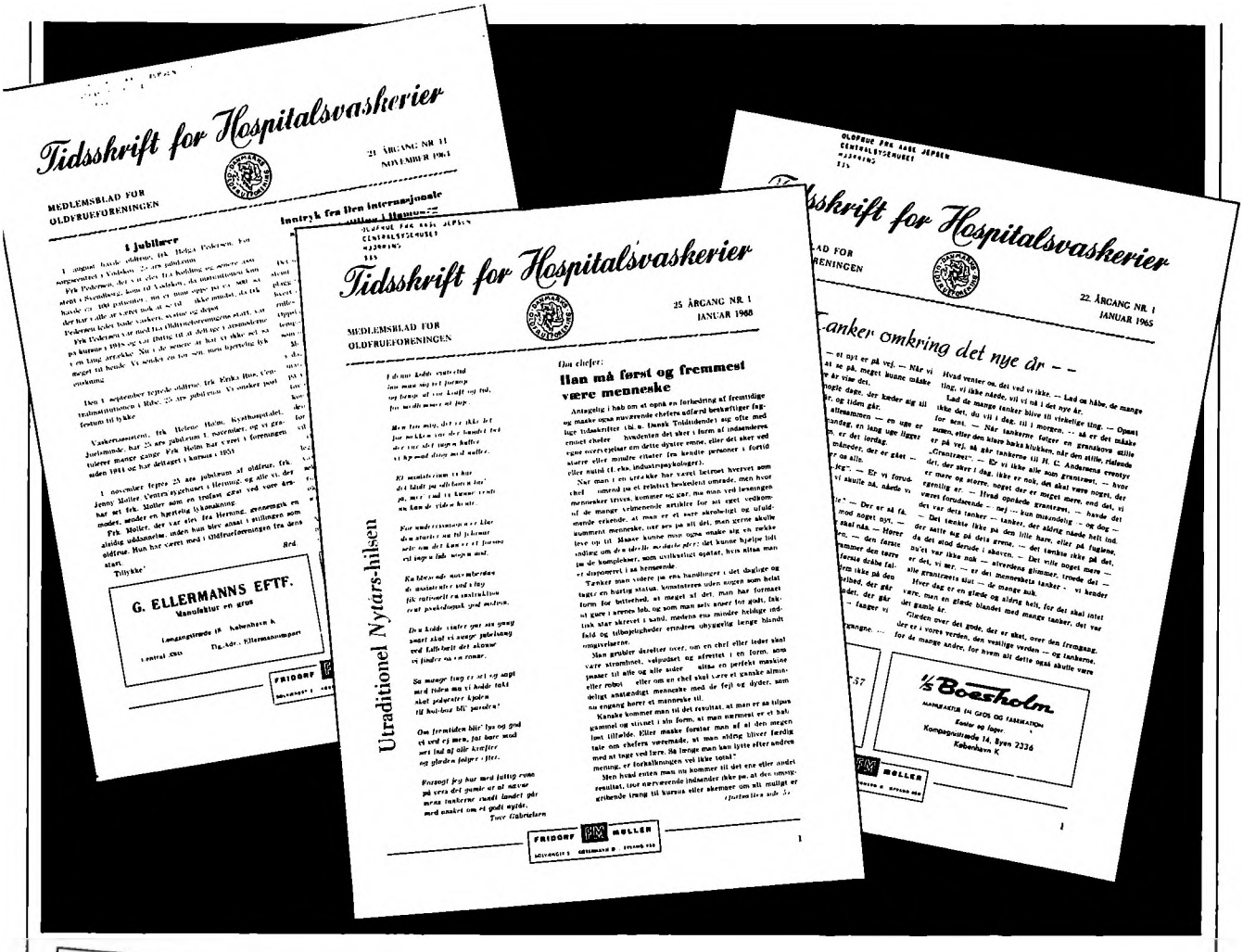

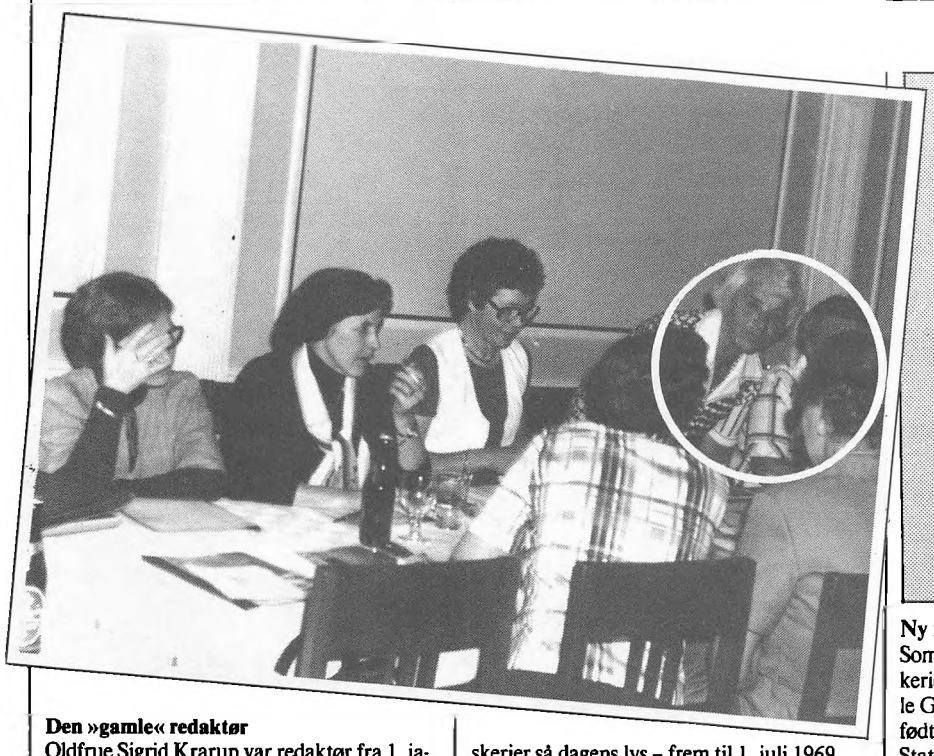

Den »gamle« redaktør
Oldfrue Sigrid Krarup var redaktør fra 1. januar 1944 – da Tidsskrift for Hospitalsvaskerier så dagens lys – frem til 1. juli 1969. Det første tidsskrift fik en fin omtale.

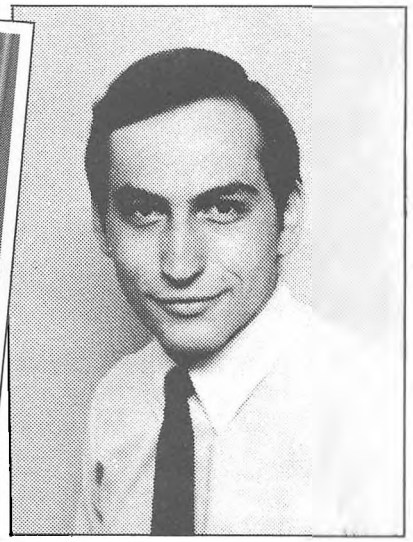

Ny redaktør
Som redaktør af »Tidsskrift for Hospitalsvaskerier« er fra den 1. juli ansat stud. polit. Palle Gunner Olsen. Den nye redaktør er 24 år – født i København – student 1965 fra Rødovre Statsskole og har de sidste fire år studeret statsvidenskab på Københavns Universitet.

Uddannelse af oldfruer

Et forsøg på en historisk gennemgang af elevuddannelsen – specielt den teoretiske. Ved redaktør Palle Olsen.

Stillingsbetegnelsen *oldfrue* er gammel. En hospitalsinspektør sporede for et års tid siden ordets oprindelse helt tilbage til middelalderen – til det mellemtyske ord »oltrouwe«. Det var som regel en af de ældste inden for det kvindelige tyendes kreds på slotte, godser etc., der myndigt og ofte med hård hånd på husfruens vegne regerede over tjenestepigerne. Ordet er senere fordansket til *oldfrue*. En sådan fandtes også på stiftelser, klostre og andre humanitære institutioner, ligesom der ved bygningen af store enheder inden for sindssygevæsenet, åndssvageanstalterne i det forrige århundrede og ved sygehusene i almindelighed knyttedes oldfruer.

Ved Oldfrueforeningens årsmøde i maj 1947 udtalte inspektør *N. F. S. Kristensen,* Bispebjerg Hospital, at: »Indtil 1913 var der ingen, der skænkede hospitalsvasken nogen særlig interesse. Der behøvedes ingen uddannelse og heller ikke noget forhåndskendskab for at blive oldfrue eller vaskeribestyrerinden. Forholdene var ikke meget anderledes i privatvaskerierne eller i udlandet.«

I årtierne herefter begyndte de større institutioner at tage oldfrueelever. Det mest almindelige var en 3-årig uddannelse. En slags mesterlære, hvor eleven under oldfruens ledelse deltog i alt forefaldent arbejde på vaskeriet og derved tilegnede sig de nødvendige kundskaber. Det var en ren praktisk uddannelse, og det hændte helt op i 1940'erne, at : »assistenter blev udklækket efter nogle få måneders elevtid, og det er hverken de selv eller deres medarbejdere tjent med,« som det udtrykkes i et læserbrev i *Tidsskrift for Hospitalsvaskerier,* maj 1944.

Stiftelsen af Oldfrueforeningen

En forudsætning for dette læserbrev og en begivenhed af skelsættende betydning for oldfrueuddannelsen var stiftelsen af Oldfrueforeningen 29. maj 1943 i Nyborg.

Med de store variationer og tilfældigheder som prægede uddannelsen samt den manglende teoretiske undervisning, er det klart, at elevuddannelsen var et af de første punkter den nye forening satte ind på. Den første bestyrelse og samtlige herefter har vurderet problemerne omkring elevuddannelsen som særdeles vigtige, og det er nok det enkeltområde bestyrelserne helt fra foreningens

Det første videreuddannelseskursus blev afholdt i september 1948 med deltagelse af oldfruer og vaskemestre.

THERMOPATCH MÆRKESYSTEMER

Thermologic – den nye elektroniske mærkemaskine, trykker 6 forskellige størrelser – tal og bogstaver, fra 2,8 mm til 28 mm i højden.

REPELLA har alt til mærkning af tøj:

* Mærkemaskine – svejsemaskine
* Mærkebændel i bomuld og polyester/bomuld
* Reparationsmateriale i ruller og i udstandsede lapper
* Thermochrest emblemer – Transfers – Kromak film – mærkepenne m.m.
* Reparation – Service – Reservedele

Hovedforhandler for Thermopatch i Danmark

REPELLA

Nybrovej 95
2820 Gentofte
02-87 74 12

start til i dag har ofret mest tid på.

Foreningens første formand skrev i en artikel i januar 1944 under overskriften: *En ny forening – et nyt blad – et nyt år* bl.a.: »Det har i den senere tid vist sig flere gange, at der ikke har været ansøgere til de ledige assistentstillinger rundt om, og det er galt, først og fremmest for oldfruerne og vaskeribestyrerinderne, men også for de respektive hospitaler. Det er store værdier, oldfruerne administrerer, og meget heraf kan ødelægges, hvis det ikke er kvalificerede damer, der placeres på deres pladser. Derfor mener jeg, at elevspørgsmålet må være noget af det første vi må have ordnet.« På sin vis dækker dette problematikken i de forløbne 29 år siden foreningens start.

Det er klart, at krigen bremsede muligheder for forbedring af uddannelsen, men allerede i efteråret 1946 kunne det af foreningen nedsatte elevudvalg komme med forslag om ensartede uddannelsesregler for vaskerielever.

Oldfrueforeningens elevudvalg

Udvalget, som bestod af oldfrue *K. Clausen,* Sct. Hans Hospital, oldfrue *E. Olesen (Arnø),* Rigshospitalet og vaskemester *Em. Petersen,* Bispebjerg Hospital, fremsatte følgende forslag:

a. Elevalderen ikke under 21 år.
b. Uddannelsestiden mindst 3 år, heri indbefattet 3 måneders prøvetid. Eleven skal i den 3-årige uddannelse have mindst 1 måneds uddannelse på et andet institutions vaskeri. Dette bør være mellem andet og tredie år.
c. (Om bevis for uddannelsen).
d. Ved uddannelsen forstås, at eleven har deltaget i praktisk arbejde. Eleven skal deltage i forefaldende arbejde, såvel i vaskeriet som på linnedmagasinet.

Eleven skal have lært at vaske og kunne betjene vaskerimaskiner og centrifuger. Ligeledes skal

eleven være fuldt fortrolig med betjening af dampruller. Eleven skal lære strygning og stivning, og hvor der er lejlighed til det, betjening af presser.

Eleven skal såvel modtage som udlevere tøj og være fuldt fortrolig med det daglige regnskab.

Regnskaberne over måneds- og årsopgørelser samt tøjbeholdning, metervarer etc. bør forklares eleven.

På systuen skal eleven lære såvel at lappe som stoppe på maskiner. Eleven skal sættes grundigt ind i klipning og syning af nyt tøj. Hvor der ikke er anledning til dette bør eleven have adgang til sådanne specielle kursus. (Betales af institutionen).

e. Teoretisk undervisning kan i almindelighed ikke gives...

Dette var dog kun én etape. Udvalget fortsatte. Det var bestyrelsens og elevudvalgets intensioner at skabe en uddannelse på linie med køkken- og sygeplejeelevernes. I marts 1948 kunne elevudvalget fremkomme med sit andet forslag. Heri hedder det bl.a.:

»I den korte tid Oldfrueforeningen har bestået er der gjort et stort stykke arbejde for at dygtiggøre standen, hvilket arbejde bør fortsætte ved afholdelse af videreuddannelseskurser i forbindelse med årsmøderne; disse kurser bør specielt beregnes for oldfruer, vaskeribestyrerinder og assistenter.«

Udvalget peger herefter på: »at det er erkendt for mange andre uddannelser, at en alene praktisk uddannelse ikke er fyldestgørende«.«

De almindelige bestemmelser og retningslinier for den praktiske uddannelse som udvalget foreslog ligger ret tæt op af forslaget fra 1946 – det afgørende nye er forslaget om *en teoretisk uddannelse:*

a. Kursets varighed: 3 måneder.
b. Der undervises i flg. fag:
   Kemi og fysik
   Vand og vandrensning
   Vaskemidler
   Vaskemetoder
   Tekstillære
   Maskinlære
   Tilskæring
   Fagregning
   Skrivning
   Samfundskundskab
   Organisation og kalkulation
   Bogføring
   Arbejdsstudier og
   Arbejdspsykologi.

Det var på mange måder et meget fremsynet forslag. Mange af de fag, som her er foreslået går igen på de nuværende elevers timeplan.

Der skulle gå næsten *20 år* før den teoretiske uddannelse fik den af elevudvalget i 1948 foreslåede længde.

Det første kursus

Da allerede uddannede oldfruer og assistenter som nævnt også savnede enhver teoretisk uddannelse, lagde Oldfrueforeningen den 6. september 1948 ud med sit første 6 dages kursus på »Den danske Væver-

52 oldfruer, vaskeribetyrerinder, assistenter og vaskemestre på det første kursus i 1948.

skole«, Danmarks tekniske Højskole med et selv i dag imponerende program og højt kvalificerede lærere. Også antallet af deltagere var imponerende – 52 oldfruer, vaskeribestyrerinder og assistenter samt 10 vaskemestre.

Dette var starten på både Oldfrueforeningens elev- og efteruddannelseskurser. Foruden studiebesøg indeholdt kurset følgende emner:
Vand og dets anvendelse i vaskeriet, laboratorieforstander, civilingeniør *E. Anker Bjørn.*
Vandrensning og pasning af vandfilter, afdelingsingeniør *N. Juul.*
Fremstilling og brug af vaskesæber, civilingeniør, dr. tech. *K. Bo.*
Alkalier i vaskeriet, civilingeniør *E. Andreassen.*
Vaskemetoder, vaskerileder *Em. Petersen.*
Blegemidler og blegning, civilingeniør dr. tech. *Jens Jensen.*
Beskadigelser på vasketøj, civilingeniør *E. Andreassen.*
Pletaftagning, civilingeniør *Buske.*
Vaskeriets maskiner, overingeniør *Weilfelt.*
Varme og dens anvendelse i vaskeriet, ingeniør *P. Larsen.*
Et moderne hospitalsvaskeri, driftschef, ingeniør *Rydberg,* Stockholm.
Vaskeriregnskaber i forbindelse med sygehusenes øvrige regnskaber, økonomiinspektør *Høyer.*
Rationalisering og akkordberegning i vaskeriet, ingeniør *Kejser.*
Arbejdspsykologi, overingeniør *Knudsen.*
Textilråstoffer, dr. phil. *E. Searens.*
Fremstilling af en lagenvare, civilingeniør *Buske.*
Undersøgelse af tekstilstoffer, Den danske Væveskole.

Forelæsningerne ved dette kursus dannede grundlaget for den af foreningen udgivne bog, Textil, Vand og Vask, som i mange år var lærebog.

Det er klart, at undervisningsformen på de følgende kurser skiftede fra forelæsninger til en mere »skolemæssig« form. Kurserne henvendte sig nu til egentlige elever, men i en hel del år deltog også udnævnte oldfruer og assistenter uden teoretisk uddannelse.

Kurserne 1948-1962

Til 1958 arrangerede Oldfrueforeningen i samarbejde med Dansk Textil Institut (en sammenslutning af Dansk Textilforsknings Institut og Danmarks Textilfagskole) 7 kurser på 1 uges varighed. I 1959 blev kurset udvidet til 2 uger og i 1960 og 1961 var kurserne på 4 uger.

Institutternes ledere har altid vist uddannelsen interesse – først forstander *J. Mackeprang* og senere direktør *Erling Franck.* Fra først i 1960'erne er kurserne blevet ledet af undervisningsleder *Vagn Jacobsen.*

Fordelingen af undervisningstimer indenfor de forskellige fag var i 1960:

	timer
Materialelære	3
Varekundskab	14
Trikotagekendskab	9
Efterbehandling	2
Farvning og blegning	1
Laboratorieøvelser	7
Vaskerilære	22
Sting, sømme og symask	3
Konfektionslære	2
Bekl. af ruller og presser	2
Kemisk rensning	2
Standardisering	2
Hygiejnelære	4
Rationalisering	6
Arbejdspsykologi	8
Arbejdsledelse	2
Sygehusorganisation	2

10 års jubilæet – 1953 – blev afholdt i København.

Lærere i 1960 var:
Modtagelse: Direktør, civilingeniør *Erling Franck.*
Textilmaterialelære: Oversigt: Direktør, civilingeniør *Erling Franck.*
Bomuld og reg. fibre: Civilingeniør *Tormod Sørensen.*
Stængel- og bladfibre: Civilingeniør *Bergstrøm Nielsen.*
Uld og silke: Civilingeniør *Jens Munksgaard.*
Syntetiske fibre: Civilingeniør *fru Else Atlung.*
Vaskerilære: Civilingeniør *E. Andreassen.*
Spinderiteknik: Civilingeniør *Jens Munksgaard.*
Væveriteknik: Civilingeniør *Jens Munksgaard.*
Vaskeriregnskab og statistik: Oldfrue, frøken *Aase Jepsen.*
Efterbehandling: Direktør, civilingeniør *Erling Franck.*
Farvning og farveægtheder: Direktør, civilingeniør *Erling Franck.*
Varekundskab: Kontorchef *Poul Sterm.*
Hygiejnelære: Læge *Rieferts Eriksen.*
Laboratorieøvelser: Ingeniør *Bent Abildstrøm.*
Sting og sømme: Direktrice, frk. *Hessel.*
Trikotageteknik: Textilingeniør *Jørgen Starcke.*
Kemisk rensning: Civilingeniør *E. U. Buske.*
Arbejdspsykologi: Forstander, mag. art. *Poul Bahnsen.*
Vaskeriøvelser: Civilingeniør *E. Andreassen.*
Konfektionslære: Direktrice, frk. *Hessel.*
Beklædning af ruller og presser:

INTERN TRANSPORT
også i RUSTFRIT STÅL

Ferro-Teknik
Smede- og Maskinfabrik ApS.

GRIMHØJVEJ 10
DK-8220 BRABRAND
TELEFON (06) 26 16 55

Salgschef *Børge Petersen.*
Rationalisering: Overingeniør *W. Gredsted-Larsen.*

Der har altid været et godt samarbejde mellem Instituttet og foreningen, hvorfor foreningen i høj grad har benyttet sig af Dansk Textil Instituts ressourcer - således i 1971 (hvor der foruden elevuddannelsen indgik et efteruddannelseskursus), da Oldfrueforeningen brugte ca. 17 pct. af samtlige elevtimer Instituttet kørte (altså incl. uddannelsesaktiviteter inden for tekstilindustrien).

Reformplaner 1962-1967

Det er klart, at elevudvalget ikke mente, at den teoretiske uddannelse var lang nok, trods udvidelsen til 4 uger i 1960. Allerede i 1948 havde det daværende elevudvalg som nævnt foreslået 3 måneder.

En arbejdsgruppe bestående af oldfruerne *Erna Petersen, Inger Fregerslev,* civilingeniør *John E. Thomsen* og kursusleder *Vagn Ja-*

Til Lykke

FM

Hospitalsartikler en gros

Altid gerne til tjeneste:

Alt i hvidevarer
Dynebetræk – Pudevår
Undertøj
Gazebleer
Lagner – Stiklagner

Håndklæder – Viskestykker
bomuld – pol./bom.
færdige og mtr. mål
Frottehåndklæder – Vaskekl.
Frotte i mtr. mål
Dyner – Hovedpuder dun/fjer – vaskbare

Flonelstæpper – Svøb
Syntetisk lammeskind
Acryl tæpper
Topmadrasser
Bændler – Elastik
Nylonline – Sytråd
Strømpebuks – Sokker

FRIDORF MØLLER Solvænget 5 · 2100 København Ø · Telefon: (01) *18 09 50

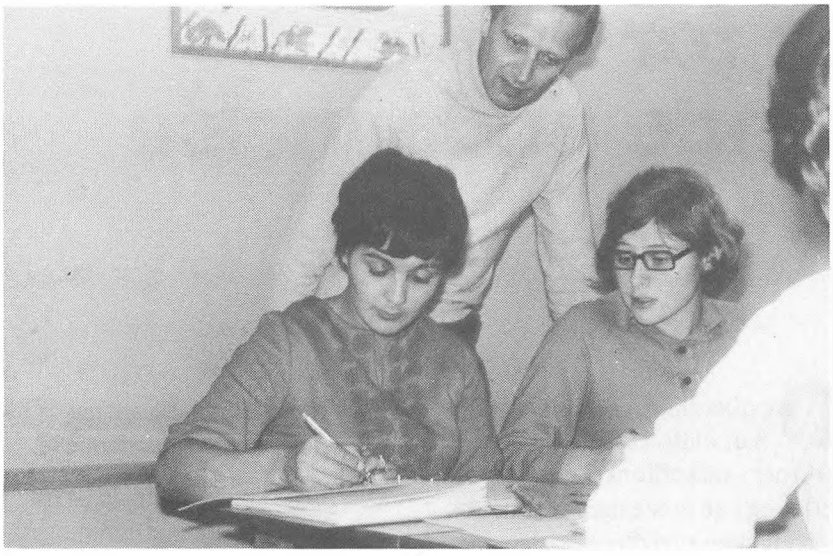

cobsen begge DTI, blev nedsat for at udvide og forbedre uddannelsen. Resultatet blev et forslag om 10 ugers undervisning.

I februar 1963 kunne foreningens formand, oldfrue *Erna Petersen*, Holbæk, anmode Sygehusforeningen om en forhandling om problemet, men det var først efter et møde i Indenrigsministeriet i 1967 at udvidelsen kom. I februar 1968 startede de første elever på et 12 ugers kursus, arrangeret som et 3 ugers indledningskursus og et ca. 9 ugers hovedkursus som hidtil i internatskoleform. Sideløbende med praktikperioden blev gennemført et korrespondancekursus.

Denne form har elevkurset haft siden. Dog bliver indledningskursus og hovedkursus slået sammen i efteråret 1972, og dette kursus bliver på ialt 13 uger. Antallet af fag og fagenes indhold er naturligvis ændret i årenes løb. For 1972 ser skema og lærerliste således ud:

Lærere ved kursus for oldfrueelever: 4. september til 1. december 1972.
Arbejdsområde og arbejdsforhold: oldfrue *Tove Gabrielsen.*
Arbejdspsykologi og arbejdsledelse: civilingeniør *John Thomsen.*
Arbejdsteknik: fysioterapeut *Ellen Frydenlund.*
Beklædning af ruller og presser: konsulent *K. H. Sonne.*
Hygiejnelære: overlæge, dr.med. *Thomas Ravn.*
Kemi: civilingeniør H. Asmussen.
Metodestudier og metodeforbedring: rationaliseringskons. *Poul Danielsen.*
Organisationsforhold: sekretær *Bent Madsen.*
Regning, regnskab og statistik: uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
Sikkerhed på arbejdspladsen: fabriksinspektør, civilingeniør *Inger Wilfred Jensen.*
Studie- og referatteknik: uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
Sygehusorganisation: sygehusinspektør *Poul Frederiksen.*
Textillære: uddannelseskonsulent *Bernt Olsen.*
Vaskerilære: civilingeniør *Eyvind Andreassen.*

En gennemgribende revision

Med tanke på en revision af elevuddannelsen nedsattes i efteråret 1971 et udvalg bestående af: Amtsborgmester *P. E. Eriksen,* Viborg, viceamtsborgmester *Svend Jørgensen,* Lejre, direktør i Amtsrådsforeningen *P. Andersen-Rosendal,* inspektør *V. Lund,* Københavns Hospitalsvæsen, kontorchef *O. Stochholm,* Direktoratet for Statshospitalerne, administrationschef *V. Dissing Sørensen,* Centralsygehuset Holbæk, civilingeniør *Eyvind Andreassen,* Teknologisk Institut, uddannelsesleder *Vagn Jacobsen,* Dansk Textil Institut, oldfrue *Tove Gabrielsen,* Århus Amtssygehus, oldfrue *Erna Petersen,* Sygehusvaskeriet Holbæk, oldfrueelev *Jette Petersen,* Det kirurgiske Sygehus, Haderslev.

Det er bemærkelsesværdigt, at et af udvalgets medlemmer er oldfrueelev, selv om medlemskabet er på observatørbasis.

Udvalget har endnu ikke afgivet betænkning, men det er vel næppe nogen hemmelighed, at Oldfrueforeningen venter sig meget af arbejdet.

Kursus for oldfrueelever 1972 timer

Uge	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	ialt
Arbejds-instruktion	(henl. t. faget »Metodestudier og metodeforbedringer)													
Arbejdsområde	2					2							2	6
Arbejdspsykologi		24							16					40
Arbejdsteknik	4	2	2	2	2	2		4	2	2	2	2		26
Bekl. af ruller og presser				2										2
Hygiejnelære								4		4				8
Kemi	4	4	4	4	4	4	2	4	2	4	4	2	3	45
Metodestudier og metodeforbedring					12	8	8			12	12			52
Organisationsforhold					6									6
Regning, regnskab og statistik	7	2	6	6	4	2	4	7	7	2	2	4	3	56
Sikkerhed på arb.-pladsen									2					2
Studie- og referatteknik	8	1	2	4	2	3	2	6	3		2	6		39
Sygehusorganisation			2											2
Textillære	6		6	7	4	4	4	6	9	2	9	2	3	62
Vaskerilære	7	5	10	6	6	5	7			8	6	10 eks		70
Ekskursioner (brutto)			7	4		4		3		7		7		32
	38	38	39	35	40	45	27	34	41	41	37	33	11	448

Baggrunden for den nuværende uddannelse

v/ Bodil Henriksen, Amtsrådsforeningen

De offentlige sygehuse har haft oldfrueassistenter og oldfruer i vaskerifunktionen før 1913, og i de første mange år bestod uddannelsen til oldfrueassistent alene af praktik på ansættelsesstedet. Oldfrueforeningen blev oprettet i 1943.

I midten af 1950'erne begyndte Oldfrueforeningen at tilrettelægge korterevarende kurser i en række emner, som var relevante for oldfrueeleverne. Denne kursusvirksomhed tog yderligere form og var omkring 1970 et accepteret indslag i den 3-årige oldfrueassistentuddannelse.

Oldfrueforeningen rettede i 1969 henvendelse til Amtsrådsforeningen (den daværende Sygehusforening) og anmodede om, at arbejdsgiverorganisationen undersøgte, hvorvidt arbejdsgiverne kunne overtage tilrettelægningen af det teoretiske grundkursus. Amtsrådsforeningen overvejede henvendelsen og nedsatte herefter et udvalg med den opgave at omlægge den teoretiske uddannelse.

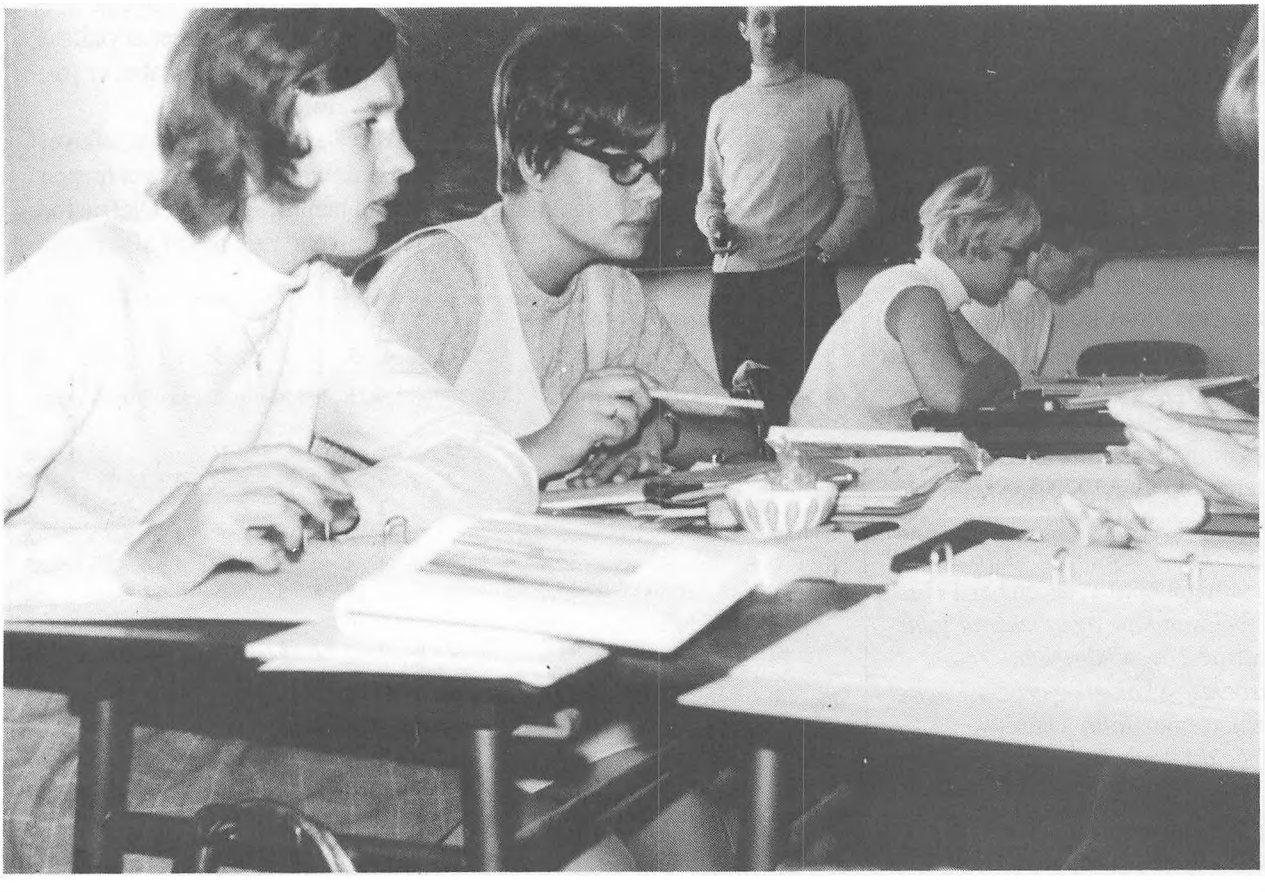

Tidligere undervisningsleder Vagn Jacobsen D.T.I. i forskellige situationer med oldfrueelever.

Udvalget afgav i 1973 en betænkning, som foreslog, at den løbende kursusvirksomhed fik betegnelsen *Oldfrueskolen*, og at der for denne skole blev nedsat en bestyrelse med repræsentanter for arbejdsgivere, arbejdstagere og faglige organisationer.

Udvalget foreslog, at uddannelsen blev omlagt, og at den teoretiske undervisning blev udvidet til ialt 640 timer.

Amtsrådsforeningen oversendte med skrivelse af 31. januar 1973 betænkningen til Uddannelsesnævnet for sundhedsvæsenet og anmodede om en udtalelse om, hvorvidt oldfrueuddannelsen henhørte under uddannelsesnævnets område med henblik på at få uddannelsen henlagt under indenrigsministeriet og Sundhedsstyrelsen. Uddannelsesnævnet for sundhedsvæsenet udtalte i skrivelse af 25. juni 1973, at man ikke anså oldfrueuddannelsen for at henhøre under uddannelsesnævnets område, hvilket betød, at Amtsrådsforeningen selv blev »uddannelsesmyndighed« for oldfrueuddannelsen.

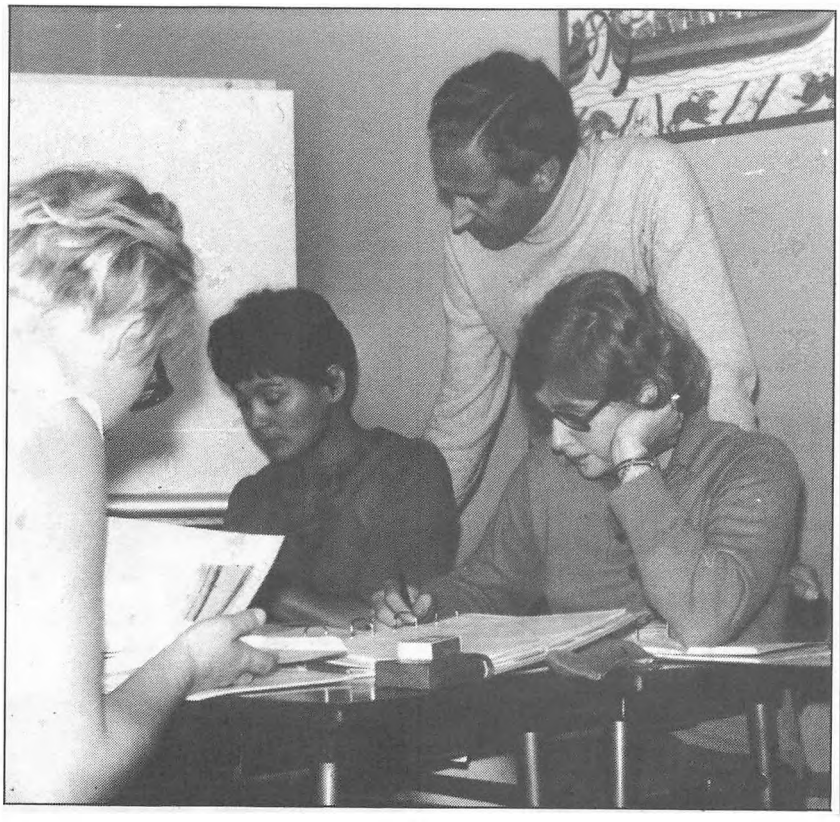

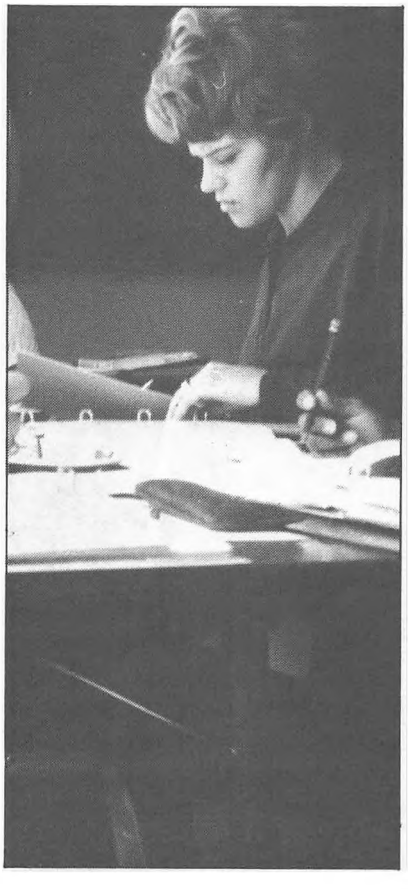

Betænkningen blev ligeledes sendt til Amtsrådsforeningens lønafdeling med henblik på en vurdering af, hvilke overenskomstmæssige konsekvenser realiseringen af betænkningens forslag ville medføre for eleverne. Her stødte forslaget om at udvide teoridelen til ialt 640 timer på vanskeligheder, og Amtsrådsforeningen besluttede derfor at gennemføre den teoretiske grunduddannelse i Oldfrueskolens regie, og teorikurset fik en varighed på 420 timer.

Der er herefter afholdt et teoretisk grundkursus hvert andet år med ca. 18 deltagere pr. kursus.

I 1978 foretog Amtsrådsforeningen en rundspørge til amtsrådene, Københavns og Frederiksberg kommuner og Rigshospitalet om behovet for nyansættelse af oldfrueuddannet personale. Af rundspørgen fremgik, at behovet var særdeles lille, men at man dog i en del amtskommuner fortsat ønskede et personale med en oldfruelignende uddannelse. Det fremgik endvidere, at en ændret oldfrueuddannelse næppe ville medføre et øget forbrug af oldfrueuddannet personale.

På grundlag af denne rundspørge foretog Amtsrådsforeningen en mindre justering af grundkursets timetal fra 420 til 440 timer.

I forbindelse med at Amtsrådsforeningen overtog ansvaret for den teoretiske undervisning, blev gennemførelsen af teorikurset henlagt til Dansk Textil Institut som afholdt kurset på Grundtvigs Højskole. Dansk Textil Institut meddelte i 1978 Amtsrådsforeningen, at man ikke længere så sig i stand til at varetage gennemførelsen af det teoretiske grundkursus.

Herefter indgik Amtsrådsforeningen aftale med Teknologisk Institut om, at instituttet afholdt det teoretiske grundkursus i 1980. På grundlag af disse erfaringer besluttede Amtsrådsforeningen i 1982 at lade Københavns amtskommunes uddannelsesafdeling overtage ansvaret for un-

Hospital- og institutions-beklædning samt stork frotte håndklæder

hj TEX

HELMUTH JACOBSEN
HADERSLEVVEJ 100
6000 KOLDING
TELF. 05-53 82 41

dervisningen på det teoretiske grundkursus. Denne beslutning blev tiltrådt af Oldfrueskolens bestyrelse.

Sideløbende med at Oldfrueskolens bestyrelse har gennemført det teoretiske grundkursus, har der været gjort en række forsøg med at omlægge uddannelsen, således at den fik et mere ensartet forløb for de enkelte elever. Et udvalg under Erhvervsuddannelsesudvalget, levnedsmiddelområdet, drøftede således i anden halvdel af 1970'erne mulighederne for etablering af en oldfrueuddannelse som en overbygning på et EFG-basisår. Drøftelserne endte dog resultatløst, idet man på daværende tidspunkt ikke fandt, at EFG-rengøringsbasisåret var et egnet udgangspunkt.

I 1981 tog Amtsrådsforeningen et nyt initiativ til at udvide elevunderlaget for uddannelsen, idet man forsøgte at etablere et samarbejde mellem Oldfrueforeningen, de private vaskeriforeninger og Amtsrådsforeningen om et fælles teorikursus. De private vaskeriforeninger tilkendegav interesse. På grundlag heraf besluttede Amtsrådsforeningens uddannelsesudvalg og Amtsrådsforeningens bestyrelse i slutningen af 1982, at der skulle nedsættes en arbejdsgruppe der skal undersøge den nuværende oldfrueuddannelse og fremkomme med forslag til, hvorledes uddannelsen kan ændres med henblik på, at der opnås mere ensartede uddannelsesvilkår for eleverne og en mere regelmæssig gennemførelse af den teoretiske undervisning. Arbejdsgruppen skal i det omfang, det kan lade sig gøre, arbejde sammen med de private vaskerier, og arbejdsgruppen skal tilstræbe, at en ændret uddannelse etableres, således at den har sammenhæng med det øvrige offentlige uddannelsessystem.

Arbejdsgruppens medlemmer udpeges i begyndelsen af 1983, hvorefter arbejdsgruppen indleder sine undersøgelser.

Glade elever 1980!

A/S Kaalunds Fabriker

Oldfrueforeningen i Danmark ønskes hjertelig til lykke med 40 års jubilæet

KOKKEDAL INDUSTRIPARK 6-8 · 2980 KOKKEDAL · TLF. 02-24 45 20

Maskinteknisk udvikling igennem 40 år

v/ civilingeniør, Eyvind Andreassen.

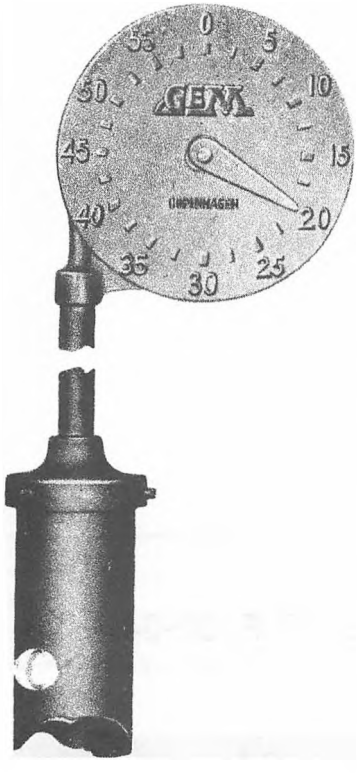

For 40 år siden var det udelukkende danske maskinfabrikker, som forsynede vaskerierne med maskiner. Georg E. Mathiasen, Vølund og Norva producerede vaskemaskiner, centrifuger, cylinderdampruller, gas- og elopvarmede mulderuller, pedalbetjente presser, kulissetørreskabe og forskellige specialmaskiner bl.a. til fremstilling af stivede skjorter og flipper m.m.

Der fandtes ret få udenlandske maskiner på virksomhederne især cylinderruller af tysk oprindelse, enkelte engelske og amerikanske dampopvarmede mulderuller havde fundet indpas på privatvaskerierne. Vaskemaskinerne var som regel remtrukne, dog var der efterhånden fremkommet en del maskiner, som var direkte trukket af el-motorer. Tromlerne i maskinerne blev ofte fremstillet af rustfrit stål, men på mange vaskerier fandtes maskiner med tromler af kobber og messing, som til stor glæde for tekstilfabrikanter og andre tekstilleverandører fremkaldte al for stor slitage på tøjet. Maskinerne var ellers fremstillet af galvaniseret eller ikke galvaniseret jern.

Blødt vand blev anvendt på flere og flere vaskerier, men blødt-vandsanlæggene blev ofte passet så dårligt, at det ikke var usædvanligt at man kom til at bruge hårdt vand. Det bløde vand blev kun brugt til vask og de første skylninger, hvilket resulterede i at tøjet blev fyldt med kalkinkrustrationer og de deraf følgende ulemper; »dårlig grund i tøjet, dårligt greb i tøjet, forkortet levetid for tøjet og for højt vaskemiddelforbrug«.

Egentlig automatisk styring af vaskemaskinerne eksisterede ikke. Man kendte automatiske lukkende vandventiler, som blev styret af vandstanden i maskinerne, vandstandsmålere, automatiske ure og termometre.

Der fandtes mange motordrevne centrifuger, hvoraf hængecentrifuger på mere end 100 kg. pr. charge var de mest avancerede. Remtrukne centrifuger var også meget almindelige. Sikkerhedsudstyret omkring centrifugerne var et problem og desværre hændte det, at folk mistede en arm ved fejlbetjening af centrifugerne. Trykluftbetjente presser fandtes ikke, og alle presser var derfor pedalbetjente. På mindre vaskerier var presserne gas- eller elopvarmede.

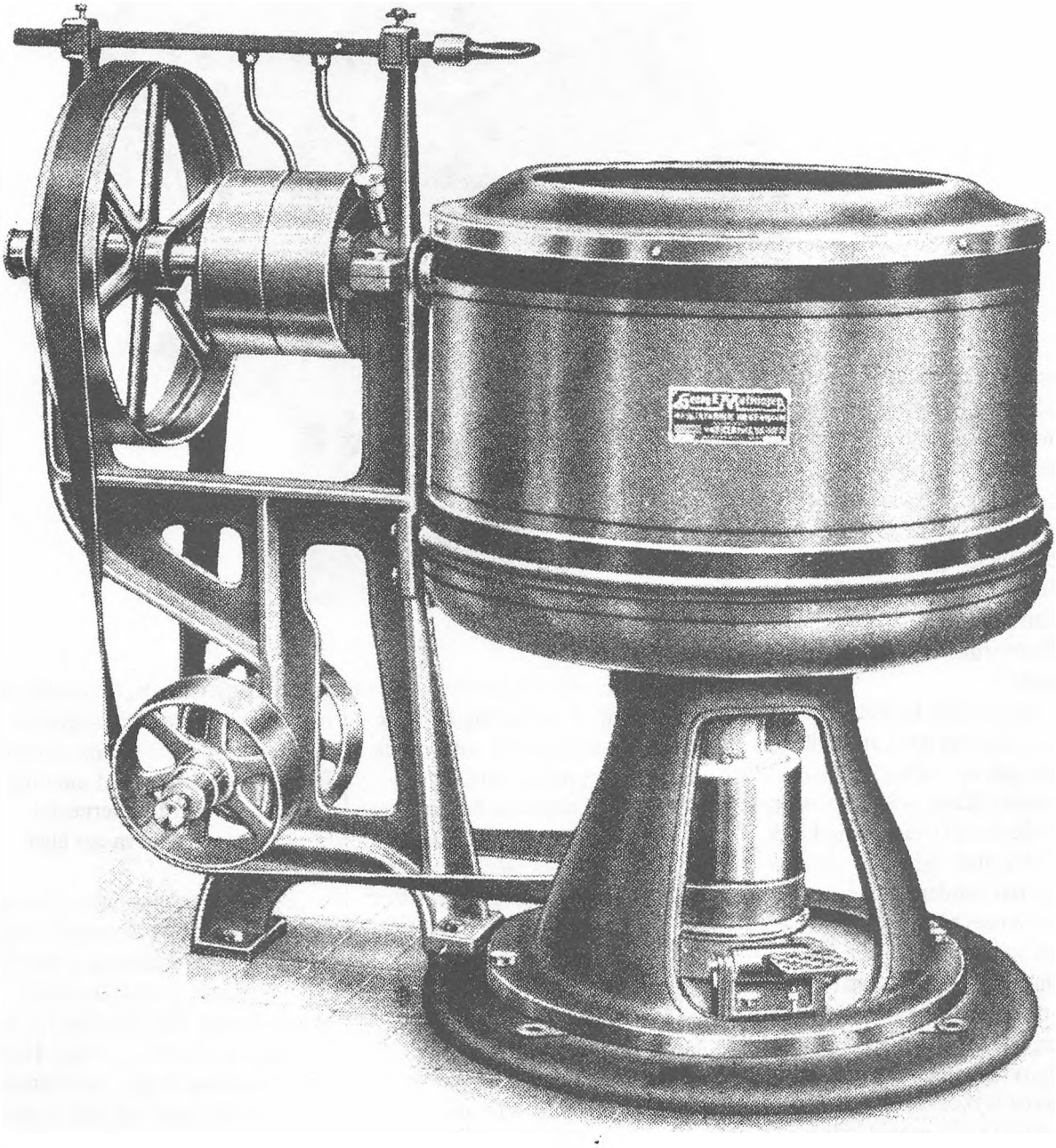

GEM Vaskekontrol-Apparat sparer Vaskemesterens Tid, Kundens Tøj, idet Tøjet kun vaskes og skylles det Antal Minutter, der er paakrævet.

Vaskekontrolapparatet kan indstilles til paa et forud bestemt Tidspunkt automatisk at aabne for Afløbsventilen paa Vaskemaskinen og ved en Alarmklokke varsko Vaskemesteren, naar en Vask eller en Skylning er tilendebragt og eventuelt stoppe Maskinen. Apparatet drives fra Tromleakslen og træder i Funktion, naar Maskinen er i Gang.

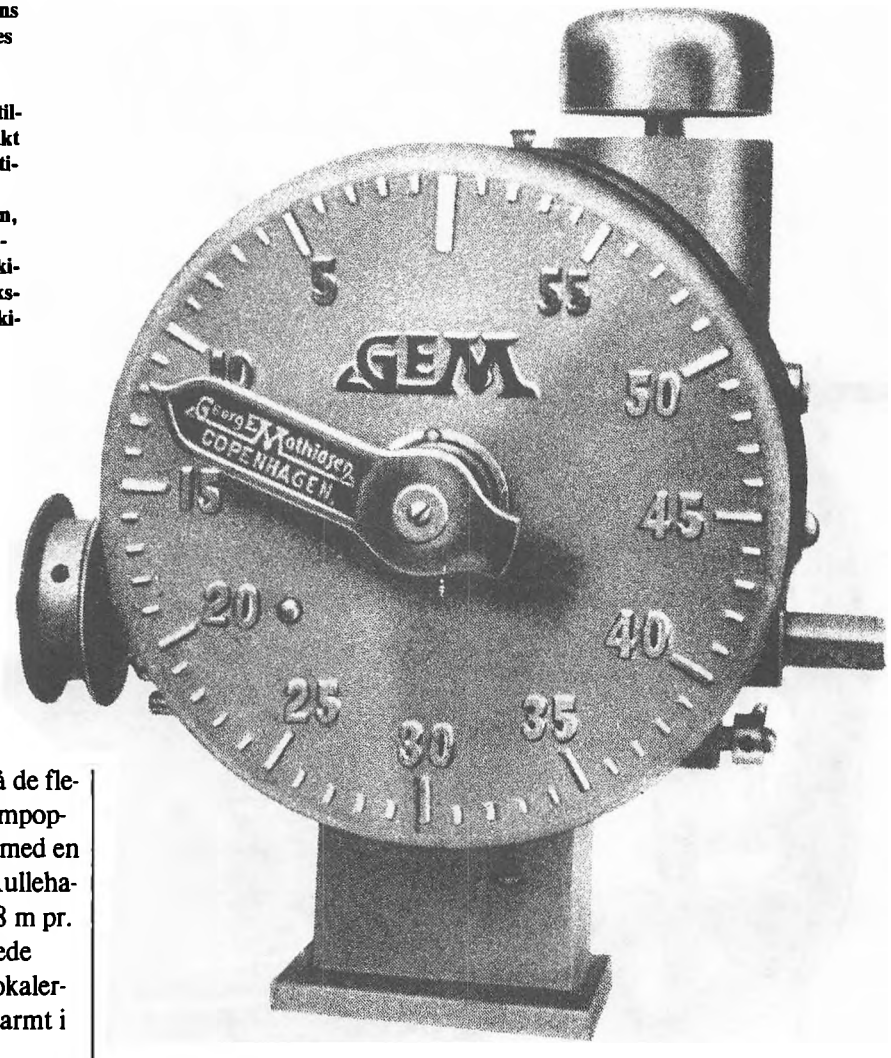

Rullerne som anvendtes på de fleste lidt store vaskerier var dampopvarmede cylinderdampruller med en diameter på 400-1200 mm. Rullehastigheden var maksimalt ca. 8 m pr. min. Varmen og de fordampede vandmængder gik ofte ud i lokalerne. Joh – der var fugtigt og varmt i datidens vaskerier.

Mindre ruller var som regel gasopvarmede.

Tørretumblere fandtes ikke og derfor måtte tøj der kun skulle tørres hænges op – ofte i dampvarmede kulissetørreskabe. – Sikke et arbejde.

Fælles for alle vaskerimaskiner, som anvendtes dengang, var at arbejdet ved datidens vaskerier fysisk set var meget belastende for de mennesker som arbejdede der. Hertil kommer, at temperaturen og fugtigheden i datidens vaskerier ofte lå på et meget utilfredsstillende niveau. Den produktive effektivitet på vaskerierne lå da også dengang meget lavt, på de bedst arbejdende vaskerier kunne man regne med en ydelse på ca. 8 kg. pr. person og time.

Et almindeligt inventar på de fleste vaskerier var håndstrygejern som blev anvendt til strygning af finere ting og opretning af tøj som var blevet behandlet på pressere.

Efter 1945 begyndte der en ny udvikling. Oprystning, fortørring og fuldtørring af tøjet i tørretumblere vandt indpas og bidrog til at lette arbejdet med færdiggørelse af tøjet.

Mulderuller blev almindelige og Georg E. Mathiasen, Calor og Rheineveld konkurrerede om markedet og rullehastighederne blev forøget så at f.eks. lagner blev kørt ved en hastighed på over 20 m pr. min.

Presserne blev trykluftbetjente og der fremkom svingpresser og specielle presseanlæg til f.eks. skjorter.

Vaskemaskinerne blev i stigende grad automatiserede, fremstillet af rustfrit stål og tromlehastigheden blev forhøjet til 90-100 m pr. min. For at lette arbejdet ved tømning af maskinerne blev tromlerne delt med vandrette skillevægge eller Y-delte.

Centrifugernes hastighed blev også forøget, man fik high-speed centrifuger og centrifugekurvene blev forsynet med løse tredelte indsatse, hvilket lettede arbejdet med fyldning og tømning meget betydeligt. Herefter er udviklingen gået støt fremad.

Vi har fået kontinuerlige vaskemaskiner, valsepresser og taktpresser, ilæggemaskiner og sammenlægningsmaskiner til rullerne, conveyoranlæg og transportbånd til trans-

Til lykke,

Oldfrueforeningen i Danmark gratuleres med 40 års jubilæet af...

Wascator

...en ny side af fremtiden med Wascators brede og omfattende program; fra de mindste til de største industrimaskiner for sygehus-, erhvervs- og storvaskerier.

Stabilitet, service og perspektiv... det er Wascator.

Wascator A/S

Roskildevej 527 · 2600 Glostrup · Tlf. 02 - 96 56 55*

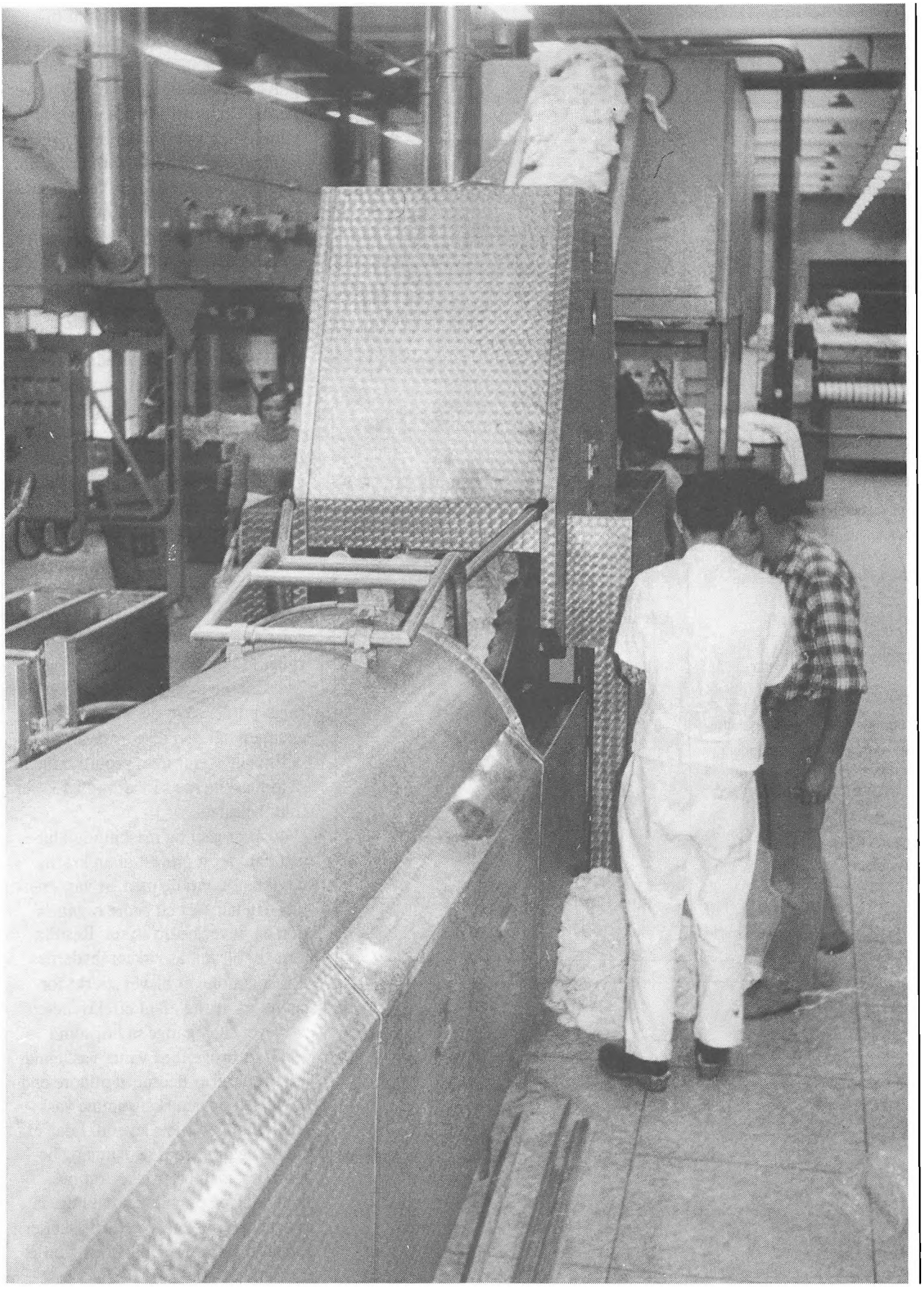

VANDBEHANDLING

BLØDGØRING

DEMINERALISERING

FILTRERING
Afjerning
afmanganisering
afsyring

AFKARBONISERING

DOSERING

KEDELVANDSBEHANDLING

AFGIFTNING
Spec. afløbsvand fra galvano-industrien

LEDNINGSEVNEMÅLERE

FILTERMATETIALER

IONBYTTERE

SILEX
– patronsystem for demineralisering af mindre vandmængder

VANDFORSYNINGSANLÆG
Planlægning
Projektering
Tekniske installationer

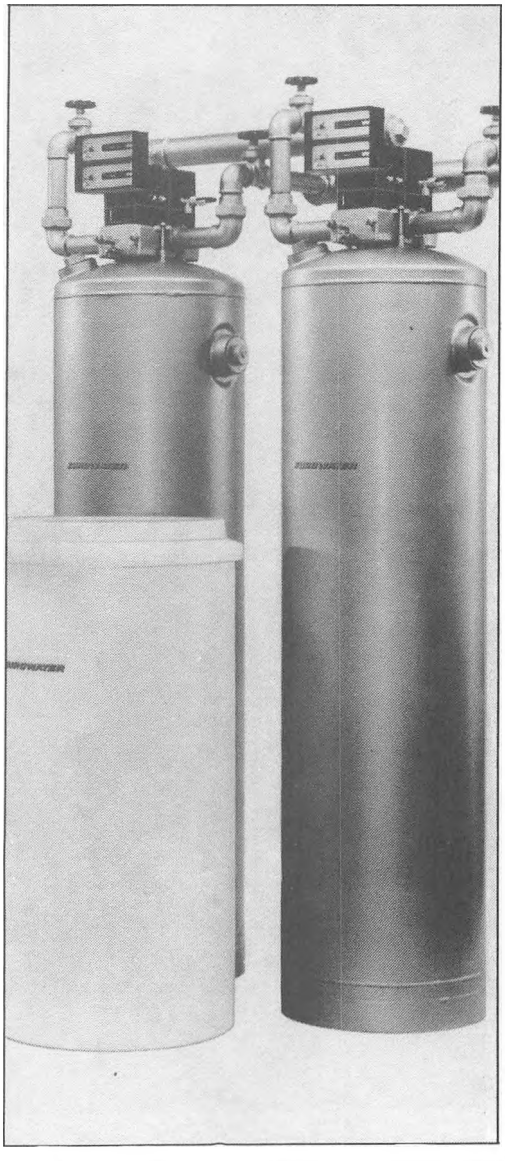

Automatisk blødgørings-anlæg

SILHORKO

HOVEDKONTOR OG FABRIK:
SILHORKO A/S, STILLING, 8660 SKANDERBORG
TELEFON 06-57 12 33*
TELEX 63114 ewrc dk

SJÆLLANDSAFDELING:
SILHORKO A/S, 3200 HELSINGE
TELEFON 02-29 52 21*

port af tøj og nye pressetyper til bomuldstøj med højere effektivitet.

På tekstilområdet har man fået polyesterbomuldsvarerne, som bliver færdigbehandlet med en meget høj effektivitet især når det drejer sig om kitler, kjoler og andre former for arbejdstøj. Behandlingen sker i de efterterhånden meget udbrændte steamere hvis effektivitet er 5-10 gange større end på de anvendte pressesæt. Disse uniformsgenstande af polyesterbomuld blev oprindeligt modtaget med megen begejstring fordi de designmæssig repræsenterede et fremskridt samtidig med at personalet fik forøget deres tøjnormering på 2-3 stk. til 6-8 stk. Senere har man været udsat for en del modstand, bl.a. på grund af at man tildels udfra nostalgiske betragtninger har foretrukket bomuld fremfor de »nye« stoffer.

I den seneste tid har maskinudviklingen især været præget af energibesparende foranstaltninger. Vaskerimaskiner, tumblere, steamere og ruller indrettes med recirkulering. Maskinerne forsynes med afspærringsventiler så at der kan lukkes for energien når den ikke bruges.

Endelig styrer man produktionen, så at maskinerne så vidt muligt kører fuldt belastede.

40 år er gået og maskinudviklingen har været præget af en kraftig udvikling samtidig med, at vaskerierne i dag har fået en bedre organisation og bliver bedre styret. Resultaterne er blevet, at virksomhedernes driftsøkonomi er blevet stærkt forbedret på grund af, at effektiviteten er blevet ca. 4 gange så høj som i 1943, forbrugene af vand, vaskemidler og energi er nedsat til mindre end halvdelen og den skånsomme vask har forlænget tøjets levetid. I dag er vilkårene præget af nedgang og besparelser, men på trods heraf må man håbe på en videreudvikling, så at arbejdet på vore sygehusvaskerier fortsat må være spændende og udfordrende.

Efteruddannelseskurser

Foredragsholdere og deltagere i paneldiskussioner samt diverse institutionsbesøg og kurser ved årsmøderne år 1944-1983. I nyere tid kaldet: studiedage og efteruddannelseskurser.

1944:
Dr. tech. *Th. Madsen:* Om hospitalsvask.
Besøg på Magasin du Nords systuer for hvidevarer.

1945:
Intet årsmøde.

1946:
Besøg på Århus Amtssygehus' vaskeri og hørskætteriet i Viby.

1947:
Inspektør *N. F. S. Kristensen,* Bispebjerg Hospital: Vaskeriøkonomi.
Laboratorieforstander *E. A. Bjørn:* Tekstiler og deres behandling ved vask.
Besøg på Centralvaskeriet, Bispebjerg Hospital.

1948:
Inspektør *A. Søholm,* Odense. Dagens aktuelle spørgsmål: Linnedsituation – vaskemidler og vaskemåde – personaleløn – og arbejdsforhold – uddannelse af ledende vaskeripersonale.
Efterfølgende diskussion.
Besøg på Odense Amtssygehus' vaskeri og Mogensen og Dessaus væverier.

1949:
Magister *Poul Bahnsen:* Kan De gi' en besked?
Besøg på Malmø altmanne sjukhus vaskeri.

1950:
Repræsentant *F. Lomholt:* Varekundskab.
Besøg på Aalborg Amtssygehus' vaskeri og De forenede Textilfabrikker.

1951:
Fuldmægtig *O. Hvid-Hansen,* Bispebjerg Hospital: Hvad kræves af beklædning m.m. til en ny afdeling.
Civilingeniør *E. Andreassen:* Syntetiske vaske- og rengøringsmidler.
Dehns Dampvaskerier i Buddinge blev besøgt.

**Dagen efter Oldfrueforeningens stiftelse i 1943.
Kan nogen genkende Erna Arnø fra venstre – med hvid hat og Aase Jensen bagved – som den eneste uden hat.**

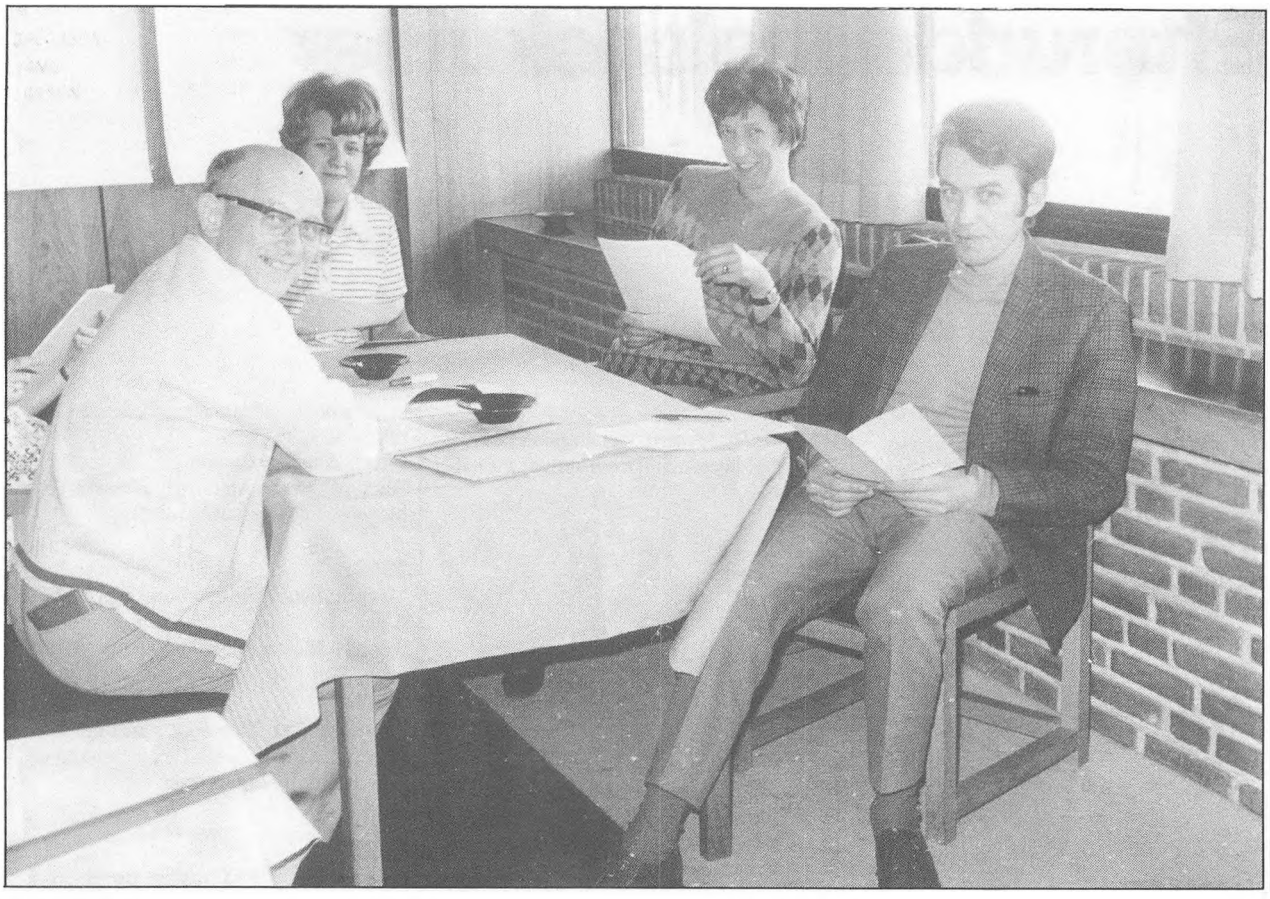

Vejle 1971. Til højre Anton Langer – dengang Thorshavn. Han er forfatter til denne bogs side 72.

Med et velkommen igen
ønsker vi
Oldfrueforenigen
til lykke
med jubilæet

FREDERIK VI's KRO OG HOTEL

Rugårdsvej 590
Slukefter
5210 Odense NV
Telefon (09) 94 13 13

1952:
Sygehusinspektør *Hans Christensen,* Vejle: Vaskeriet set fra flere sider.
Besøg på vaskeriet og *Wittrups tæppefabrik,* Grejsdalen.

1953:
Deltagerne besøgte *a/s Otto Piper,* København, hvor der var arrangeret en udstilling af beklædning, stoffer og inventar til hospitalsbrug.
Derefter besøg hos *a/s Georg E. Mathiasen's* fabrik for vaskemaskiner og »Storvaskeriet i Gladsaxe«.

1954:
Rundtur på det nye Centralsygehus i Randers, der skulle tages i brug måneden efter, samt det nye vaskeri.
Besøg på Grenå Dampvæveri.

1955:
Besøg på Nordisk Fjerfabrik og Nordisk Duntæppefabrik, København.

1956:
Besøg på Nakskov Amtssygehus' vaskeri og

Kunstneriske talenter

Ingen skal komme og sige, at 43 deltagere, heraf 4 herrer, ikke har talent! Det blev historie, da vore mandlige kolleger, for første gang deltog i Oldfrueforeningens efteruddannelseskursus i Vejle i 1971.

Emnet var vaskeriernes ledelsesopgaver i 70'erne. Oldfrueassistent Ragnhild Rasmussen, Augustenborg, skriver i referatet fra kurset bl.a.: Det skal indrømmes, at vore dygtige og flinke ledere, John Thomsen og Vagn Jacobsen, – navnlig i begyndelsen – fik mange til at føle sig smidt ud på det dybe vand. Men vi pjaskede på livet løs, det bedste vi kunne, og fandt ud af, at det var ganske morsomt. Med ét opdagede vi, at vi havde fast grund under fødderne igen. Der var instruktions- og forhandlingsopgaver og en mere kunstnerisk opgave manglede heller ikke, og selv om et eller andet ved første øjekast kunne synes en smule skørt, så viste det sig altid, at have en dybere mening, og var i det hele taget en første klasses anskuelighedsundervisning som 50 foredrag ikke kunne opveje.

I ledelsesformer er der ingen »facitliste« og ofte er det klogt at tænke og handle utraditionelt. Vi må gøre meget for at forstå den menneskelige psyke i fremtiden.

Det er lige så vigtigt, som at pleje vore maskiner.

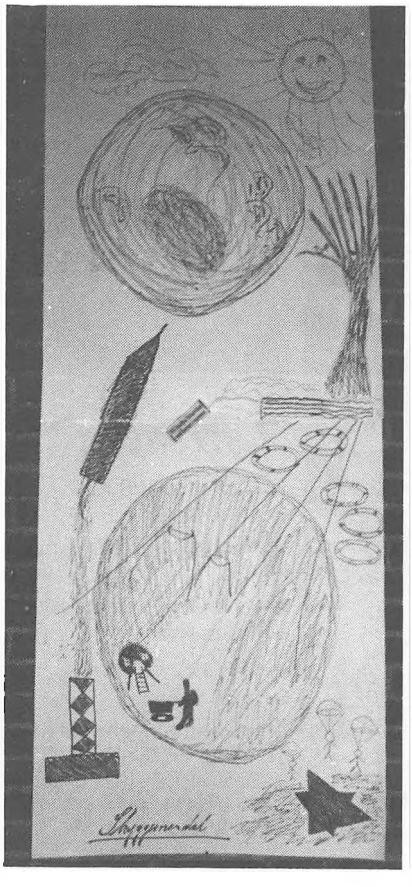

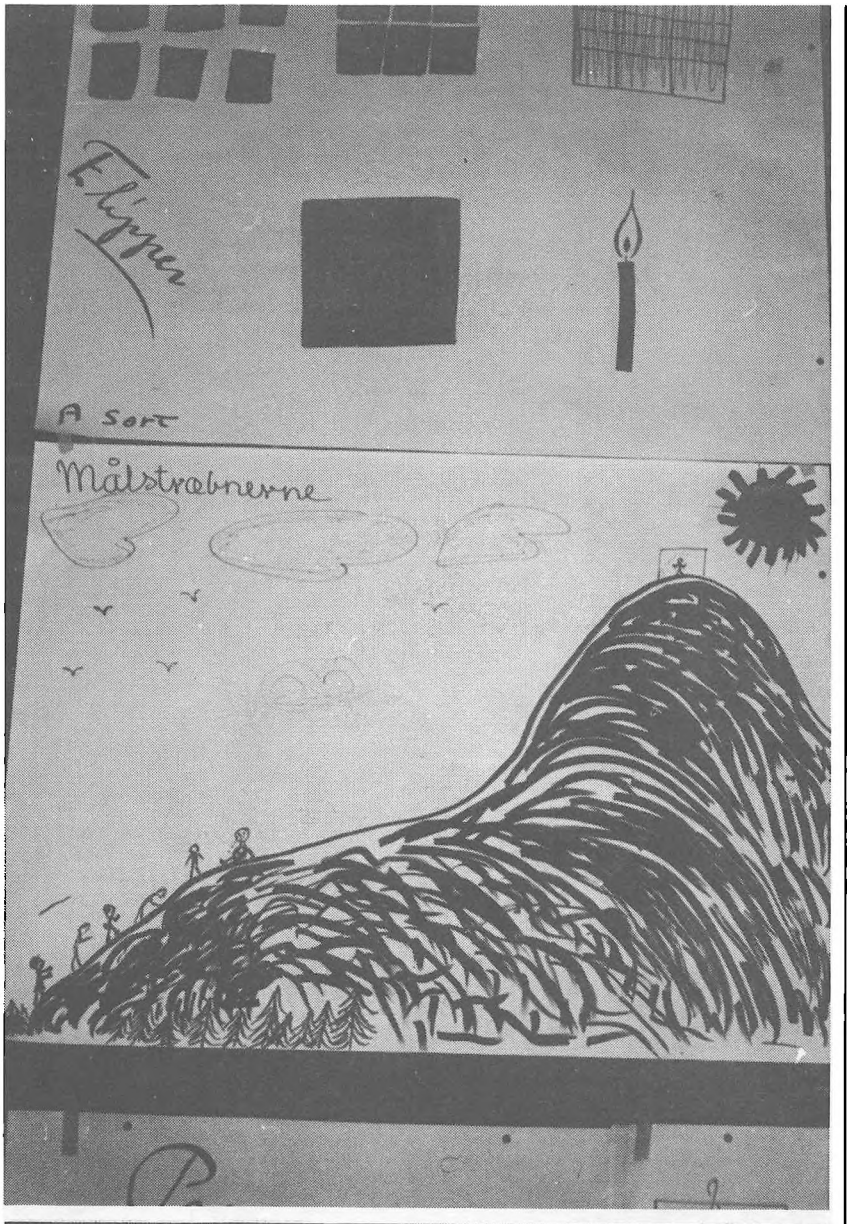

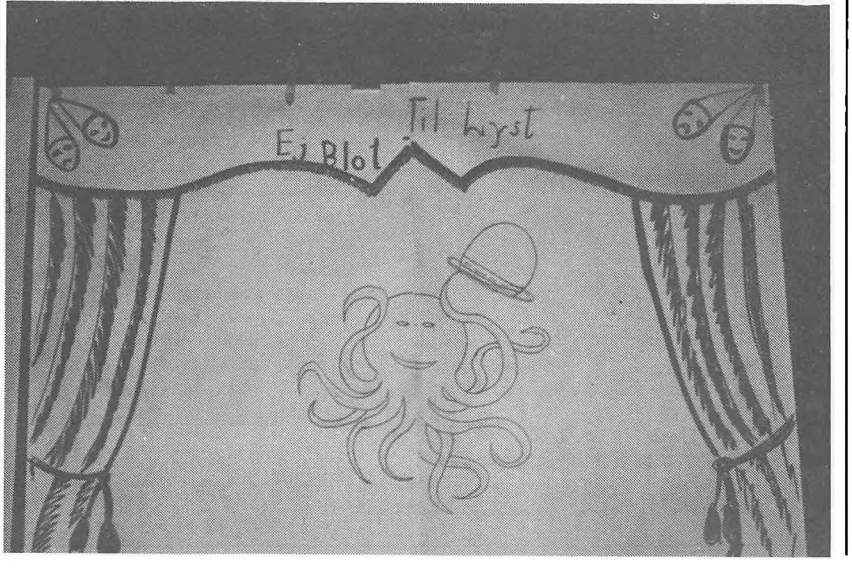

Mere lagerplads – og bedre miljø – med Futurail

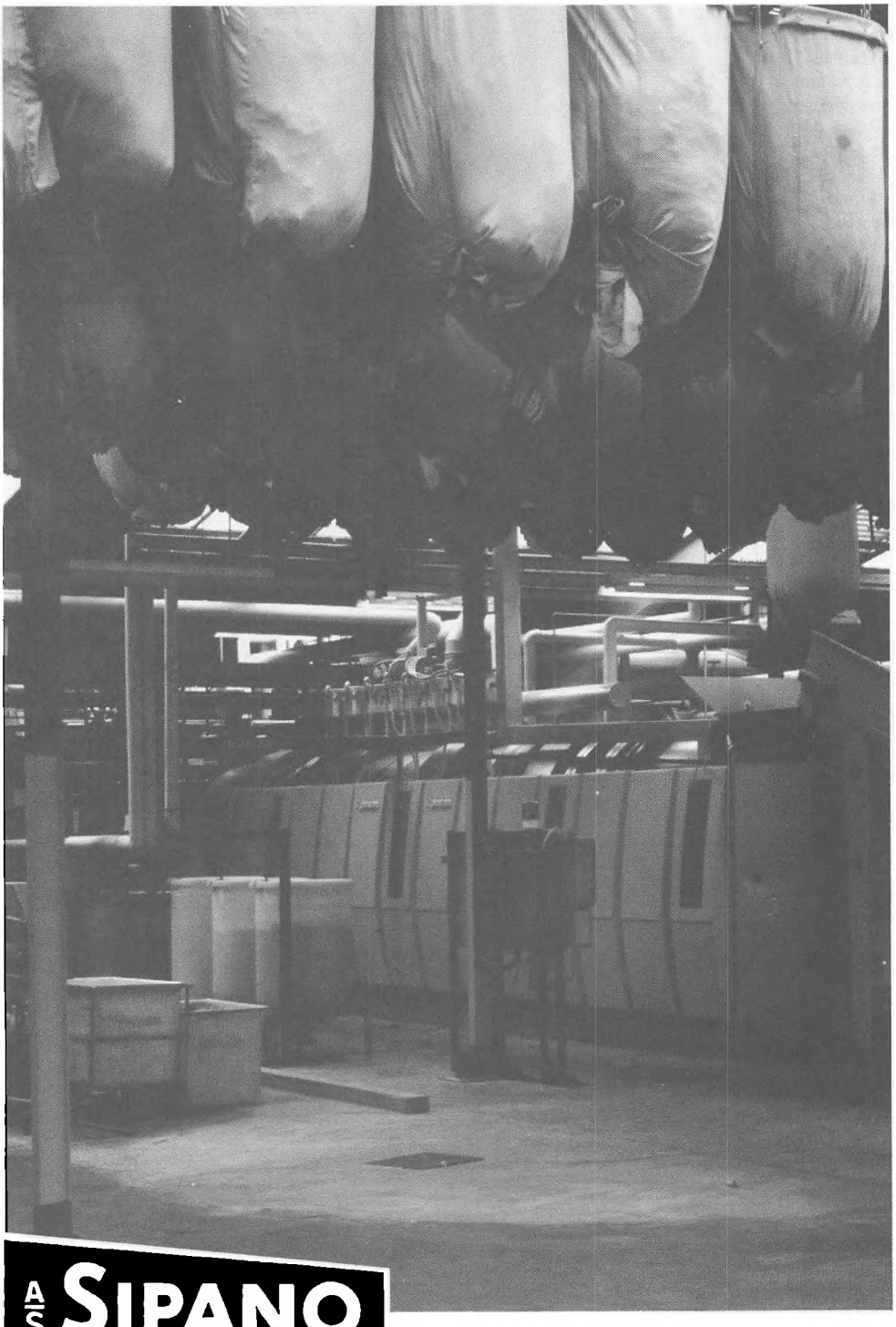

Fordele:

Hurtig aflæsning af indkommende tøj

●

Minimal gulvplads – udnyt lofthøjden

●

Let adgang til oplagret tøj for omgående levering

●

Enkel visuel kontrol af tilgængeligt tøj

●

Adskillelse af de forskellige tøjkategorier

●

Fremkaldelse til vask i ønsket rækkefølge

Referencer:

Fællesvaskeri I/S KOROVA, Roskilde

Institutionsvask I/S, Skovlunde

Amtsvaskeriet, Centralsygehuset, Nyk. F.

Sønderborg Sygehus

Odense Sygehus

Århus Kommunehospital

A/S SIPANO

A/S SIPANO, SANDBÆKVEJ 10 . BOX 70 . 2610 RØDOVRE . TLF. (02) 92 16 11

Maribo ny sygehus, der endnu ikke var taget i brug.
Civilingeniør *E. Andreassen:* Blødt vand, optiske blegemidler og nye maskiner.

1957:
Overingeniør *W. Gredsted-Larsen:* Rationel vaskeridrift.
Besøg på Soigneringsanstalten »Fix« og Pfaff symaskiner, København.

1958:
Besøg på Århus Kommunehospitals nye vaskeri og De forenede jydske Farverier og Trikotagefabrik. Lektor, dr. med. *Stenderup:* Forebyggelse af Stafylokokinfektioner.

1959:
Forstander *Mackeprang:* De nye standardvarer.
Besøg på det nye Amtssygehus og vaskeriet i Glostrup.

1960:
Besøg på Statshospitalet og vaskeriet i Viborg samt på *a/s Henriques & Løvengreens* fabrikker i Silkeborg. Inspektør *Brøgger,* Fødselsanstalten i Århus: Hvordan vi har taget kampen op mod stafylokokker.

1961:
Dansk Textil Institut blev besøgt og cand. psyk. *G. Hjelholt* holdt foredrag om »Arbejdspsykologi«.
Civilingeniør *E. Andreassen:* Nye vaskemaskiner.
Direktør *E. Franck:* Nyere textilstoffer og deres behandling.
Besøg på Frederiksberg Hospitals vaskeri.

1962:
Omvisning på Odense Amts- og By's sygehusvaskeri.
Civilingeniør *P. S. Nielsen* fra rådgivende ingeniørkontor *Birch & Krogboe:* Nye tanker i forbindelse med projektering af institutionsvaskerier.
Civilingeniør, fabriksinspektør *Inger Wilfred Jensen:* Sikkerhed på arbejdspladsen.
Efteruddannelseskursus for assistenter fra 5/11 til 10/11.

1963:
Demonstration af uniformer og hospitalsbeklædning.
besøg på Rigshospitales vaskeri.

1964:
Besøg på Centralsygehusets vaskeri i Svendborg.
Provisor, cand. pharm. *Trostmann:* Noget om hospitalsinfektioner.
I dette år begynder efteruddannelseskurserne at tage »fart«.
Oldfrueforeningen var den første organisation indenfor sygehusvæsenet der afholdt det første egentlige lederkursus – dog var oldfruer og assistenter *skarpt* adskilt på kurserne. Men som det fremgår nedenfor ændrede det sig heldigvis med årene.
Arbejdslederkursus for oldfruer blev afholdt i Ebeltoft i dagene 9.-14. november.

1965:
FTF afholder en række kurser hvor Oldfrueforeningens medlemmer og ikke mindst bestyrelsen deltager flittigt.
7.-8. maj årsmøde i København med studieture til vaskeriet på Sundholm og Centraltvätteriet i Kristianstad, Sverige.
Efter generalforsamlingen holdt administrationschef *V. Dissing Sørensen* foredrag om vaskeriregnskaber på grundlag af personaleenheder.

1966:
I forbindelse med årsmødet i Thisted var der studiedag. Sygehusets vaskeri blev forevist og turen gik derefter til trikotagefabrikken »Tricoma«.
Rationaliseringsingeniør *Kaj M. Søborg:* Om rationel vaskeridrift med særlig henblik på institutionsstøj.

Demonstration af Vibra Steamer på A/P Botveds stand.

1967:
Direktør, cand. psych. *Eggert Petersen:* Trivsel på arbejdspladsen.
Studiebesøg på Institutionsvask i Skovlunde.
Kursus for oldfrueassistenter den 6.-11. november
Emner: Arbejdspsykologi/arbejdsledelse, rationalisering, arbejdsinstruktion og vaskerinyt.

1968:
Ved Oldfrueforeningens 25 års jubilæum: Direktør, cand. jur. *Marvin Madsen,* FTF. Fællesrådets opbygning, FTA. En eventuel sammenlægning af »små organisationer«, garantifonden.
Sekretær, *Egon Rasmussen,* FTF: Kursusvirksomhed.
Paneldiskussion med emnet: Hvem skal vaske institutionernes tøj?
Deltagere: Ingeniør *Ole Ryge,* Sygehusforeningen, chefkonsulent *P. Worsøe,* Horsens, inspektør *H. Andreasen,* Thisted, oldfrue *Erna Arnø,* Rigshospitalet. Ordstyrer: sygehusdirektør *P. Borgholm,* Århus Amtssygehus.
Studietur til sæbefabrikken Olimol i Erritsø ved Fredericia.
4.-8. november deltog formanden og 2 bestyrelsesmedlemmer samt flere oldfruer i Sygehusinspektørforeningens specialkursus om sygehusvaskeriers etablering og drift, afholdt på hotel »Australia« i Vejle.

1969:
Efteruddannelseskursus på Rømø i dagene 5.-10. maj. Emner: Økonomisk styring, linnedregnskaber, kassation, maskin og processkontrol, lønproblemer, overenskomstforhold, arbejdsteknik, textilnyt, textilvejledning, vaskerinyt og rationalisering.
Studietur til sygehusvaskeriet i Varde.

1970:
Internatkursus for oldfrueassistenter i dagene 19.-23. januar. Emner: Vaskerinyt, økonomisk styring, arbejdsteknik m.v.
Produktionsstyring var emnet på efteruddannelseskurset i Holbæk i dagene 27.-29. maj. Vaskeriet var rammen for opgaveløsning.

1971:
Hospitalsvaskeriernes ledelsesopgaver i 70'erne var emnet på efteruddannelseskurset i Vejle i dagene 26. april til 1. maj. I forbindelse hermed var der studietur til det nye sygehus i Horsens, og til Centralvaskeriet ved Amts- og Bysygehuset i Vejle.

1972:
I forbindelse med årsmødet i Aalborg var der studietur til: Regionsvaskeriet, Jyden Konfektionsfabrik og vaskeriet i Vodskov.
Civilingeniør *E. Andreassen* holdt foredrag om: Behandling af polyester/bomuldsvarer.
Nordjyllands amts sygehusudvalgsformand *Krog Sørensen,* talte om: Regionsvaskerier – hvorfor?

1973:
Efteruddannelseskursus på A/S Kobæk Strand i dagene 21.-25. maj. Emner: Oldfrueuddannelsen:
a. Betænkningen vedrørende den ny uddannelse, v/ direktør, cand. jur. *Poul Andersen-Rosendahl.*
b. Uddannelsens teoretiske del, v/ civilingeniør *Eyvind Andreassen,* konsulent *Poul Danielsen,* civilingeniør *John Thomsen,* uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
c. Uddannelsens praktiske del, v/ oldfrue *Erna Petersen,* oldfrue *Tove Gabrielsen,* civilingeniør *Eyvind Andreassen,* uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
Påklædningens psykologiske indflydelse på

patienterne på forsorgsinstitutioner og statshospitaler, v/ overlæge, dr. med. *Inge Krogh,* samarbejdskonsulent *John E. Thomsen.*
Budgetlægning, v/ inspektør Vagn Lund.
Er der fordele ved fællesindkøb? v/ inspektør *Vagn Lund.*
Polyester/bomuld-stoffernes egenskaber og behandling, v/ tekstiltekniker *Otto Klaschka.*
Arbejderbeskyttelsesloven, v/ fabriksinspektør, civilingeniør *Inger Wilfred Jensen.*
Desuden holdt direktør *K. Kousgård* fra PKA foredrag om forslaget angående enkemandspension (også for kvindelige medlemmers ægtefæller).

1974:
I fortsættelse af 1973-kursus arrangeres seminar om oldfrueuddannelsen i dagene 23.-25. maj. Igen i Kobæk. Program: Oldfrueuddannelsens teoretiske del, uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
Oldfrueuddannelsens praktiske del, civilingeniør *Eyvind Andreassen* og uddannelsesleder *Vagn Jacobsen.*
Modtagelse og introduktion af nye elever, samarbejdskonsulent *John Thomsen.*

1975:
Efteruddannelseskursus i Grenå i dagene 7.-12. april. Emner: Driftsteknik og økonomi. Undervisere: konsulent *Poul Danielsen* og økonomikonsulent *Bendt West-Nielsen,* begge T.I.
Samme kursus blev afholdt i Femmøller i dagene 22.-27. september.

1976:
Efteruddannelseskursus på Kobæk Strand i dagene 30.-31. september. Emner: Indkøb af textiler – EDB som styringsværkstøj – maskinnyt.
Dansk Textilinstitut, v/ uddannelsesleder *Vagn Jacobsen* og Oldfrueforeningen havde tilrettelagt kurset.

1977:
Ingen kurser.

1978:
I dagene 13.-17. februar blev der afholdt efteruddannelseskursus i personaleledelse og administration. Kursusledelse: IKO-Konsulent A/S v/ *Mogens Lindorff.*

1979:
To gange var der planlagt efteruddannelseskurser, begge blev aflyst p.g.a. manglende tilslutning.

1980:
Efteruddannelseskursus (orienteringskursus) blev afholdt på Blommenslyst ved Odense i dagene 8.-9. august. Emne: Oldfrueelevuddannelsen.

1981:
Planlagt kursus af T.I. aflyst.

1982:
Kursusdage-temadage for Oldfrueforeningens medlemmer i dagene 29. april-1. maj. Dette kursus er så nyt at der kan henvises til januar tidsskriftet.
Oldfrueforeningens medlemmer har desuden fået tilbud om PKA-FTF og tværfaglige kurser.
Hvor mange af foreningens medlemmer der har deltaget de senere år er vanskeligt for os at grave frem.

pjaltet

Hvad mon Poul Danielsen *bilder* oldfrueeleverne ind?

Hatten å – for én gangs skyld uddeler han ros!

Et fiskeeventyr

Det var det første år, hvor mandlige vaskeriledere og driftsledere deltog i Oldfrueforeningens efteruddannelseskursus – de var ikke medlemmer dengang, desværre.

Det var også det år, hvor ægtefæller/forlovede kunne deltage i festmiddagen, en for Oldfrueforeningen historisk begivenhed.

Et naturligt udgangspunkt for dette lille efterskrift til Oldfrueforeningens kursus ligger i John Thomsens opgaveformulering: beskriv en succes.

Foreningens succes; et velorganiseret og dygtigt ledet kursus i skønne omgivelser, det var for undertegnede en kæmpeoplevelse, ikke alene at deltage, men samtidig møde så mange charmerende kolleger. Det virkede næsten urimelig at opgive en organisation der ikke tilstræbte enighed, men gennem samstemmighed tillod den enkelte optimal indflydelse. Afslutningen måtte uvægerlig komme, og blev af festlige mennesker gjort med den festivitas som sikkert kun i oldfruers lod.

Endelig som punktum-finale; årets fiskeeventyr.

En dag, da solen igen var kommet tilbage over skoven bringende med sig en dejlig duft af maj, og alle bækkene klukkede glade (Peter Plyds) – netop sådan en dag var valgt til fisketuren.

Lene Kampmann Olsen bød, på Oldfrueforeningens vegne, velkommen og annoncerede i velvalgte ord dagens program. Her var mange overraskelser. »Præmie for den største fisk«, en rask lille quiz hvis belønning lå i både en første- og anden-præmie.

Starten blev givet, og med Tage Kjær-Lauritsen som guide begyndte vor rullende færd i forårslandet. Efter en køretur langs Vejle fjord, ad smalle og bugtede veje, nåede vi Skjern- og Gudenåens udspring, deltagerne kunne her strække benene og nyde luften i fulde drag. Der blev budt på forfriskninger, til trods for det friske kildevæld var der ingen, der forsagede bryggeriernes produkter.

Vi talte om forurening, et godt og neutralt emne oven på en hård dags nat.

Vi var ingenlunde ved målet, og snart gik turen videre med kursen ret efter Rørbæk sø. Her skulle slaget stå – det store dræt drages. Med stor beslutsomhed begyndte de gæve fiskermænd at klargøre et imponerende grej, vi var et par stykker som endnu engang nød godt af Kjær-Lauritsens forudseenhed.

Der blev fisket på livet løs, under vandet over vandet, blev der observeret flyvefisk, en enkelt sled fortvivlet med en line, der forsvandt i himlen mellem trækronerne.

Om vi fangede noget?

Jo-jo, et eksemplar udi aborrefamilien, med garanti ethvert delfinarium eller anden form for akvarium ville betragte denne fisk som klenodie. Nu bagefter ærgrer det mig, at vi ikke luskede (mod betaling) en af de store basser fra fiskedammen, bare for at imponere dem hjemme på Munkebjerg.

Efter præmieoverrækkelsen til den lykkelige fiskemester var tiden fremskreden – en god frokost ventede.

Vi kan slutte med begyndelsen. Det var næsten som et eventyr – et eventyr uden ord.

Af Anton Langer

Oldfrueforeningen har fået ny formand!

I 1943 var der nok ikke nogen af de oldfruer, der startede foreningen, der havde drømt om, at dette nogensinde ville ske. Oldfruefaget var efter deres opfattelse, på det tidspunkt, et rent og skært kvindefag for tid og evighed. Udviklingen igennem 30 år viste imidlertid noget helt andet – også indenfor andre faggrupper.

Vi er nogen, der endnu husker alle de diskussioner, der har været omkring besættelsen af oldfruestillinger.

Vi er også nogen, der husker »ramaskriget«, da enkelte oldfruer begyndte at give unge mænd den egentlige oldfrueuddannelse.

Oldfrueforeningen er den forening indenfor sygehusvæsenet, der har været igennem dette for mange år siden. Nu følger andre foreninger efter. Helt de samme problemer – nemlig at nogen med en anden uddannelse går ind og besætter stillinger, som ellers har været den enkelte fagforenings område.

Oldfrueforeningen er for længst ude over denne evindelige diskussion, om det skal være kvinde/mand, der besætter lederstillinger. Hovedsagen er, at det er kvalificerede mennesker, ud fra erkendelsen af, at uddannelsesantallet ikke har fulgt med afgangen fra oldfruestillinger.

Oldfrueforeningen er så vidt jeg ved også den første forening indenfor de deciderede kvindegrupper, der har en mand som formand.

Det er heller ikke nogen hemmelighed, at medlemmer i provinsen stemte på *Johs. Bjørnson,* uden at vide hvem han var, og hvad han egentlig stod for, ved tanken om endelig at få en formand igen.

Vi ved godt, at det normale i andre foreninger, er at præsentere de opstillede kandidater for medlemmerne inden de vælges. Oldfrueforeningen er altid gået den modsatte vej – derfor fortsætter vi med det. Vi går direkte til den nyvalgte formand, og lader ham selv fortælle os hvem han er.

Det var indledningen til, at præsentere Johs. Bjørnson i 1977. Vi har dog i det efterfølgende tilladt os at bruge saksen og tilføje nogle af de ting, som bestyrelsen arbejdede med i Johs. Bjørnsons formandstid frem til maj 1980.

Efter afsluttet skolegang, som for det meste foregik under og efter den 2. verdenskrig, hvor skolerne blev brugt som kaserner for tyske soldater og siden som flygtningelejre, kom jeg i 1946 i lære som maskinlærling.

De 4 års læretid gik med 48 timers arbejde om ugen (6 x 8 timer) samt teknisk skole om aftenen 3 gange om ugen i 2½ time hver gang. Efter udstået læretid fik jeg arbejde hos Georg E. Mathiasen som montør. Det blev mit første bekendtskab med vaskeribranchen.

På et tidspunkt fik jeg lyst til at lære mere, og ansøgte og blev optaget på Teknologisk Instituts 3½ årige V.F.-skole. Medens jeg gik på skole fik jeg arbejde som værkfører på en større maskinfabrik, og blev efter overstået eksamen udnævnt til overværkfører. Året efter blev jeg udnævnt som driftleder i samme firma.

I 1966 vendte jeg tilbage til vaskeribranchen igen, da jeg fik arbejde som driftsleder hos Ejnar Jensen og Søn i Rønne, der som bekendt producerer folde- og ilæggemaskiner. Da »Jensen« i 1967 gik i samarbejde med D'Hooge i Belgien blev jeg tek-

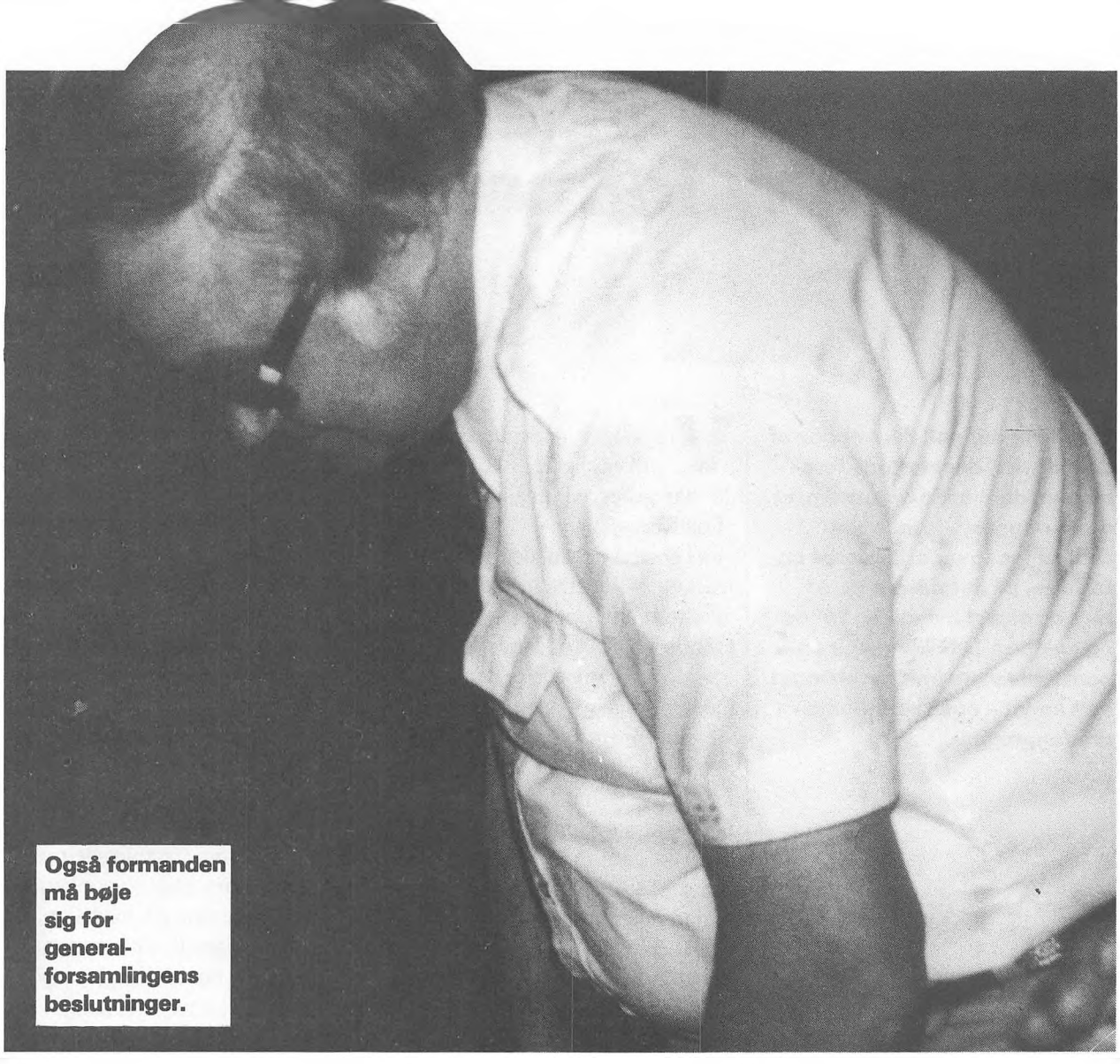

Også formanden må bøje sig for generalforsamlingens beslutninger.

nisk direktør for dette firma, der dengang producerede ruller, vaskerimaskiner, centrifuger og tumblere. Efter nogle år i Belgien blev jeg i 1970 udnævt til direktør hos »Jensen« og Bornholms Maskinfabrik med domicil i Rønne.

Udover min tidligere nævnte uddannelse på V.F.-skolen har jeg i tidens løb deltaget i kurser i arbejdsstudier, metodestudier, produktionsplanlægning, produktionsstyring, økonomisk planlægning, lønsomhedsberegning, inciterende lønsystemer for i 1970-71 at ende op med arbejdsgiverforeningens og Industrirådets kursus i virksomhedsledelse.

Min nuværende stilling i Frederiksborg amt tiltrådte jeg i 1973.

Oldfrueforeningen.

Jeg havde på det *berømte* Vejlemøde givet tilsagn om at lade mig vælge til formand – og blev valgt. Efter generalforsamlingen gik den nyvalgte bestyrelse straks igang. Oldfrueskole, klassificeringsaftale for oldfruer på sygehuse uden vaskeri (den arbejder man stadig på at få igennem) uddannelsesudvalg, Tidsskriftet, enkeltsager om klassificering, souschefstillinger på vaskerier.

Oldfrueforeningen ser jeg som først og fremmest en fagforening, hvor den til enhver tid siddende bestyrelse sammen med medlemmerne skal stile efter at opnå så gode løn- og arbejdsforhold som muligt i de stillinger som engang er vores, og at sørge for at elevuddannelse og efteruddannelse til enhver tid er ajourført, så vi nu og i fremtiden kan besætte de stillinger, der tilbydes. Dette er nogle mål, som kan nås ad fagpolitisk vej.

Dernæst ser jeg foreningen som en interesseorganisation, hvor vi plejer fællesfaglige interesser og sørger for at holde os underrettede om udviklingen inden for vort område.

Iøvrigt har jeg personligt ikke andre mål for Oldfrueforeningen end medlemmerne kan gå ind for på fremtidige generalforsamlinger, hvor de store linier for bestyrelsens arbejde må tilrettelægges år for år.

Johs. Bjørnson

Oldfrueforeningens sekretariat

Historien omkring sekretariatet, v/ forretningsfører Rolf Fournais

I juni 1972 fik Oldfrueforeningen for første gang eget sekretariat med ½-tids ansat kontordame. Det havde til huse på Hornstrupvej 10, Rødovre. Samarbejdet imellem *de seks* i 1971 og konfliktsituationen i 1972 fremkaldte et ønske om et endnu tættere samarbejde derhen, at alle ønskede kontorer i samme bygning.

Fem organisationer flyttede til Nannasgade 28 – januar 1974 – men dengang var der *ikke* plads til Oldfrueforeningen. Vi var dog så heldige at kunne overtage Den alm. danske Jordemoderforenings gamle lokaler som lå i Fensmarksgade på Nørrebro. Dette sekretariat, der lå i Sygeplejerskernes Hus, var foreningens første selvstændige kontor med egen indgang.

Sekretariatet blev *kørt* ind af forretningsfører *Palle Olsen,* kontordamen *Søster* og den samlede bestyrelse.

Mit første møde med dette kontor skete den 1. november 1974, efter at jeg af daværende formand, Katri Hassing, og næstformand, Kirsten Speedtsberg, var blevet ansat som sekretariatsmedhjælp, sekretær, altmuligmand – med en finere betegnelse, også kaldet forretningsfører.

Disse faciliteter var virkelig gode, men allerede 2 måneder efter flyttede foreningen sekretariat til Nannasgade 28, også på Nørrebro, så man nu fik samlet alle de såkaldte små hospitalsorganisationer, kaldet »de seks«, under samme tag. Det var en

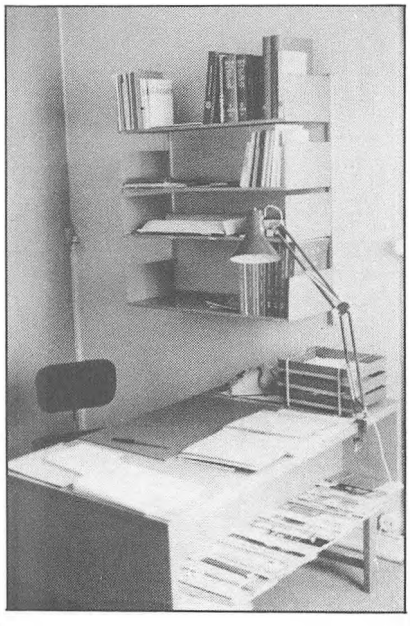

omvæltning i forhold til Fensmarksgade, hvor man godt kunne føle sig lidt isoleret indimellem, og det var selvfølgelig et betydeligt fremskridt, da man her fik alle de faciliteter til rådighed, som også en lille organisation har brug for, som f.eks. fælles kopimaskine(r), mødelokaler, omstilling m.m., og det udviklede sig efterhånden til et meget tæt fællesskab mellem disse organisationer, både administrativt, fagpolitisk og forhandlingsmæssigt, bl.a. dannede man Sundhedsorganisationernes Administrations Fællesskab, der, som ordet antyder, varetager de administrative fælles anliggender for de tilsluttede organisationer.

Mit første møde med organisationsverdenen var præget af stor usikkerhed. Som ren nybegynder i faget kom jeg sammen med en række pro-

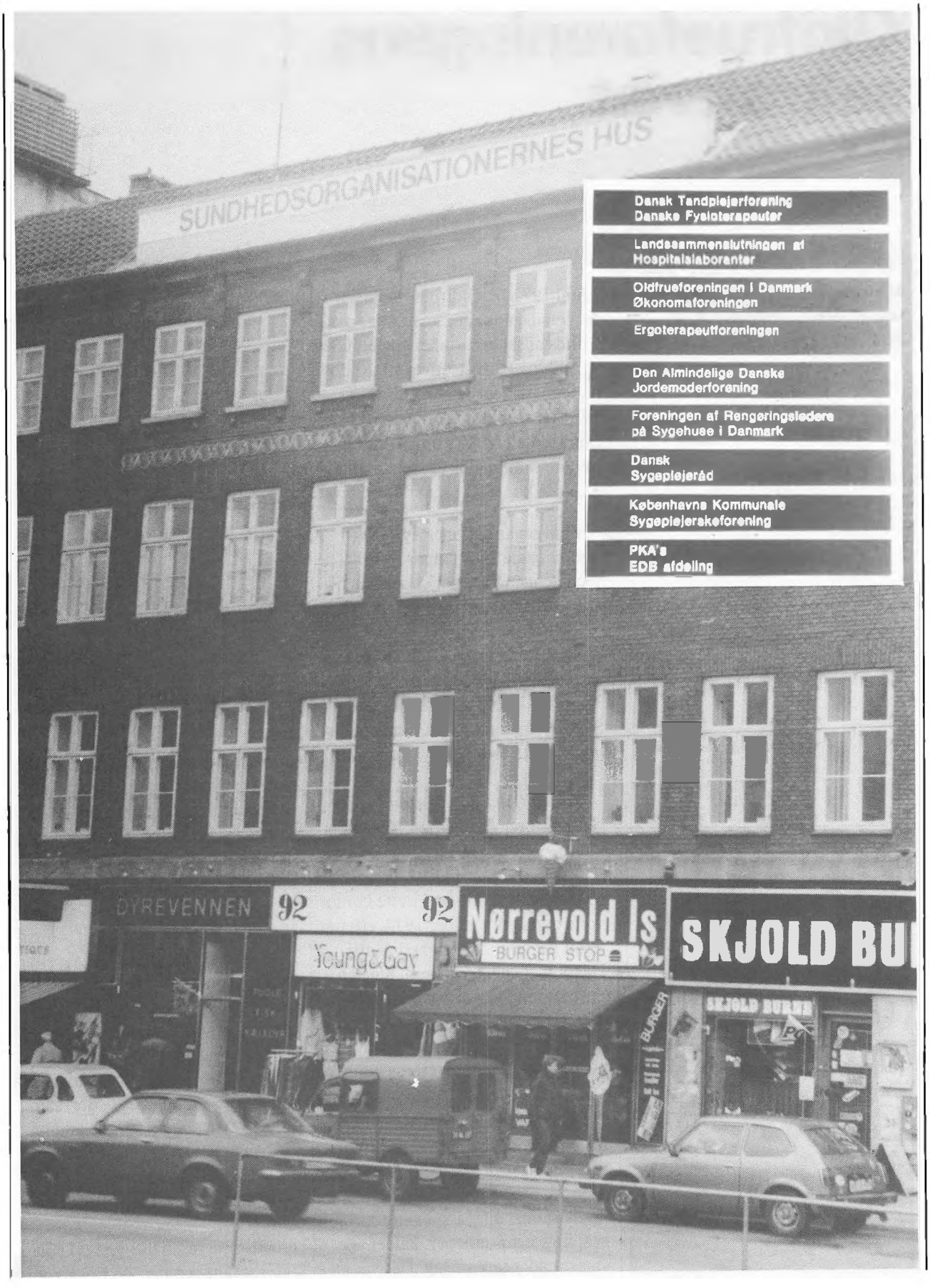
SUNDHEDSORGANISATIONERNES HUS
Dansk Tandplejerforening
Danske Fysioterapeuter
Landssammenslutningen af
Hospitalslaboranter
Oldfrueforeningen i Danmark
Økonomaforeningen
Ergoterapeutforeningen
Den Almindelige Danske
Jordemoderforening
Foreningen af Rengøringsledere
på Sygehuse i Danmark
Dansk
Sygeplejeråd
Københavns Kommunale
Sygeplejerskeforening
PKA's
EDB afdeling
DYREVENNEN
92
92
Nørrevold Is
BURGER STOP
SKJOLD BU
SKJOLD BURGER

fessionelle folk, der vidste »det hele«, og det tog mig adskillige år, før jeg syntes, jeg kunne klare mig i »de stores« selskab, for vi var, og er, den mindste forening i dette fællesskab.

Imidlertid er netop dette fællesskab kommet mig uhyre til gode, da jeg ikke alene ville have været i stand til at følge med den udvikling, der er sket, og det er også min opfattelse, at Oldfrueforeningen har haft meget stor gavn af dette samarbejde og fortsat vil få det.

Medlemmernes brug af sekretariat som serviceorgan er også steget støt gennem de sidste år, og sekretariatets opgaver er steget i takt hermed. I 1979 indgik man kontorfællesskab med Foreningen af Rengøringsledere på Sygehuse i Danmark, hvilket betød en yderligere udvidelse af sekretariatets arbejdsopgaver, og for at få det hele til at »køre« nogenlunde rimeligt, har man fra 1. januar 1982 haft en kontorassistent ansat på ½ tid til at varetage en lang række rutinefunktioner.

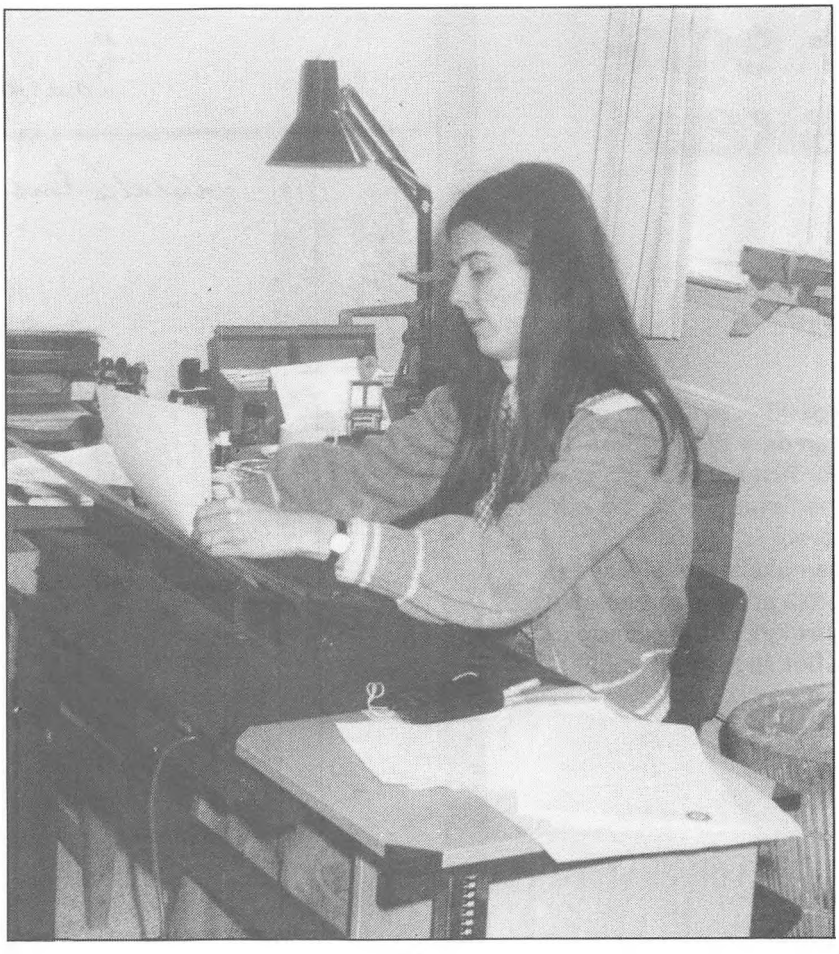

I 1982 skete en af de største ændringer i sekretariatets historie, idet man så at sige flyttede ind i eget hus på Nørre Voldgade 90 i Københavns centrum. Organisationerne havde gennem et stykke tid undersøgt mulighederne for at flytte til større lokaler, da forholdene i Nannasgade på længere sigt ikke ville kunne dække organisationernes pladsbehov, og da lejligheden bød sig, besluttede organisationernes pensionskasser sig for at erhverve denne ejendom, både med henblik på senere indflytning, men også som et godt investeringsobjekt.

Efter en gennemgribende ombygning og modernisering, der varede i ca. 1½ år, kunne organisationerne så flytte ind i »Sundhedsorganisationernes Hus« i begyndelsen af juni 1982. Huset er efterhånden godt kendt af mange af foreningens medlemmer, og os som er herinde til daglig, har fået en virkelig god arbejdsplads.

Selvom der har været mange problemer i forbindelse med sekretariatets flytning, er det mit indtryk, at det efterhånden er ved at komme ind i en arbejdsrytme, der kan tilfredsstille medlemmernes krav om et velfungerende sekretariat, og med håbet om fortsat fremgang for Oldfrueforeningen, ønsker jeg til lykke med de 40 år.

Rolf Erik Fournais

Regnskab

Tro ikke, at du kan gå let hen over disse sider! For historiens skyld er de medtaget. Det er fra det første år, Oldfrueforeningen eksisterede. Giv dig tid til at læse regnskabet. Utroligt, at inflationen er løbet så hurtigt!

Indtægt

Juni	1943	Indbetalte Kontingenter	9	Medlemm.	54	00
Juli	"	" "	26	"	156	00
Aug.	"	" "	3	"	18	00
Sept.	"	" "	7	"	42	00
Okt.	"	" "	22	"	132	00
Nov.	"	" "	17	"	102	00
Dec.	"	" "	3	"	18	00
Jan.	44	" "	4	"	24	00
Febr.	"	"	6		36	00
"	"	Gave til Forsamlingen			45	00
Marts	"	Indbetalte Kontingenter	8		48	00
					625	00

Årsregnskabet
29 Maj 43 - 31 Marts 44

		Indtægten			Udgiften	
1	Juni	22 Medlemskontingenter	Kr.	132.00	Afbetaling af Kbh. Kredit	Kbh 68.75
2	"	83 "	"	498.00	Vedtægter Medlemskort	" 83.75
		Gave	"	45.00	Overfrøpen (Porto)	51.00
					" (Rekl.)	32.00
					Skatter og andre Kontingenter	40.95
					Porto og Telefonudgifter	58.07
					Regnskab (Revision og Bestyrelse	83.50
					Revisionsmøde	6.68
					Medlemsmøder	122.28
						602.48
		675.00			Kasse og Postgiro-beholdning	72.52
						675.00

Udgifts.

Juni	1943	2 Sandwiches + 1 Sandwich (Bibby 1/3)		22	75
		200 Indbydelseskort + 1 Kaffe (Postgiro 2/3)		8	20
Juli	3/3	Telefonsamtaler, Mazelse + Porto (Dagl. Kontrol 3/3)		68	25
		Telefon Regning (Bibby 3/3)		83	25
Aug.	-	Telefon regning	4/4	1	50
		Gebyrer			82
Sept.		Porto 25 + Konvolutter 4.50	6/4	6	50
		Gebyrer			26
Nov.		Repræsentationsudgifter 380 + Porto 47	6/4	7	80
		Porto	7/4	4	00
"		Regnskabsudgifter Bestyrelsen	9/4	36	80
"		" "	9/4	22	50
"		" "	10/4	3	20
"		Gebyrer		1	57
"		Regnskabsudgifter 350 + Porto 560	11/4	9	10
17 Okt		Kontorhold	12/4	1	25
15 Dec		Tidsskrifter + Brevpapir (Forlagsbladet)	13/4	129	87
20 Jan.	44	" Jan. Nr. 49 50 21 45 Porto	14/4	20	95
5 Feb.	"	" Feb. " 40 00 21 Porto	15/4	40	21
29 "	"	Regnskabsudgifter 1750 + Porto 250 Redaktionen + Gebyr 96	16/4	25	06
3 Marts	"	Tidsskrifter Marts Nr. 10 00 050 Porto	17/4	40	50
20 "		Bestyrelsesmøde 288 + Frimærker 14.7 + Gebyr 26	19/4	17	14
				602	48
		Kassebeholdning { Ifølge Kontobog 68.28 / Kontant 4.72		72	52
				675	00

Ærbødigst
Karen Blom.

Ovenstående Regnskab med tilhørende Udgiftsbilag er revideret og befundet rigtigt.

d. 12. April 1944

Karen-Elsie Blom.

Vidste De?

– at *Aase Jepsen* i sin formandstid gjorde en stor indsats for at gøre opmærksom på oldfrueuddannelsen. Aase Jepsen er vel nok den eneste, der har været i radioen, som hun selv siger: det var dengang, hvor det ikke var tilladt at *rasle* med papiret foran mikrofonen. Vi har et gammelt *gulnet* udklip fra Jyllands-Posten og et hvor Aase Jepsen omtaler uddannelsen i »damebladet« Femina.

– at *Aase Jepsen* kom i den første bestyrelse, som medlem af *redaktionsudvalget* og nu 40 år efter sidder i festskriftudvalget.

– at der ud af de 21 oldfruer, der mødtes på Nyborg Strand, den 29. maj 1943, for at starte Oldfrueforeningen – *kun* er 6 nulevende – efter hvad vi kan registrere – måske kun fire.

– at Centralvaskeriet på Bispebjerg Hospital i mange år var Nordeuropas største. Vaskeriet blev taget i brug samtidig med hospitalet i 1913. Oldfrue og leder var *Holtine Hansen*, der inden da havde været assistent på Københavns Kommunehospital og oldfrue på Øresundshospitalet. I 1918 blev vaskeriet med samme leder udbygget til centralvaskeri for alle Københavns kommunale hospitaler og flere rekreationshjem.

– at gamle strygejern/pressejern og andet vaskeriudstyr, har stor værdi for samlere – så meget, at der afholdes internationale udstillinger.
Et skandinavisk manglebræt fra det 18. århundrede, blev handlet for ikke mindre end 6.000 kr.
Fr. Lucie van der Steen, Holland, holdt foredrag for ialt 150 delegater fra hele verden. Bl.a. om manglebrætter.

Oplysninger

– Eller 100 spørgsmål til Oldfruen

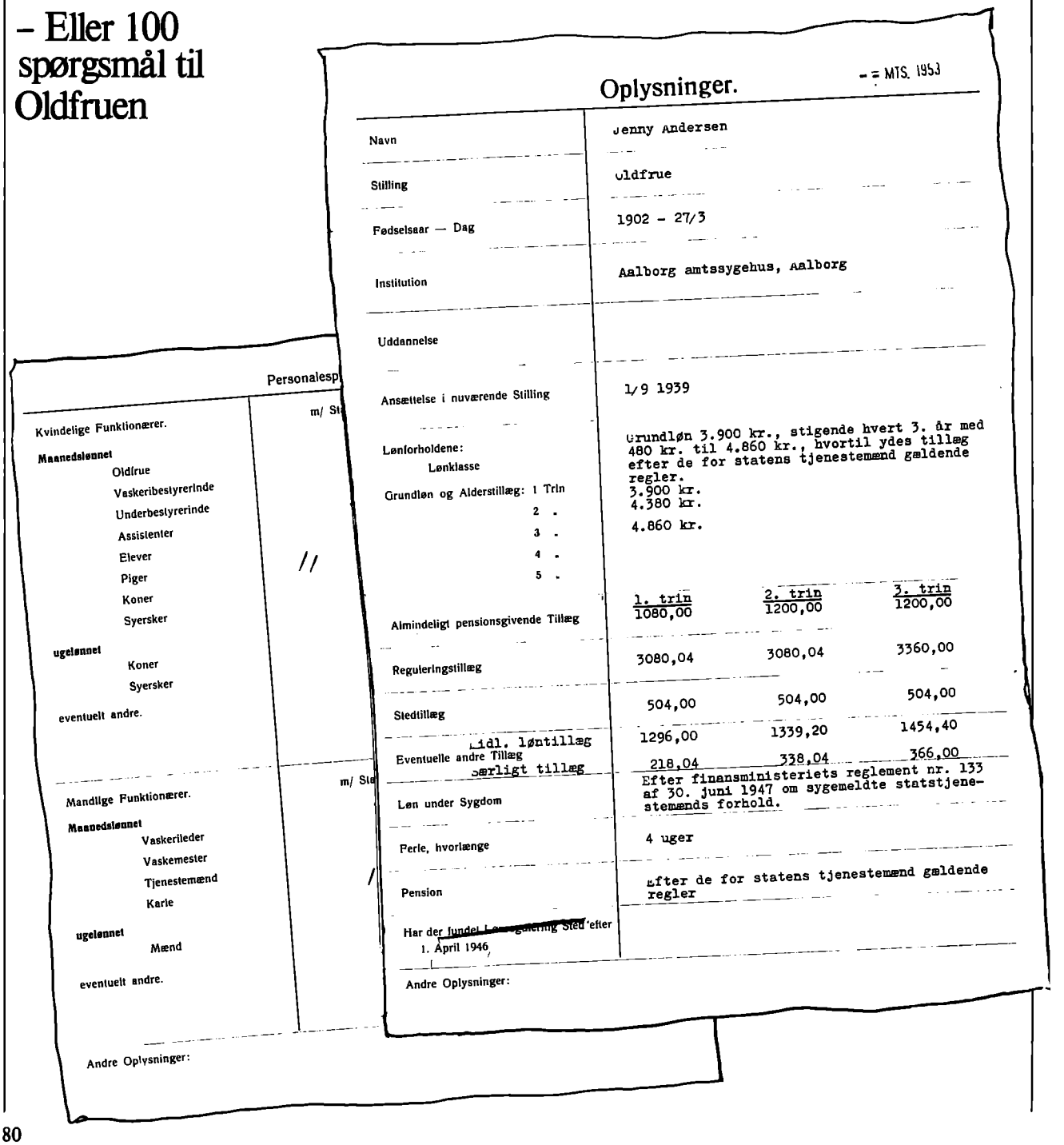

Oplysninger. — MTS. 1953

Navn	Jenny Andersen
Stilling	Oldfrue
Fødselsaar — Dag	1902 - 27/3
Institution	Aalborg amtssygehus, Aalborg
Uddannelse	
Ansættelse i nuværende Stilling	1/9 1939
Lønforholdene: Lønklasse	Grundløn 3.900 kr., stigende hvert 3. år med 480 kr. til 4.860 kr., hvortil ydes tillæg efter de for statens tjenestemænd gældende regler.
Grundløn og Alderstillæg: 1 Trin	3.900 kr.
2 .	4.380 kr.
3 .	
4 .	4.860 kr.
5 .	

	1. trin	2. trin	3. trin
Almindeligt pensionsgivende Tillæg	1080,00	1200,00	1200,00
Reguleringstillæg	3080,04	3080,04	3360,00
Stedtillæg	504,00	504,00	504,00
Eventuelle andre Tillæg Tidl. løntillæg	1296,00	1339,20	1454,40
særligt tillæg	218,04	338,04	366,00

Løn under Sygdom	Efter finansministeriets reglement nr. 133 af 30. juni 1947 om sygemeldte statstjenestemænds forhold.
Perle, hvorlænge	4 uger
Pension	efter de for statens tjenestemænd gældende regler
Har der fundet Lønregulering Sted efter 1. April 1946,	
Andre Oplysninger:	

Personalesp

	m/ St
Kvindelige Funktionærer.	
Maanedslønnet	
Oldfrue	
Vaskeribestyrerinde	
Underbestyrerinde	
Assistenter	
Elever	//
Piger	
Koner	
Syersker	
ugelønnet	
Koner	
Syersker	
eventuelt andre.	
Mandlige Funktionærer.	m/ Sta
Maanedslønnet	
Vaskerileder	
Vaskemester	
Tjenestemænd	/
Karle	
ugelønnet	
Mænd	
eventuelt andre.	
Andre Oplysninger:	

Måske virker indmeldelses-blanketten nederst på siden primitiv i vore dage – men den var effektiv!

Nedenstaaende Spørgsmaal besvares af Oldfruen, Vaskeribestyrerinden eller anden Ledelse af Vaskeriet.

Institutionens samlede Antal Sygedage pr. Aar	c. 119000
Vasket Antal Stk. Tøj pr. Aar (kg)	c. 1225000
Vaskes for andre Institutioner end Sygehuset? I saa Fald for hvem?	Løgstør. Fabr. - Aalborg - Frederikshavn - Hals Aalborghusarkaserne.
Systue. Klipper og syr Institutionen selv sit Tøj?	Delvis (Ikke uniformer + skjorter)
Sorterer Rengøringen ud over den alm. i Vaskeriet under Dem?	Ny
Er det særligt lønnet, hvorledes da?	
Uddanner Institutionen Elever?	Ny
Tænker De paa at uddanne Elever?	Ja
Hvormange Elever?	
Hvordan lønnes Elever: 1. Aar 2. " 3. "	
Andre Oplysninger:	

Venlig Hilsen G. Andersen

Bolig- og Bespisnir

Bolig paa Institutionen	Ny
Kosttvang	
Hvormeget fradrages for Bolig / Kost aarlig?	
Fri Uniform	
Andre Oplysninger:	

DATA - BLANKET

Medlemmets fulde Navn: Karen Elise Caroline Skow Hansen

Fødselsdag: d 8/2 (og Fødselsaar. Hvis De vil). 1891.

Dato for Ansættelse som Født i Løvenholm Skovridergaard Gjesing Sogn. Randers Amt.

ELEV paa (Hospitalets Navn)

ASSISTENT paa

OLDFRUE eller ~~VASKERIBESTYRERINDE~~ paa Sindssygehosp. Middelfart

N.B. Fra d 1/11 1923 b v

Var forud uddannet ved Husvæsen. Lærl Husholdning ved Herre Landhusholdning og derefter forestaaet en saadan gennem flere Aar. Blev ansat som Oldfrue uden at have virket Assistent først. Elever var man ikke den Gang begyndt at uddanne paa Hospitalerne.

Henkel Det aktuelle problem - især i sundhedssektoren

Een ting skal der ikke spares på: Hygiejnen ...kun på pengene

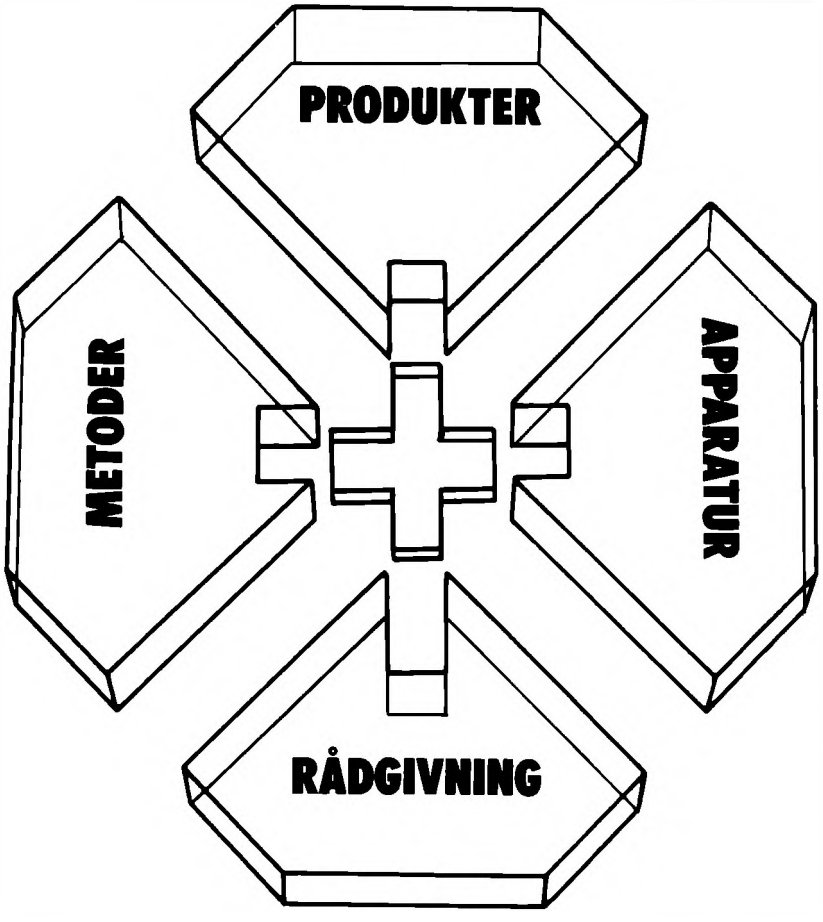

Henkel løser problemet - med GV systemet

- en økonomisk og hygiejnisk sikker totalløsning for objekthygiejne, køkkenhygiejne og tekstilhygiejne.
Med ligelig vægt på miljøhensyn, hudfordragelighed, rengøringstekniske egenskaber og brugsøkonomi.

Henkel siger »tillykke« med et godt råd: Ring efter en Henkel-konsulent og få fuld information om, hvad GV-systemet kan betyde for Deres ansvarsområde - og dets budget.
01/30 05 77, »Storforbrugerafd.«

Henkel GV
Deres partner for hygiejne i institution og erhverv
Henkel

SKANDINAVISK HENKEL A/S - 2500 Valby - Telefon 01/30 05 77

SINGER

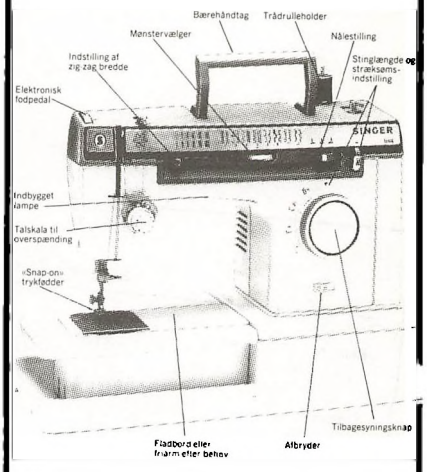

Specielt egnet til forandringer og reparationsarbejder. Elektronik giver nålen ekstra styrke også ved lav hastighed.

MODEL 7146 ELECTRONIC

- Friarm
- Bærehåndtag
- Letvægt (aluminium)
- Stærk elektronisk kraftoverføring
- Automatisk knaphulssøm
- Forstærkede stræksømme
- Alle nødvendige nyttesømme
- Meget enkel i brug
- Enkel ilægning af spole (ovenfra)
- «Snap-on» trykfødder

Takket være transportørautomatikken kan man sy en forstærket stræksøm, som er en tredobbelt søm. Denne søm er fortrinlig til moderne strækstoffer og elastiske materialer. De bedste af alle vore erfaringer igennem mere end 130 år har vi anvendt i denne model.

Køb, salg og bytte
Reparationer på alle mærker
Gerne konto

Symaskiner, så...

SINGER SYCENTER

v/B. Lykke Jensen

Lille Torv 4, 8000 Århus
Telf. (06) 12 51 00

Vil De være oldfrue, frøken?

I 1940-50'erne gjorde bestyrelsen opmærksom på uddannelsen på følgende måde:

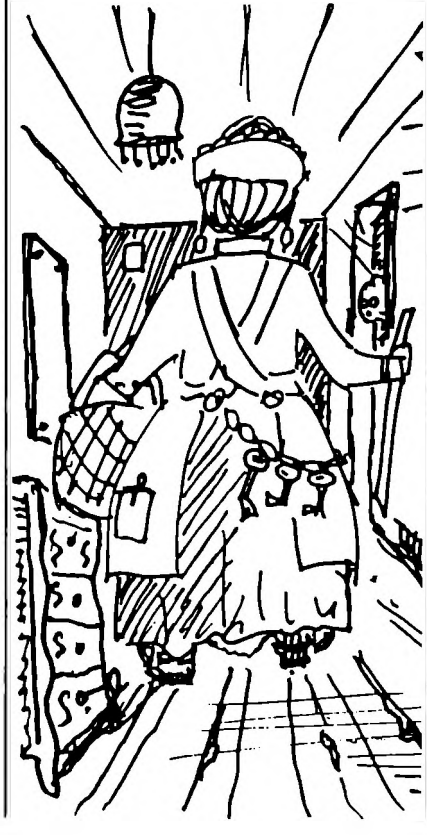

Hvad er egentlig en oldfrue? Ja, i den almindelige bevidsthed er det vel mest noget, man kan lave en vittighed over, oldfrue *frøken N.N.,* ikke sandt? Men bag det morsomme, gamle ord – som er kommet af oltvrouwe, og hvis egentlige betydning defineres som »ældre, kvindeligt tyende, der havde opsyn med tjenestepigerne i en stor husholdning« – skjuler sig en realitet, som unge kvinder, der er på udkig efter et erhverv, egentlig burde se lidt nærmere på. Det er nemlig en af de grene inden for det huslige arbejde, som giver mulighed for en virkelig uddannelse, en karriere og en, slet ikke så dårligt lønnet, selvstændig stilling. Men at alt for få har fået øje på denne mulighed, vidner den beklagelige mangel på oldfrueassistenter om.

En oldfrue er nu til dags den kvindelige funktionær, som på hospitaler, sanatorier, åndssvageanstalter og lignende institutioner tager sig af vask, rengøring, syning og reparation af tøj, regnskab med linnedbeholdning, med lønninger og materialer – akkurat som en oversygeplejerske tager sig af den helbredsmæssige side af sagen og en økonoma af den ernæringsmæssige.

Men før man bliver oldfrue (det kaldes iøvrigt lige så tit vaskeribestyrerinde), må man være assistent og før assistent elev. Uddannelsen varer 3 år, og i den tid får eleven kendskab til, og prøver selv, alle grene af det omfattende arbejde. Det er ikke noget med at stå ved et vaskebræt og skrubbe 8 timer om dagen. Moderne vask er jo en videnskabelig, mekaniseret, rationel – og derfor morsom – foreteelse, slet ikke det slid det var i gamle dage. Og har eleven øje for andet, end hvad der *lige akkurat* kræves, kan hun med en grundig uddannelse i ryggen erhverve sig en sikkerhed og en myndighed, som vil gavne hende på vejen fremover i et arbejde, som kalder på organisationstalent, fantasi, økonomisk sans og en hel masse andre gode egenskaber.

For at blive antaget som elev må man være 21, have et godt helbred, helst også en god skoleuddannelse og så jo for resten lyst til arbejdet. Lønningerne ligger lidt forskelligt inden for de enkelte institutioner, men Københavns kommune betaler 135 kr. om måneden det første år, 165 det andet og 185 det tredie plus ophold og uniform. På provinsens sygehuse ligger de lidt lavere, henholdsvis 125, 150 og 175 kr.

Når man har sin treårige uddannelse bag sig, kan man tage plads som assistent.

Bestyrelsens medlemmer i de forløbne 40 år

	Formand	*Næstformand*	*Kasserer*	*Sekretær*	*Bestyrelsesmedlemmer*
1943	Fru E. Schrøder	Fr. K. Clausen	Fr. Eja Krebs	Fru E. Arnø	Frk. Aase Jepsen
1944	–	–	–	–	Fr. Skow Hansen
					Fr. I. Petersen
1945	–	–	–	–	
1946	Frk. Ingrid Petersen	–	Fru E. Arnø	Hr. E. Petersen	
1947	–	–	–	–	
1948	–	–	–	–	
1949	–	–	Frk. Aase Jepsen	–	Fru M. Henriksen
1950	Frk. Aase Jepsen	Frk. Staunskær	Fru M. Henriksen	–	
1951	–	Frk G. Weber	–	–	Frk. M. Petersen
1952	–	–	–	–	
1953	–	–	–	–	
1954	–	–	–	–	
1955	–	–	–	–	Frk. E. Øther
1956	–	–	Frk. M. Pedersen	Fru M. Henriksen	–
1957	–	Frk. E. Hougaard	–	–	–
1958	Fru Erna Petersen	–	–	Frk. I. Fregerslev	–
1959	–	–	–	–	–
1960	–	–	–	–	–
1961	–	–	Frk. E. Øther	–	Frk. Else Nielsen
1962	–	–	–	–	–
1963	–	–	–	–	Frk. Tove Gabrielsen
1964	Frk. Tove Gabrielsen	–	–	Frk. Tove Nielsen	Fru B. Kristensen
1965	–	Frk. Fog-Larsen	–	–	–
1966	–	–	–	–	–
1967	–	Fru B. Kristensen	–	–	Frk. Minna Jørgensen
1968	–	–	–	–	–
1969	–	G. Larsen	–	–	–
1970	–	–	–	–	–
1971	–	–	–	–	S. Pilemand
1972	–	U. Nielsen	–	G. Nielsen	–
1973	–	–	–	K. Jensen	L. Jørgensen
1974	Katri Hassing	K. Jensen	–	L. Jørgensen	A. Rugholm
1975	K.H. fra 11/75	I. Christensen	–	K. Graversen	H. Larsen
1976	–	–	H. Larsen	–	Kaj Agertoft
1977	J. Bjørnson	U. Nielsen	K. Agertoft	–	Hans Jensen
1978	–	–	U. H. Nielsen	Pia Niebuhr	–
1979	–	–	Lis Hansen	–	–
1980	Ulla Nielsen	Pia Niebuhr	–	Hans Jensen	J. Bjørnson
1981	–	–	–	P. Pedersen	Lene Østergård
1982	U.N. fra 6/82	P. Pedersen	–	E. Jonasson	–

Elevrepræsentanter i bestyrelsen:

1971 Jette Petersen
1972 Helga Kristensen
1973 –
1974 Niels Erik Dahl
1975 Joan Lauersen
1976 Tove Vedsø
1977 Anita Andersen (19/1-14/
1977 Jette Sefeldt (fra 14/5)
1978 –
1979 Connie Lund Johansen
1980 Ulla Fried Christiansen
1981 –
1982 Anette Vincentz

Vaskebrættet

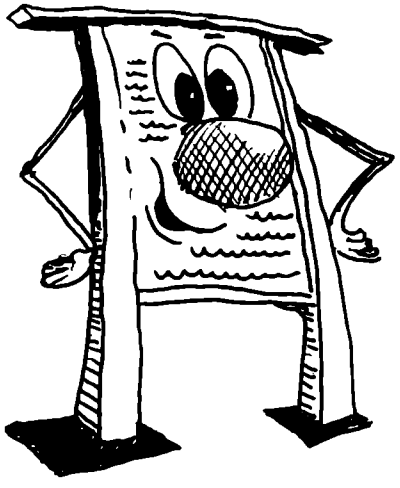

Mener du virkelig, at nogen vil have mig med
i denne bog? *Herligt!*
Ja – ja, så gikk' de to snese år!
sel'fø'li' har jeg været *hele* turen med.
Du også? – *pral!* ikk'? Har du virkelig *hoppet* på
pedalpressere og betjent kobbercentrifuger? *Ærgerligt!*
Jamen du har også brugt *mig* – før du blev elev –
det var i huset på Fyn – *gammeldags* storvask!
Ved du hvad? Jo, jeg kan *grine* når jeg
tænker på dit allerførste årsmøde som ass.
Hold da *fast* hvor var du nervøs.
Der var sandelig også *stil* over oldfruerne!
Jeg gad vide hvad der var blevet af dig hvis ikk'
oldfrue *Noll. Thorsen* havde taget sig af dig.
Nimb var det – De til hinanden – omklædning efter frokost – *fint!*
Ha, jeg kan se dig endnu da du under festmiddagen
blev kaldt til telefonen. Du var *hunderæd* for at
de skulle sige at det var en *herre* – alle vendte hovedet!
Men – men, alt tog en *kovending* på Rømø
du havde fået lært noget på FTF*kurser* i mellemtiden.
Lange bukser – du til hinanden – fest over det hele – også om *natten.*
Du fik også *trumfet* igennem, at *mænnerne* skulle med i 1971
selv om du var ved at få hovedet rykket af –
osse da du ville have mandlige elever – *rødglødende* debat!
Skidt nu med det – I *er* jo gode venner!
jeg mener nu også, at det ikke kunne fortsætte som i *oldtiden!*
Hvad siger du? Skal jeg holde nu – *hvorfor?*
Har jeg *kun* 30 linier? Nå, du sparer nok –
lad det nu ikk' bli' en vane – *vel?*
Jamen så lad os sige *tillykke* til hinanden
med de *40års* jubilæum. Sig det så!
Du kommer da vel til fest?
Godt det *skal* der være råd til – *ikk'?* Jeg glæder mig!

tg.

Vaskede for københavnerne i Esrum Sø

– om så stormen peb og kulden bed

Artikel fra Frederiksborgs Amts Avis

Om vinteren skulle kunderne jo også have tøjet vasket. I de strenge vintre, som vi havde mange af, måtte mandfolkene hugge hul i isen, så tøjet kunne blive skyllet i søen. Om det ikke var koldt? Jo, det tør siges, men vi forstod jo at klæde os varmt på.

Ikke mange er så glade for opfindelsen af vaskemaskinen som Laura Blæsbjerg på Møllevangen 3 i Sørup. Hun fyldte 80 sidste år og kan fortælle alt om, hvordan vasken foregik i gamle dage. Laura Blæsbjerg hjalp nemlig i sin barndom forældrene med deres vaskeri ved Esrum Sø. Også hendes bedste- og oldefar havde vaskeri, og fra den tid kan Laura Blæsbjerg også berette. For hendes bedstefar var en god fortæller – lige som hun selv.

– I 1895 købte mine forældre et vaskeri ved Esrum Sø i St. Sørup. Søen var fantastisk god at vaske i. Den havde det bedste vaskevand, sagde man, og dengang var der ti vaskerier ved St. Sørup og fem i Lille Sørup.

– Vi vaskede tøj for borgerne i København og i de omkringliggende byer. Mine forældre havde også nogle institutioner. De vaskede bl.a. i 40 år for Niverød Hospital.

– Min bedstefar kørte med hestevogn til København for at hente og bringe vasketøjet. Han fortalte, at man skulle passe godt på, når man kørte fra København med penge fra vasken. Ud for Rudersdal Kro trak han sablen. For her var der nemlig røvere, sagde han. I mine forældres tid kom jernbanen, og den benyttede de til transporten af tøj.

Selve vasken tog lang tid. Man

havde ikke nogle tekniske hjælpemidler og det var knofedt, søvand, brun sæbe og soda, der gjorde tøjet så hvidt som sne.

– Så gik turen med tøjet på trillebør ned til søen, hvor det blev blødt igennem. Når det var sket, blev tøjet kørt tilbage til vaskehuset og lagt i et stort kar. Hvor meget tøj der kunne være i karret? Det tør jeg ikke sige, men det var en ordentlig mængde.

– Når tøjet var lagt i karret, satte vi stavler – små smalle brædder op i karret. Til stavlerne spændte vi et stort stykke lærred, og her blev bøgeasken lagt. Bøgeasken var med til at gøre tøjet hvidt.

– I en gruekedel ved siden af karret, blev luden kogt. Vi kogte soda og brun sæbe sammen og særlig snavset tøj blev smurt ind i brun sæbe.

– Når luden kogte, blev det hældt ud over bøgeasken på lærredstykket, og så sivede det ned i tøjet. I bunden af karret var der en sump, sådan et karlignende hul, hvor luden samledes. Herfra blev den øst op pøny i gruekedlen, kogt og hældt over tøjet igen. Der blev øst lud på sådan en 40-50 gange. Bøgeasken blev fjernet, når man var halvvejs gennem vasken.

Dagen efter blev tøjet trukket af og kørt på tillebør ned til søen, hvor det blev banket og skrubbet og banket, skyllet og skrubbet pøny. Hvorfor vi bankede tøjet? Jo, alt luden skulle jo gerne ud. Til sidst blev tøjet så lagt på et stort stykke stof i søen.

Når vi så var færdige med alt det, gik turen igen op til vaskehuset. Her blev tøjet blånet, så det fik en klar farve, og vredet ved håndkraft.

– Jeg var ikke så tit med til selve vasken. Mit job bestod for det meste i at hænge tøjet ud på engen og tage det ned igen, når det var tørt. Men det var også et stort arbejde, for det var jo meget vasketøj. Til sidst kunne vi så lægge vasketøjet sammen, putte det i sække og hver tredie uges dag bringe det ud til kunderne samt hente nyt snavsetøj.

Vel var vasken ikke nogen leg dengang. Det var hårdt, men vi levede da godt af vaskeriet og det landbrug, mine forældre havde ved siden af. To-tre damer hjalp til med vasken. Jeg kan huske, at de fik een mark, 66 øre, samt kosten for en dags arbejde. Desuden fik de mad med hjem til deres familie. Det lyder jo ikke af meget i dag.

Under 1. verdenskrig flyttede mine forældre op til Grønholt Holdeplads, og her indrettede de et nyt vaskeri. Mange kunne ikke forstå, at vi kunne vaske der, hvor der ikke var nogen sø. Men vi fandt en kilde, fik installeret en pumpe og lavede en god vaskekælder.

Sidst i 1930'erne holdt mine forældre op med vaskeriet. På det tidspunkt var flere af de andre vaskerier ved søen også lukket, efterhånden som der kom mere moderne hjælpemidler.

KABOTEX ApS
Strudsbergsvej 4
4200 Slagelse

Westdan ønsker tillykke med 40-årsdagen

Kannegiesser
KITTELFOLDER

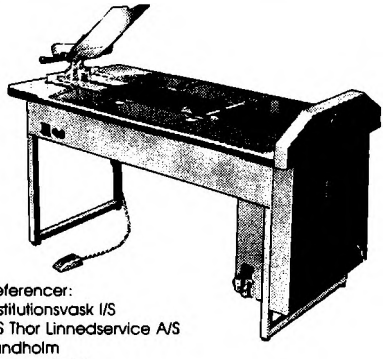

Referencer:
Institutionsvask I/S
ISS Thor Linnedservice A/S
Sundholm
Rigshospitalet

Kannegiesser
KITTELKABINET

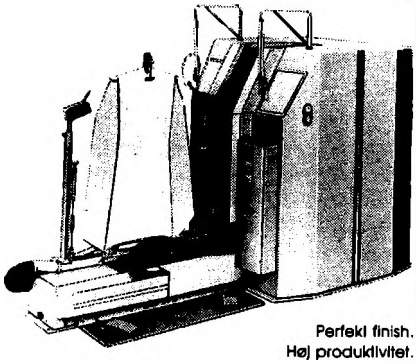

Perfekt finish.
Høj produktivitet.
Ideelle arbejdsforhold.

CENTRIFUGERENDE VASKEMASKINER · VASKERØR
RULLER · FINISHUDSTYR
RENSEMASKINER · KEMIKALIER

Westdan
Jemielandsgade 3. 2300 København S · Telefon (01) 57 05 66

- Blegessens
- Eddikesyre
- Natronlud
- Soda

\+ div. olier
& tekniske artikler

A/S P. Adamsen
Valdemarsgade 56
8100 Århus C
Telf. 06-12 41 11

Oldfrue m/k

Kilde:
Morgenavisen
Jyllands-Posten

Oldfrueforeningen i Danmark og Amtsrådsforeningen har forhandlet om, hvad man bør kalde en teknikumingeniør, der er leder af vaskeriet på Assens sygehus.

Mel.: Jens Vejmand...

I disse m/k-tider
er der en ingeniør,
som har fortjent en titel,
der yder ham honnør.
Han styrer vaskeriet
på Assens sygehus,
et job, som ofte klares
af folk med skørtesus.

Oldfruernes forening,
har drøftet denne sag,
og mener, at en m/k,
som er af dette fag,
kan færdes med en titel,
der lyder feminin.
Så er det lige meget,
om manden bli'er til grin.

Da sagen gik i udvalg,
som altid i et amt,
så mente man, den løsning
var lidt for dårligt ramt.
Oldfrue lyder komisk
ifølge amtets skøn,
om også hun grammatisk
må kaldes fælleskøn.

Hvis manden har en frue,
vil folk i dette land
forbavses, hvis en frue
er denne frues mand.
Amtsrøddernes forening
har siden gjort bekendt:
Hvad om vi kalder manden
oldfrueassistent?

Selv siger stridens genstand:
- I kan se bort fra køn,
jeg lægger mere vægt på,
hvad jeg kan få i løn.
Man kan i mine øjne
se bort fra titlerne.
Den strid kan overlades
til dem i kitlerne.

I Danmarks store ordbog,
hvor mange ord har plads,
er anført: olderfrue,
som er lidt gammeldags.
Oldfrue er moderne,
men jeg vil tro, man kan
udnævne ingeniøren
til vaske-oldermand.

Det er virkelig sandt

På et plejehjem i Jylland kan der læres mange ting. Pludselig en dag ses økonomaen komme kørende i fuld fart med et bord fyldt med kogt hvidkål – hun stiler direkte imod vaskeriet. Oldfruen som kender *turen* breder et lagen i centrifugen – ned med hvidkålen – og så varer det ikke længe før vandet er ude af den kål!

Se det er samarbejde!

Så centrifuger kan bruges til andet end vasketøj. Det er vel utænkeligt at Oldfruen vil koge vasketøj i økonomaens gryder! Eller er det?

Pedellen, som overværede seancen, bemærkede da han gik forbi spisestuen ved middagstid: Spis nu godt af den vredne kål, for den er renvasket!

Intet under, at han *kun* har råd til dansk vand!

Arnet

TRICOTAGEFABRIK

7441 Bording

Tlf. (06) 86 12 50 - 86 13 50

Dame- og herreundertøj

i kvalitet og udførelse specielt fremstillet for hospitals- og institutionsbrug

København–Sjælland:
Repræsenteret ved:
V. Enevoldsen Agentur
Ved Klosteret 4
2100 København Ø
Tlf. (01) 29 60 58

Regnskabschefens og oldfruens løn

I en rubrik: »Fra gamle dage«, i personalebladet »*Riget*« – meddelelser fra Rigshospitalet kan man bl.a. læse følgende:

I Rigshospitalets administrative arkiver kan man – med lidt held – finde sager, hvis forakter går langt tilbage i det kgl. Frederiks hospitals dage. Man kan her finde afgørelser fra længst henfarne direktører. Hvad mener »Rigets« læsere således om følgende:

»Månedlige Regnskaber ere afskaffede. Inspecteuren aflægger aarlige Regnskaber...«

eller denne afgørelse:

»Oeconomus (regnskabschefen) er contraheret (ansat) paa 3 Aar ad Gangen og nyder ingen Gage. Hans Hustrue er Oldfrue og nyder Gage 150 Rigsdaler aarlig«.

Man får en uhyggelig fornemmelse af, hvor deres »oeconomus« så fik sine indtægter fra, og hvordan det stod til i bogholderiet.

Fra et medlem har vi modtaget følgende, der er hentet fra »Politiken«:

Oldfrue på sengekanten?

Vanløse kl. 19 og 21: till. o. 12. Stærk film om hospitalsvæsenet: Sheriffen og Pebermøen.

Til ovenstående var knyttet følgende kommentar:

Det kan kun være tåbelige og uindviede, der tror, at en oldfrue absolut skal være pebermø med knude i nakken.

Apropos karensdag...

TIL SAMTLIGE ANSATTE
ORIENTERING OM HUSETS NYE SYGDOMSPOLITIK

1. SYGDOM ER INGEN UNDSKYLDNING
Vi vil ikke længere acceptere en lægeerklæring, idet vi mener, at hvis man kan gå til læge, kan man også gå på arbejde.

2. DØDSFALD, ANDRE
Dette er ingen undskyldning. Man kan intet gøre for de døde, og vi er sikre på, at en eller anden, i mindre betydningsfuld stilling, kan tage sig af det nødvendige. Hvis begravelsen imidlertid kan finde sted sent om eftermiddagen, kan ansatte gå en time tidligere, såfremt De så er langt fremme med Deres arbejde, at intet bliver forsømt.

3. ORLOV TIL OPERATION
Dette vil ikke længere blive givet. Vi mener at de ansatte skal snakkes fra at underkaste sig operation, idet De sålænge De er ansat hos os, har brug for alt, hvad De har. De er blevet ansat som De var, og hvis De får noget fjernet, vil De være mindre værd, end da vi ansatte Dem. Dispensation kan i enkelte tilfælde gives.

4. DØDSFALD, EGET
Dette vil blive accepteret, man vi vil gerne vide det med 2 ugers varsel, da vi mener det er vedkommendes pligt at sætte en anden ind i arbejdet.

5. TANDLÆGEBESØG
For fremtiden vil der kun blive ansat folk med kunstige tænder, da man så i stedet for at rende til tandlæge i tide og utide, kan sende tænderne med posten.

6. ANDET
Der bliver tilbragt for meget tid på toiletterne. I fremtiden skal man gå på toilettet i alfabetisk orden. F.eks. skal ansatte, hvis navn begynder med "A" gå fra kl. 10.00 - 10.05. "B" fra 10.05 - 10.10 osv. Hvis man er forhindret i at gå når det er ens tur, må man vente til det igen bliver ens tur.

LEDELSEN

Aldrig mere...

– Lad os håbe at vi aldrig nogensinde igen bliver udsat for at skulle bruge en sådan seddel som Aase Jepsen omtaler på side 9.

Passértilladelse.

Ihændehaveren er berettiget til i Dag at færdes fra Københavns Hovedbanegaard til Hotel eller Bopæl i Tiden fra Kl. 2000 til Kl. 2130

Københavns Politikammer, d. 5 NOV. 1943

I. STAMM.

JYDEN

HOT TEX

JYDEN SUPERSOFT

VI GRATULERER

JYDEN

LYNGVEJ 2 . 9100 AALBORG . TLF. 08-18 12 77

Er den ikke smuk...

I 1973 fik bestyrelsen fremstillet et dobbelt kort med denne plante. Desværre får Oldfrueforeningen den ikke genoptrykt. Vi synes derfor, at den skal foreviges. Det er jo blomster fra denne plante, der præger oldfrueemblemet.

Bomuldsplante

Oldfrueforeningens 40 års jubilæum

– Prøver man at tænke sig 25 år frem, forekommer det en uendelig lang tid, men når 25 år er gået, fatter man ikke, hvor tiden er blevet af!

Under denne overskrift bragte oldfrue *A. Jarmer,* Svendborg, i maj 1968 en leder i Tidsskriftet i anledning af Oldfrueforeningens 25 års jubilæum. Det kan ikke udtrykkes mere rigtigt, men man kunne måske her i 40-året for foreningens stiftelse tilføje, at det også er svært at *se* 25 år frem.

Ser vi de 15 år tilbage, er der nok ikke mange, der kunne have set den store udvikling, der er sket i vores *branche.* Vaskerier er blevet nedlagt og større enheder blevet opført. Maskinparken er blevet automatiseret, textiler har ændret sig, og bliver nu

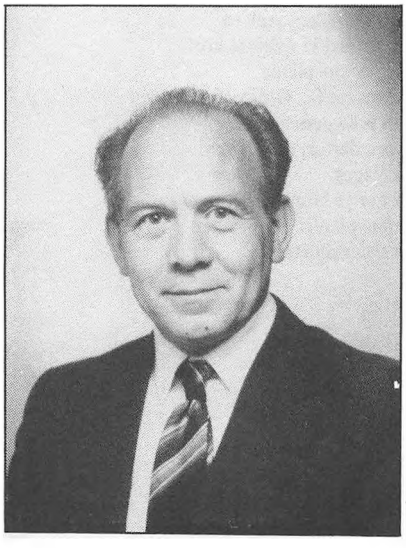

tilpasset maskinparken, man *tør* næsten ikke sige, i stedet for brugerne.

Hele denne tekniske udvikling har naturligvis sat sit præg på os og vor forening, idet vi bl.a. må indrette vore ledelsesformer og uddannelse til at klare alle de nye krav, der stilles til os. Jeg kunne fristes til at gå 15 år tilbage og igen citere *A. Jarmer,* som skriver: at man nu er begyndt at ansætte driftledere af *det stærke køn.* Det er jo rigtigt, men mon ikke vejen fremover er den, der er lagt, nemlig at *oldemødre* (citat) og *oldefædre* for *sådan må de vel hedde* uden hensyn til køn samarbejder om at løse opgaverne.

Alice Jarmer, Svendborg i samtale med Børge Pedersen ved 25 års jubilæet i Middelfart.

I de 40 år der nu er gået siden Oldfrueforeningens start, er der gjort et utrætteligt stykke arbejde. Vi der i dag nyder de goder, som *de gamle* har slidt ofr at opnå, bør være taknemmelige for deres indsats og sende dem en stor tak. Lad mig igen citere: Men, men – *vagt i gevær!* Ingen skal tro, at vi nu kan hvile på de eventuelle laurbær, der skal og må arbejdes med iver, interesse og energi, og vi må endda passe meget på, hvis vi vil gøre os håb om, at vor forening skal bestå fremover.

Den *nye* generation, som har oplevet de *gyldne* tider, glemmer ofte, at der hele tiden skal gøres en indsats, og i Oldfrueforeningen savner vi meget, at især de unge slutter op om foreningen. Der er et stort behov for, at de unge viser deres interesse og blander sig i debatten. En forening af vores størrelse har det svært på mange måder, og hvis vi ikke hele tiden står sammen og får nye kræfter tilført, kan det blive svært at holde foreningen igang.

Hvem skal så varetage vores interesser og sørge for, at vi holder den sociale status, der er nået, de sidste 40 år? – Det kommer ikke af sig selv! – Hvem skal sørge for, at vi bibeholder vore stillinger i institutionerne? – De går nemt af sig selv, og bliver måske besat med en dårligere kvalificeret og billigere arbejdskraft.

Jeg citerer igen: Man ser og hører, der findes mange dygtige og initiativrige assistenter. – Mine damer og *herrer!* Hvorfor gemmer De Dem i *busken?* Kom frem i rampelyset! Vær med til at præge vort fag og vor forening. Udnyt de muligheder, der er for videreuddannelse og vær med til at vise institutionerne, at man vil være godt hjulpet med Dem, som leder i et stort moderne vaskeri.

Med dette vil jeg gerne sige tak til dem, der igennem de 40 år har udført et arbejde for Oldfrueforeningen.

Poul Pedersen

Viskestykker/frottevarer m/ indvævede navne

FROTTEVARER

Håndklæder
Vaskeklude
Badekåber
.... i 100 % bomuld eller i bomuld/polyester.
Producent: Wirtl, Østrig
Pris eks.: 50×100 cm – kr. 12,75
Minimum: 500 stk.
Levering: 6-8 uger

VISKESTYKKER

i 100 % bomuld – blå/rød/hvid ternet – vægt 220 gram/m² – fremstillet på eget væveri i Ryomgård – dette betyder for Dem kortere leveringstid og et mindre kvantum.
Pris eks.: 50×100 cm – kr. 6,50
Minimum: 500 stk.
Levering: 4-6 uger.

Analyse af såvel frottehåndklæder som viskestykker foreligger fra Teknologisk Institut.

SONNES VÆVERI

8550 RYOMGÅRD – Tlf. 06 - 39 47 90

Lige nu!
– færdigt arbejde

Jubilæumsskriftsudvalget har bestået af:
Lene Østergaard, formand, – Aase Jepsen –
Erna Arnø – Erna Petersen – Tove Nielsen –
Tove Gabrielsen, – i slutfasen Jytte Rydtoft.

....og nutid

Jubilæumsskrift *Maj 1983*